

Års- och hållbarhetsredovisning 2017

3 Om Apoteket	12 Mål och utfall	21 Förvaltningsberättelse	72 Flerårsöversikt	86 Styrelse och revisor
4 2017 i korthet	14 Hälsa	31 Vinstdisposition	73 Alternativa resultatmätt	87 Företagsledning
6 Vd-ord	15 Sortiment	32 Bolagsstyrningsrapport	75 Hållbarhetsredovisning	88 Definitioner och ordlista
8 Affärsmodell	17 Miljö	38 Finansiella rapporter	82 GRI-index	
9 Omvärld	18 Medarbetare	46 Noter	84 Styrelsen om hållbarhetsredovisningen	
11 Strategier	19 Lönsamhet	67 Underskrifter	85 Revisors rapport över översiktlig granskning av hållbarhetsredovisningen	
		68 Revisionsberättelse		

Av hänsyn till miljön trycker vi inte Års- och hållbarhetsredovisningen 2017 på papper. En digital sammanfattning finns på omapoteket.se.

Hållbart och värdeskapande

Apoteket driver verksamheten på ett sätt som skapar värde för intressenterna och bidrar till en hållbar utveckling.

Utifrån våra intressenters behov arbetar vi målriktat inom de områden där företaget har störst påverkan; god kundhälsa, kvalitetssäkrat sortiment, minskad miljöpåverkan, motiverade medarbetare och långsiktig lönsamhet. Läs mer på sidorna 8–20.

Om redovisningen

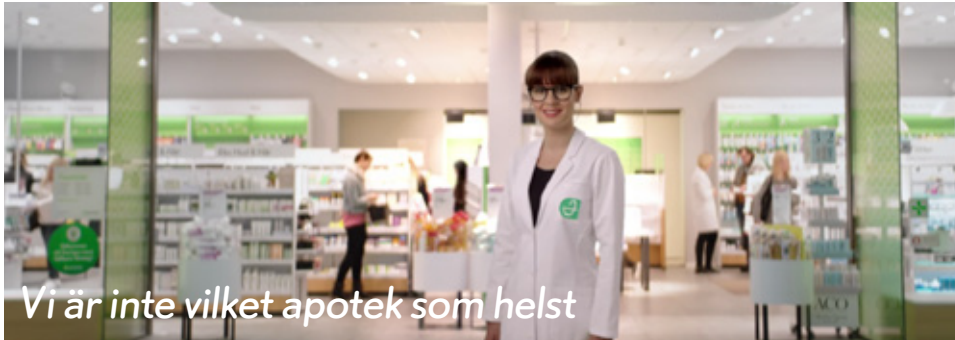
Apotekets års- och hållbarhetsredovisning 2017 presenterar året som gått utifrån vår affärsmodell för ett liv i hälsa. Redovisningen innehåller finansiell och hållbarhetsrelaterad information som är väsentlig för Apotekets verksamhet och intressenter.

Hållbarhetsredovisningen på sidorna 8–18, 32–35 och 75–84 som även avser Apotekets hållbarhetsrapport enligt ÅRL 6 kap 11§ är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer för hållbarhetsredovisning.

Extern revision och granskning

Årsredovisningen på sidorna 21–67 omfattas av revision, se revisionsberättelsen på sidorna 68–71. Hållbarhetsredovisningen har varit föremål för översiktlig granskning, se revisors rapport på sidan 85.

Om Apoteket

Vi är inte vilket apotek som helst

Apotekets vision är ett liv i hälsa. En god hälsa är grunden för att uppnå viktiga mål i livet. Du möter oss på våra 394 apotek över hela Sverige. Där hjälper vi dig med de läkemedel du behöver. Vi har även 628 apoteksombud så att du som bor i glesbygd ska få dina läkemedel.

Du kan lita på oss och våra produkter

Vi har en djup kunskap om läkemedel och hälsa, så du kan prata med oss om läkemedelsanvändning och levnadsvanor. Du kan även få tips på bra produkter. Alla läkemedel hos oss är godkända av Läkeemedelsverket och produkter som inte är läkemedel har genomgått vår omfattande kvalitetskontroll. Vi säger nej till produkter med tveksamt innehåll.

Gör dina apoteksärenden när det passar dig

Du kan handla läkemedel och andra apoteksprodukter dygnet runt på apoteket.se och i appen Mitt apotek. Du kan också chatta med oss för att få värdefulla råd när du behöver dem, oavsett var du är. Via appen kan du även komma i kontakt med en läkare för ett digitalt läkarbesök.

Tjänster för en bättre hälsa

För att göra det lättare att hålla reda på sina läkemedel har vi utvecklat dosförpackningar och till dig med en ovanlig sjukdom tillverkar vi individanpassade läkemedel. På utvalda apotek erbjuder vi vaccinationer och andra hälsotjänster utan tidsbokning. Våra farmaceuter i vården hjälper landsting och kommuner att ge patienter och boende en säker och effektiv läkemedelsbehandling. Vi gör det enklare att må bra.

2017 i korthet

Fler och modernare apotek

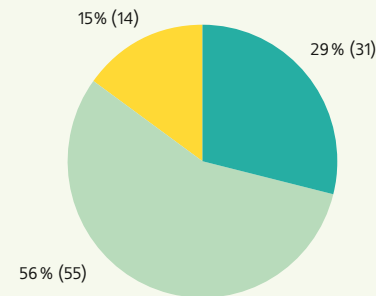
Apoteket fortsätter ge kunderna en bättre service genom att öppna tio nya apotek och flytta sex apotek till bättre lägen. Vi förnyar inredning och utseende i ytterligare 45 apotek för att erbjuda kunderna en inspirerande miljö och förenkla apoteksbesöken.

Klimatkompensation

Vi ställer miljökrav på transporter av våra produkter och prioriterar fordon med hög miljöklass och fossilfria bränslen. Sedan januari 2017 klimatkompenserar vi dessutom för alla leveranser.

FÖRSÄLJNINGSMIX APOTEKET

- Försäljning till företag, kommuner, landsting och regioner via avtal
- Försäljning till konsumenter via recept eller dos originalförpackningar
- Försäljning till konsumenter av receptfria läkemedel och övriga apoteksprodukter

OMSÄTTNING

19 871

Nettoomsättningen för 2017 uppgår till 19 871 (20 325) miljoner kronor.

RÖRELSEMARGINAL

3,4

Rörelseresultatet 2017 uppgår till 667 miljoner kronor och rörelsemarginalen till 3,4 procent.

Koll på äldres läkemedelsanvändning

SPF Seniorerna och Pensionärernas Riksorganisation samarbetar med Apoteket i projektet Koll på läkemedel för att äldre ska få en bättre läkemedelsbehandling. Under året intensifieras utbildningsinsatserna och inriktas på fallskador och läkemedel.

Unika provtagningar på apotek

Digitala läkarbesök kan kräva ett fysiskt möte för provtagning. Som första apotekskedja utför vi på utvalda apotek provtagningar efter digital remiss från läkaren. Utifrån provsvaren kan läkaren ta beslut om nästa steg och kunden därmed komma igång med sin behandling snabbare.

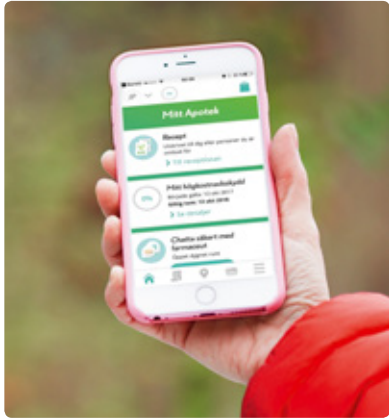
Minskar läkemedelsrester i miljön

Apoteket instiftar Den stora insamlingsdagen i april för att uppmärksamma vikten av att minska miljöbelastningen från läkemedel.

Tillsammans med våra kunder samlar vi in 417 ton överblivna läkemedel under året och skickar för destruktion.

De kundklubsmedlemmar som lämnar in läkemedel till oss belönar vi med miljöbonus.

Fler apoteksärenden i appen

Apotekets app **Mitt apotek** får nya funktioner som underlättar kundernas apoteksärenden. Förutom att kunna handla läkemedel och andra apoteksprodukter får kunderna påminnelser när det är dags för nya läkemedelsuttag och råd via chatt eller telefon. Veckan efter nylanseringen är **Mitt apotek** en av de mest nedladdade gratis-apparna i Sverige.

Sveriges största vaccinationskedja

Antal apotek som erbjuder vaccinationer i samarbete med vårdföretaget Adxto Care ökar under året till 25. Apoteket blir därmed den kedja som erbjuder vaccinationer på flest orter i landet. Kunderna kan vaccinera sig mot säsongsinfluensa, bältros och TBE samt få de vanligaste resevaccinerna.

Ledarskap för tillväxt och motivation

Apotekschefer och chefer i centrala funktioner genomför en omfattande ledarutbildning i flera steg. Satsningen ska ge chefer och deras medarbetare bästa möjliga förutsättningar att driva en verksamhet som når de högt uppsatta målen för bland annat kundnöjdhet, lönsamhet och motivation.

Populärt traineeprogram

Liksom tidigare år fylls årets traineeprogram snabbt. 13 nyutexaminerade farmaceuter får under året en djup inblick i Apotekets breda verksamhet, tränar på apoteksdrift och utvecklar sitt ledarskap.

Fler medlemmar

Apotekets kundklubb fortsätter växa och har i december 2,1 miljoner aktiva medlemmar. Den är därmed landets tredje största kundklubb enligt en undersökning av YouGov.

84

Årets kundundersökning genomförs på 300 av våra apotek. Nöjd kund-index, NKI, är 84. NKI för apoteket.se är 83 och för appen Mitt apotek 81.

Sveriges mest hållbara varumärke – igen

För andra året i rad röstar 11 000 konsumenter fram Apoteket till Sveriges mest hållbara varumärke i undersökningen Sustainable Brand Index.

I undersökningen Svensk Hållbarhetsranking får Apoteket ett hållbarhetsindex på 73 och rankas därmed som etta bland statliga bolag och som tvåa bland samtliga undersökta detaljhandelsföretag.

Nya avtal

Apoteket skriver fem nya avtal med landsting gällande läkemedelsleveranser, farmaceutiska tjänster och tillverkning av individanpassade läkemedel. Apoteket skriver även två nya landstingsavtal gällande leveranser av Apodos, Apotekets tjänst för dosförpackade läkemedel. Avtalstiden löper ut för två landstingsuppdrag.

Apoteket satsar på kundmötet – både det fysiska och det digitala

Under 2017 har Apotekets konsumentaffär utvecklats positivt. Vi har förnyat och utökat butiksnätet, utvecklat vår digitala närvaro och breddat vårt sortiment av produkter och tjänster. Vi strävar efter att göra det enklare för människor att må bra.

Apotekets vision är ett liv i hälsa. Vi vill bidra till en hållbar utveckling i samhället med omsorg om människa och miljö.

Vår strategi är att erbjuda ett brett utbud av sortiment och tjänster som gör det enkelt att må bra. Vi lägger stor vikt vid vår omfattande kvalitetskontroll och att i varje kundmöte möta våra kunders behov av råd och stöd. Vår målsättning är ett hållbart företagande med långsiktig god lönsamhet.

Försäljning till konsumenter ökar

Försäljningen av läkemedel, andra apoteksprodukter och hälsotjänster till konsumenter utgör Apotekets kärnaffär. Försäljningen av framför allt produkter för egenvård ökade under året vilket bidrog till att den sammanlagda försäljningen i konsumentaffären ökade jämfört med föregående år. Framför allt var det försäljningen via e-handel som ökade.

Avtalstiden för flera landstingsavtal löpte ut enligt plan under det fjärde kvartalet. Det påverkade den totala omsättningen som vid årets slut uppgick till 19 871 miljoner kronor. Omsättningen påverkades även negativt av lägre genomsnittspris på förskrivna produkter.

Våra satsningar på förbättrad tillgänglighet och ökad service såväl digitalt som i butiksnätet drev upp kostnadsnivån. Vi fortsätter arbetet med att minska kostnaderna för stödfunktioner och drift under 2018.

Rörelseresultatet minskade något jämfört med föregående år och uppgick till 667 miljoner kronor. Rörelsemarginalen uppgick till 3,4 procent vilket överträffar vårt långsiktiga mål på 3 procent.

Fler moderna apotek och digitala tjänster

Oavsett var, när och hur våra kunder vill göra sina apoteksärenden vill vi erbjuda dem bästa tänkbara

service och stöd. Under året fortsatte vi modernisera vårt butiksnät genom att bygga om 45 apotek och öppna tio nya.

Apotekets försäljning via apoteket.se och appen Mitt apotek ökade under året med drygt 40 procent och hittills har appen laddats ner av drygt 700 000 personer. Vi vill erbjuda kunden ett komplett apotek i mobilen dygnet runt med möjlighet till enkel och snabb hemleverans.

Bidrar till de globala målen

Vi arbetar för en hållbar utveckling i samhället genom att fokusera på de områden där vi har störst påverkan; hälsa, sortiment, miljö, medarbetare och långsiktig lönsamhet. Grunden för vårt hållbarhetsarbete är FN Global Compacts tio principer för mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorrupktion. Apoteket stödjer dessa principer sedan 2010 och avser att göra så även framöver.

Genom vårt hållbarhetsarbete bidrar vi även till FN:s globala mål, framför allt målen som handlar om hälsa och välbefinnande, rent vatten och sanitet, hållbar konsumtion och produktion, partnerskap samt bekämpa klimatförändringen.

Hållbar läkemedelsanvändning och kvalitetssäkrade produkter

Vår ambition är att hjälpa människor till en bättre och mer hållbar läkemedelsanvändning. Under året har vi fortsatt utveckla våra kundmöten, infört fler hälsotjänster på utvalda apotek och breddat vårt sortiment av produkter för egenvård. Vi ställer höga krav på våra leverantörer och de produkter för egenvård vi väljer att erbjuda kunderna.

Verkar för jämlik hälsa

Vi möter dagligen människor med olika bakgrund och förutsättningar. För oss är det viktigt att alla

”För oss är det viktigt att alla får samma möjligheter att ta hand om sin hälsa.”

får samma möjligheter att ta hand om sin hälsa. Tillsammans med olika samarbetspartners har vi under året arbetat med förebyggande hälsoinsatser för olika grupper.

Vårt långsiktiga samarbete med Sveriges pensionärsföreningar, Koll på Läkemedel, bidrar till att minska användningen av olämpliga läkemedel till äldre. Specialutbildade farmaceuter genomförde fördjupade rådgivningssamtal med personer med diabetesläkemedel och tillsammans med Rädda Barnen fortsatte vi arbeta för att förbättra barn och ungdomars hälsa i utsatta områden. För kunder som behöver kolla sin hörsel, syn eller vaccinera sig mot olika sjukdomar har vi erbjudit dessa tjänster på utvalda apotek. Kunderna har uppskattat tjänsterna och därför inför vi dem på fler apotek.

Kontinuerlig kompetensutveckling

Apotekets medarbetare har den djupa kunskap som krävs för att få människors förtroende i viktiga samtal om läkemedelsbehandling och levnadsvanor. Flertalet medarbetare har en farmaceutisk högskole- eller universitetsutbildning i botten och alla har möjlighet till kompetensutveckling på arbetstid. Under året har vi satsat på en omfattande ledarskapsutbildning för över 300 chefer med fokus på ledarskap och engagemang.

Satsningar för minskad miljöbelastning

En av vår tids största hot mot människors hälsa är resistens mot antibiotika. Vi tar oss an utmaningen främst genom att hjälpa våra kunder att använda läkemedel på rätt sätt. För att minimera mängden läkemedelsrester i miljön arbetar vi för att fler ska lämna in sina överblivna läkemedel på apotek. Tillsammans med våra kunder samlade vi in 417 ton överblivna läkemedel under året. Vi arbetar för lägre koldioxidutsläpp genom mer miljövänliga och effektiva transportlösningar och

klimatkompenserar sedan januari 2017 för alla varutransporter. Vi är också måna om att minska plasten i haven och vidtog under året åtgärder för att minska användningen av plastpåsar.

Kundernas uppskattning

Årets nöjd kund-index för besökare på våra apotek var 84. Det tyder på att kunderna uppskattar våra kunderbjudanden i form av kvalitetssäkrade produkter och tjänster samt hjälp med sin läkemedelsbehandling. Vi är även glada att landets konsumenter visade sin uppskattning för vårt långsiktiga hållbarhetsarbete genom att rösta fram Apoteket som årets mest hållbara varumärke för andra året i rad. Dessutom gläds vi åt att Apoteket i Svensk Hållbarhetsranking kom etta bland statliga bolag och tvåa av samtliga undersökta detaljhandelsföretag.

Tack alla kunder för ert förtroende och tack till alla medarbetare för ett mycket gott arbete. Jag ser fram emot att tillsammans med er fortsätta utveckla Apotekets verksamhet för att göra det enklare att må bra!

Solna i mars 2018

Ann Carlsson
verkställande direktör

Apotekets affärsmodell

Apoteket erbjuder läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster till konsumenter och till vården. Vi för dialog med våra intressenter, utvecklar nya kunderbjudanden och bedriver vår verksamhet på ett hållbart sätt. Det är så vi skapar värde och verkar för ett liv i hälsa.

Omvärld och intressenter

KUNDER

Våra kunder förväntar sig att vi tar socialt och miljömässigt ansvar i vår värdekedja. Konsumenter vill handla läkemedel och andra produkter på ett enkelt sätt och få anpassade råd. Vårdgivare behöver effektiva lösningar för sin läkemedelslogistik.

MEDARBETARE

Medarbetarnas kompetens, engagemang och mångfald är förutsättningar för Apotekets utveckling. Medarbetarna behöver tillgång till väl fungerande IT-stöd, kontinuerlig kompetensutveckling och ett kvalitets-säkrat sortiment.

ÄGARE

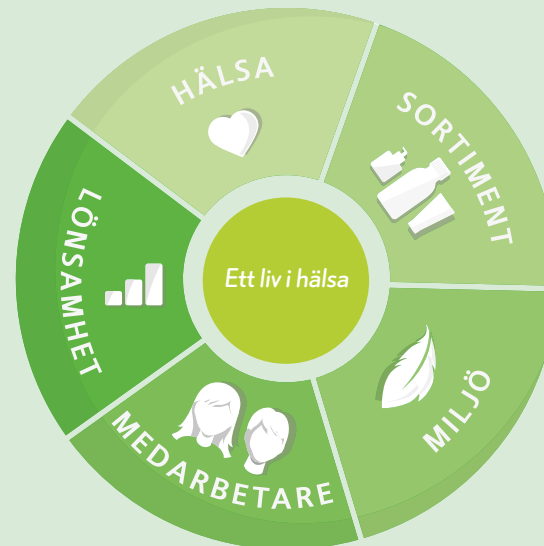
Svenska staten som ägare förväntar sig att Apoteket agerar föredömligt, tar hänsyn till hållbarhetsaspekter och är långsiktigt lönsamt.

SAMHÄLLE

Samhället är beroende av en väl fungerande apoteksverksamhet. För att leda utvecklingen på apoteksmarknaden behöver vi föra dialog med intressenter såsom vården, myndigheter, politiker, leverantörer och intresseorganisationer.

Hållbart företagande

Apoteket driver verksamheten på ett sätt som skapar värde för intressenterna och bidrar till en långsiktig hållbar utveckling. Det innebär att vi tar hänsyn till såväl sociala och miljömässiga som ekonomiska aspekter i utvecklingen av vår verksamhet. Läs mer på sidorna 14–20.

Värde – ett liv i hälsa

KUNDER

Apoteket hjälper kunder att må bättre genom rådgivning, läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster. Vi förser vården med logistiklösningar, individanpassade läkemedel, dosförpackade läkemedel och farmacitjänster.

MEDARBETARE

Våra kunniga medarbetare hjälper kunderna utifrån deras behov. Medarbetarna har hög motivation och stort engagemang i företagets utveckling. Mångfald bland medarbetarna leder till en större förståelse för kundernas behov.

ÄGARE

Apoteket arbetar för en god och jämlik läkemedelsbehandling vilket besparar samhället stora kostnader för vård och bidrar till ökat välmående. Genom utdelningen till ägaren återgår en del av vinsten till samhället.

SAMHÄLLE

Apoteket driver tillsammans med vården, patientföreningar och andra intressenter viktiga samhällsfrågor som leder till bättre folkhälsa, hälsosamma levnadsvanor och minskad miljöpåverkan av läkemedel. Leverantörer bidrar till ett kvalitetssäkrat sortiment av apoteksprodukter. För miljöns skull samlar apoteken in överblivna läkemedel och skickar dem för destruktion.

Förändringar i omvärlden

Utvecklingen i samhället och förändringar i omvärlden påverkar människors möjligheter att leva ett liv i hälsa. Ökad medvetenhet om hållbarhet och nya digitala hjälpmedel förändrar människors behov och konsumtionsmönster samt ställer nya krav på företag och organisationer.

Affären är där kunden är och den är digital

Kunder ställer höga krav på att bli bemötta och omhändertagna utifrån sina egna villkor och behov. De vill kunna göra sina ärenden oavsett var de befinner sig och under stora delar av dygnet. Kunderna rör sig ofta i flera olika kanaler innan de gör sitt köp – i mobiltelefon, sociala medier, butik och på företagets webbplats. Företag behöver kunna ge en sammanhängande och bra helhetsupplevelse oavsett kanal. Leveransen är viktig, det ska gå enkelt och snabbt att få tag på det kunden vill ha.

6,5

Försäljning av läkemedel och andra apoteksprodukter via e-handel ökar under 2017 och utgör 6,5 procent av den totala försäljningen på apoteksmarknaden i Sverige.

Automation och maskininlärning i allt fler verksamheter leder till att uppgifter och service i högre grad löses av robotar. Med hjälp av artificiell intelligens kan företag få fördjupad kunskap om varje enskild kunds behov och därmed erbjuda mer anpassad rådgivning eller mer relevanta erbjudanden. Det ställer stora krav på att företaget hanterar personuppgifter på ett förtroendeingivande och korrekt sätt.

Vården behöver möta människors förväntningar om en individanpassad vård och ta vara på möjligheterna med den digitala utvecklingen. Många människor har bra koll på sin hälsa och sina värden tack vare ny teknik och all information som finns på internet. Digitala läkarbesök blir allt vanligare och utmanar den traditionella vården och dagens betalningsmodeller.

Läkemedel och levnadsvanor hör ihop

Läkemedel kan förebygga, lindra och bota många sjukdomar och symtom. Många nya behandlingsformer i vården innebär en kombination av läkemedel, naturläkemedel och medicintekniska produkter. Kunskapen ökar om att effekten av en läkemedelsbehandling ofta blir bättre om den kombineras med fysisk aktivitet, god sömn och hälsosam kost.

Tillgången till nya och dyra läkemedel skiljer sig åt mellan patienter som tillhör olika landsting, bor på olika geografiska platser och kommer från olika socioekonomiska förhållanden. Näringsliv, forskare och vården samverkar för att överbrygga hälsoklyftor mellan olika socioekonomiska grupper genom hälsofrämjande åtgärder. Sveriges regering har satt upp långsiktiga mål för att utjämna skillnader och ser gärna att apoteken spelar en större roll i arbetet med förbättrade levnadsvanor.

”På en apoteksmarknad med stenhård konkurrens kan Apoteket driva utvecklingen mot ett större fokus på ansvarstagande, hälsofrämjande och hållbarhet.”

Mikael Damberg, Närings- och innovationsminister.
DN Debatt, 20 april 2017.

Branschgränser suddas ut

Digitaliseringen underlättar och leder ofta till ökad branschglidning. Branscher flyter ihop och inrymmer fler och andra slags produkter och service än tidigare. Kunderna vill göra fler av sina ärenden på samma ställe och efterfrågar ett bredare sortiment. Fler företag konkurrerar om samma kunder.

Tjänster som traditionellt sett har utförts i världen erbjuds nu på apotek, till exempel blodtrycks- och blodsockermätningar. Vården utför allt fler farmaceutiska tjänster i egen regi.

På apotek hittar kunderna numera ett bredare sortiment inom optik, hälsosamma livsmedel och rengöringsprodukter för hemmet. Förskrivna läkemedel utgör dock fortfarande den största delen av apoteksaktörernas försäljning på konsumentmarknaden.

Samarbeten mellan olika aktörer blir allt vanligare. Företag från till synes olika branscher samarbetar för att exempelvis ge kunden tillgång till ett mer omfattande utbud eller för att optimera leveranser.

Allt fler uppmärksammar de globala målen

FN:s medlemsstater enades 2015 om 17 globala mål som ett steg mot en hälsosammare, renare och mer jämställd värld. Sverige uppfyller de globala målen väl jämfört med andra länder. Samtidigt behöver vi ta tag i utmaningar som ökad ojämlikhet och utsläpp av växthusgaser som behöver minska. Våra konsumtionsvanor får dessutom konsekvenser i andra länder där produkterna tillverkas.

För att svenska organisationer och individer ska kunna ta sig an utmaningarna krävs samarbeten, ny infrastruktur, cirkulär ekonomi och nudging för att uppmuntra steg i rätt riktning.

Världens länder arbetar för att implementera FN:s globala mål. Sverige har goda förutsättningar att nå målen men står inför utmaningar som exempelvis ökande ojämlikhet.

Agenda 2030-delegationen stödjer implementeringen av de globala målen i Sverige på uppdrag av regeringen. I juni 2017 presenterade delegationen en rapport där sex områden pekas ut som särskilt prioriterade för genomförandet av agendan i Sverige: ett jämlikt och jämställt samhälle, hållbara städer, en samhällsnyttig och cirkulär ekonomi, ett starkt näringsliv med hållbara affärsmodeller, hållbara och hälsosamma livsmedel samt stärkt kunskap och innovation.

Vision, kundlöfte och fokusområden

Vision

Ett liv i hälsa.

Apoteket vill aktivt bidra till ett hållbart samhälle genom att skapa ett liv i hälsa för människa, samhälle och miljö.

Kundlöfte

Med djupast kunskap och högst kvalitet hittar vi hela tiden nya sätt att hjälpa dig. Genom hela livet.

Kunden ska alltid kunna lita på våra produkter, våra tjänster och vår rådgivning. Genom innovativa lösningar strävar vi hela tiden efter att hjälpa våra kunder hitta lösningar på deras problem, oavsett ålder och livssituation.

Kärnvärden

Trovärdiga, omtänksamma, engagerade och initiativrika.

Våra kärnvärden genomsyrar hur medarbetarna agerar gentemot både kunder och kollegor.

Apoteket har ett uppdrag från ägaren att bedriva apoteksverksamhet på ett sätt som är ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart. Vår vision och vårt kundlöfte ligger till grund för hur vi driver verksamheten mot uppsatta mål. Dessa anger inriktningen och beskriver hur vi arbetar för att göra nytta för kunden och för samhället.

Förändringar i omvärlden och kundernas behov påverkar hur vi arbetar inom våra fokusområden i Affärsplanen för år 2018–2020.

Fokusområden

Marknadens bästa kunderbjudande

Vår ambition är att alltid finnas tillgängliga när behoven uppstår och överträffa kundens förväntningar – varje dag.

Växa i snabbare takt än marknaden

Vi skapar nya attraktiva erbjudande till våra kunder i butik och i vår e-handel. Nya digitala lösningar skapar nya möjligheter.

Kontinuerligt stärkt rörelseresultat

På en kraftfullt konkurrensutsatt marknad med ökad andel e-handel måste vi hitta innovativa och kostnadseffektiva lösningar som stärker vårt rörelseresultat.

Branschens mest attraktiva arbetsgivare

Mångfald och motivation är ledord för Apoteket. För att vara förstahandsvalet på apoteksmarknaden måste vi erbjuda våra medarbetare en positiv arbetsmiljö, ett bra ledarskap och utvecklingsmöjligheter. Vi behöver även erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter som engagerar samt arbetssätt som är enkla och effektiva med kundfokus i allt vi gör.

Driva utvecklingen på

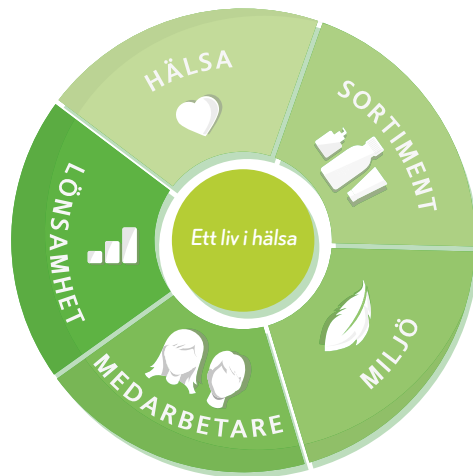
apoteksmarknaden för ett hållbart samhälle

En god hälsa är grunden för att uppnå viktiga mål i livet oavsett om du är frisk eller lever med en sjukdom. Vi utgår från varje människas behov och bidrar genom vår rådgivning och kunddialog till jämlik hälsa och ökad nytta av läkemedel. Vi arbetar även för att minska vår miljöbelastning.

Mål och utfall

Apoteket vill bedriva en långsiktig hållbar verksamhet. Därför har vi satt mål som bidrar till FN:s globala mål och den långsiktiga målhorisonten 2030. Målen fokuserar på de områden där vi kan påverka mest: hälsa, sortiment, miljö, medarbetare och lönsamhet.

Apotekets ekonomiska mål beslutas av ägaren. Övriga mål beslutas av företagsledningen utifrån vår ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan. För att hitta rätt fokus analyserar vi också trender i omvärlden och lyssnar på våra intressenters åsikter om oss och vår verksamhet.

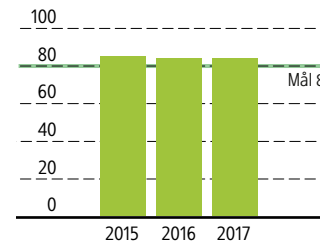
Hälsa

Apoteket ska förebygga ohälsa och hjälpa kunderna med deras läkemedelsbehandling. Målet är att öka andelen nöjda kunder.

Årets kundundersökning inkluderade Apotekets 300 största apotek. Resultatet var 84 (84) i Nöjd kund-index (NKI).

Rätt läkemedelsbehandling och kompletterande produkter när det behövs bidrar till hälsa, välbefinnande och nöjda kunder.

Läs mer om hur vi arbetar för en bättre hälsa på sidorna 14 och 76.

Nöjd kund-index var 84, samma nivå som föregående år.

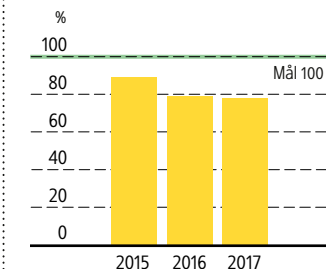
Sortiment

Vi vill stärka kundernas förtroende för Apoteket genom ett kvalitetssäkrat sortiment. Målet är att öka andelen leverantörer som accepterar Apotekets uppförandekod.

78 (79) procent av våra största leverantörer av receptfria läkemedel och andra apoteksprodukter har vid årets utgång accepterat uppförandekoden. Apoteket fortsätter att arbeta för att fler leverantörer ska acceptera uppförandekoden. Det långsiktiga målet är 100 procent.

Syftet med Apotekets uppförandekod är att bidra till goda miljömässiga och sociala förhållanden vid tillverkning.

Läs mer om vårt arbete med leverantörer på sidorna 15–16 och 76–77.

78 procent av våra största leverantörer har accepterat uppförandekoden, något lägre än 2016.

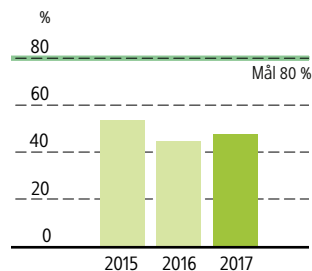
Miljö

Vi arbetar för att minska vår miljöbelastning bland annat från tillverkning av våra produkter, utsläpp av växthusgaser och avfall. Vårt mål är att fler konsumenter lämnar in överblivna läkemedel på apotek.

48 procent av tillfrågade respondenter uppger i en undersökning att de under året lämnat in sina överblivna läkemedel på apotek. Målet på lång sikt är 80 procent.

Allt fler börjar lämna in sina överblivna läkemedel även till andra apoteksaktörer än Apoteket. Det tycker vi är positivt. Därför har vi justerat vårt mål till att omfatta inlämning på apotek oavsett apoteksaktör. Årets resultat är därmed inte direkt jämförbart med föregående år.

Läs mer om vårt miljöarbete på sidorna 17 och 77–78.

48 procent av tillfrågade respondenter lämnade in läkemedelsavfall på apotek under 2017. Justering av mätmetoden gör att resultatet inte är direkt jämförbart med 2016.

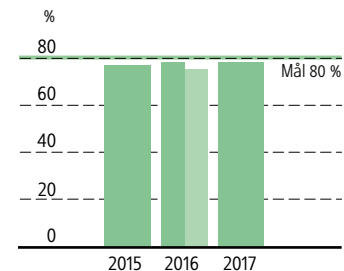
Medarbetare

Motiverade medarbetare som mår bra är avgörande för att vi ska kunna möta våra kunders olika behov. Målet är att öka andelen motiverade medarbetare.

Årets medarbetarundersökning visar att andelen motiverade medarbetare har ökat till 78 (75) procent. Motivation är ett mått som baseras på arbetstillfredsställelse och engagemang. Det långsiktiga målet för andel motiverade medarbetare är 80 procent.

Apoteket välkomnar alla oavsett olikheter. Blandade arbetsgrupper med olika erfarenhet och kompetens ser vi som ett viktigt bidrag till ökad motivation bland medarbetarna. Mångfald, lika rättigheter och möjligheter bidrar också positivt till Apotekets attraktionskraft som arbetsgivare.

Läs mer om våra medarbetare på sidorna 18 och 78–79.

2016 gjordes två mätningar. Andelen motiverade medarbetare ökade 2017 från 75 till 78 procent.

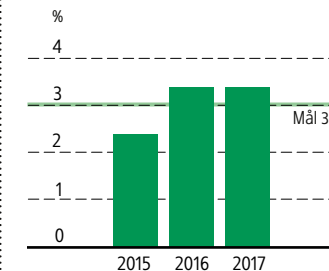
Lönsamhet

Apotekets ambition är att ha en långsiktig god lönsamhet för att möjliggöra investeringar i konkurrenskraftiga och hållbara lösningar samt för att ge ägaren en god avkastning.

Under 2017 var rörelsemarginalen densamma som föregående år, 3,4 procent. Utfallet överträffade målet på 3 procent.

Apoteket har ytterligare två ekonomiska mål. Kapitalstrukturen i form av skuldsättningsgrad ska uppgå till 40–80 procent av pensionsjusterat eget kapital. Utdelningen ska uppgå till 40–60 procent av pensionsjusterat nettoresultat.

Läs mer om lönsamhet på sidorna 19–20 och 79 och det ekonomiska utfallet i de finansiella rapporterna.

Rörelsemarginalen låg kvar på samma nivå som föregående år, 3,4 procent.

Hälsa och välbefinnande i fokus

Med djupast kunskap och högst kvalitet hittar vi hela tiden nya sätt att hjälpa våra kunder – genom hela livet. Hälsa och välbefinnande på lika villkor för alla är Apotekets viktigaste åtagande.

Apoteket arbetar varje dag för att göra det enklare att må bra. Våra produkter, tjänster och rådgivning hjälper människor att förbättra sina levnadsvanor och få större nytta av sin läkemedelsbehandling.

Vi möter dagligen människor med olika bakgrund och förutsättningar. För oss är det viktigt att alla får samma möjligheter att ta hand om sin hälsa.

Nöjdare kunder och hälsoindex

Årets nöjd kund-index var 84, precis som föregående år. Från och med 2018 inför Apoteket även ett så kallat hälsoindex. Det innebär att vi mäter våra kunders upplevelse av den hjälp de får hos Apoteket. Vi vill vara den aktör som kunden helst vänder sig till för att få hjälp med sin hälsa och sina levnadsvanor.

Bättre läkemedelsbehandling för äldre

Sedan 2008 samarbetar Apoteket med PRO och SPF Seniorerna för att äldre ska få en bättre läkemedelsbehandling. Koll på läkemedel engagerar äldre som ambassadörer för att sprida kunskap och väcka debatt men riktar sig även direkt till förskrivare.

Med tilldelade medel från regeringen har projektet under året fokuserat på fallrisken kopplad till vissa läkemedelsbehandlingar. Lansering av en gratis interaktiv webbutbildning om läkemedelsanvändning och fallskador var en av årets aktiviteter.

Stödprogram för diabetespatienter

Hälsoaktiv är Apotekets patientstödprogram för personer med typ 2-diabetes. Programmet är utvecklat i samarbete med läkemedelstillverkaren MSD. Målet är att personen ska kunna leva ett friskare liv med diabetes, få bättre kunskap om sjukdomen och behandlingen samt få motivation att genomföra sin behandling på bästa sätt.

Tjänsten erbjuds på cirka 250 av våra apotek.

Alla apoteksärenden via appen Mitt apotek

Apotekets app som tidigare varit specialanpassad för recept är numera ett komplett apotek i mobilen. Kunderna kan beställa både receptförskrivet och andra apoteksprodukter via appen. Dessutom kan de kontrollera om läkemedel finns i lager hos det lokala apoteket, få påminnelser om högkostnadsskyddet och när det är dags att hämta ut mer medicin. För råd om läkemedel finns farmaceuter tillgängliga via chatt eller telefon. När ett recept behöver förnyas kan kunden dessutom skicka över information från appen med en förfrågan till en digital vårdcentral.

Digitala läkarbesök

Sedan december 2017 erbjuder Apoteket enklare provtagningar för patienter med remiss från den digitala vårdcentralen Min Doktor. Initialt sker provtagningarna på apotek i Stockholm, Göteborg och Malmö. Samarbetet är ett sätt att göra det enklare för kunderna att komma i kontakt med läkare när det behövs. Provtagningarna bidrar dessutom till att patienten snabbare kommer igång med sin läkemedelsbehandling.

Hälsa på lika villkor

Apoteket samarbetar sedan 2016 med Rädda Barnen, i initiativet På Lika Villkor, för att bidra till en hållbar samhällsutveckling och en jämlik hälsa i utvalda områden i Sverige. Under året anordnade vi träffar med ungdomar och föräldrar i syfte att öka deras kapacitet att påverka sin och sin familjs hälsosituation.

Under året samlade vi tillsammans med våra kunder även in pengar till Rädda Barnens katastrofhjälp. Totalt gick 941 000 kronor till insatser för svältande på Afrikas Horn och flyktingar i Bangladesh samt till På Lika Villkor.

Produkter och tjänster för en bättre hälsa

Apotekets sortiment består av läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster. Vi strävar efter en hållbar konsumtion och produktion för alla våra produkter.

Apotekets breda sortiment av läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster utvecklas hela tiden efter våra kunders behov. Under året har sortimentet av produkter för egenvård breddats och på många apotek erbjuds kunderna hälsotjänster för att förebygga sjukdom, kontrollera värden eller få mer detaljerade genomgångar av sin läkemedelsbehandling.

Sveriges största vaccinationskedja

Många kunder har uppskattat att kunna vaccinera sig på apotek utan tidsbokning och antalet apotek som erbjuder tjänsten utökades under året till 25. I samarbete med vårdföretaget Adxto Care erbjuds vaccination mot säsongsinfluensa, bältros och TBE samt de vanligaste resevaccinerna.

Dosförpackade läkemedel

Vissa människor, ofta äldre eller människor med många olika sjukdomar, använder flera läkemedel regelbundet. Apodos är Apotekets tjänst för dosförpackade läkemedel och gör det enklare och säkrare för kunden att ta sin medicin i rätt dos. Apodos frigör tid för vården och minskar mängden överblivna läkemedel. Antal doskunder varierade under året men uppgick till 75 000 vid årets utgång. Vi tror att fler människor skulle ha nytta av tjänsten och vill bidra till att öppna möjligheten för fler människor att välja dosförpackade läkemedel.

Syn- och hörselkoll

I samarbete med Audika fortsatte Apoteket erbjuda tjänsten Hörselkollen på utvalda apotek. Fler än 2 000 personer fick under 2017 sin hörsel undersökt av legitimerade audionomer.

I samarbete med ögonläkare från Rexus testade Apoteket under året en ny tjänst, Ögonkollen. Tjänsten, som uppskattades av kunderna, är en

gratis synskärpeundersökning som kan kompletteras med ytterligare två andra synundersökningar.

Snabb hjälp på distans för djurägare

I april började Apoteket samarbeta med FirstVet, en digital veterinärklinik, för att kunna erbjuda djurägare ett enkelt sätt att komma i kontakt med en veterinär. Genom ett videomöte får djurägaren råd av en legitimerad veterinär, snabb diagnos och vid behov remiss direkt till rätt klinik. Eventuella produkter som djuret behöver kan kunden handla på apotek, via apoteket.se eller via Apotekets app.

Många nya produkter för egenvård

Under året har produktsortimentet breddats ytterligare, både i butik och på apoteket.se. Fler nya produkter än någonsin har tillkommit, exempelvis inom kategorier som optik, milda doftprodukter och skonsamma rengöringsprodukter för hemmet.

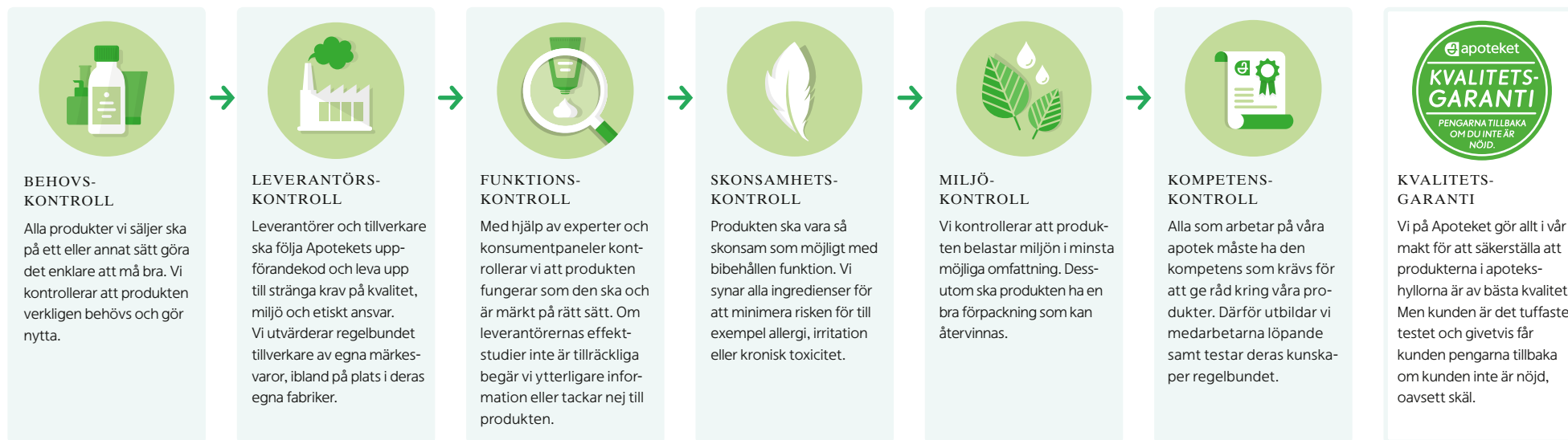
Allt fler kunder efterfrågar ekologiska hud- och hårvårdsprodukter och Apoteket har under året lanserat flera nya produkter inom denna kategori, såväl egna som andra välkända varumärken.

Omfattande kvalitetskontroll

Produkter som inte är läkemedel granskas i sex steg innan de får en plats på Apotekets hyllor. Kontrollen gör vi för att våra kunder ska kunna vara säkra på att produkterna är av högsta möjliga kvalitet, inte påverkar miljön mer än nödvändigt och är producerade på ett etiskt försvarbart sätt.

Hållbar konsumtion

Vårt främsta bidrag till hållbar konsumtion är att alltid utgå från varje kunds unika behov. Vi uppmanar kunden att följa den planerade läkemedelsbehandlingen för att nå önskat resultat. Det minimerar även mängden överblivna läkemedel.

Apotekets kvalitetskontroll i sex steg

Vi erbjuder kompletterande produkter för att exempelvis lindra biverkningar. Ibland undviker vi att sälja något alls, utan hänvisar istället kunden till en läkare som kan undersöka kundens besvär.

Hållbar produktion

Läkemedel och andra produkter som vi säljer tillverkas av många olika leverantörer. Apoteket ställer krav på att bland annat arbetsvillkor, mänskliga rättigheter och miljöhänsyn beaktas vid produktion av det sortimentet som vi kan påverka. Vår målsättning är att samtliga av våra leverantörer ska skriva under vår uppförandekod.

Apoteket är skyldigt att sälja de läkemedel som Läkemedelsverket har godkänt för den svenska marknaden. Därför behöver vi arbeta med andra metoder för att kunna påverka produktionen av läkemedel och kunna ta oss an problematiken kring antibiotikaresistens. Vi för till exempel dialog och

samverkar med branschaktörer, tillverkare, landsting och myndigheter.

Kompetens i kundmötet

Det är av stor vikt att medarbetare som möter våra kunder har en djup kunskap om läkemedel och hälsa. De behöver också ha förmåga att omsätta kunskaper och färdigheter i praktisk nytta för kunden.

Medarbetare på apotek har regelbunden avsatt tid för kompetensutveckling och ständig tillgång till utbildningar inom specifika terapiområden samt till nyheter om farmaceutisk utveckling, läkemedel och egenvårdsprodukter. Utvecklingsaktiviteter har fokus på största möjliga nytta för kunder och följs upp i medarbetarens utvecklingsplan.

Under 2017 genomförde våra medarbetare sammanlagt nära 30 000 interna e-utbildningar och andra kompetensutvecklingsinsatser.

Framgångsrikt miljöarbete

Apoteket arbetar för att minska miljöpåverkan från bland annat läkemedel, transporter och förpackningar. Vår rådgivning kring hälsa och läkemedel bidrar till förbättrad folkhälsa och färre överblivna läkemedel som måste kasseras.

Apotekets verksamhet påverkar miljön på olika sätt. Tillverkning och användning av våra produkter medför utsläpp till luft och vatten. Varutransporter, elförbrukning och tjänsteresor påverkar klimatet. Vi arbetar för att bidra till rent vatten, minskad klimatpåverkan och ett cirkulärt och resurseffektivt arbetssätt.

Apoteket miljöcertifierat sedan 10 år

Apoteket firar 10 år som miljöcertifierat företag 2017 efter årets externa revision. Miljöcertifieringen är ett kvitto på att vi har ett bra och strukturerat miljöarbete. Vi arbetar med ständiga förbättringar och granskas regelbundet av en extern part.

Läkemedels miljöpåverkan

Läkemedel hjälper människor till en bättre hälsa men kan också ha en negativ inverkan på miljön. Vissa läkemedelsrester passerar kroppen och avloppet vidare ut i naturen. Där kan de påverka levande organismer. På vissa platser där läkemedlen tillverkas har höga halter av läkemedels-substanser uppmätts i fabrikenas avloppsvatten. För att komma åt problemen i hela värdekedjan krävs samverkan mellan flera aktörer.

Den stora insamlingsdagen

Apoteket instiftade Den stora insamlingsdagen i april för att sprida kunskap om läkemedels miljöpåverkan och vikten av att lämna in överblivna läkemedel till apotek. Under året samlade vi tillsammans med våra kunder in 417 ton överblivna läkemedel och samtliga kundklubsmedlemmar fick som tack miljöbonus i form av kundklubs-poäng.

De överblivna läkemedel som lämnas in till Apoteket tas om hand och skickas till särskilda förbränningsanläggningar som destruerar dem och tar hand om alla restprodukter.

Plast och nedskräpning en het fråga

Plast som skräpar ned i naturen har varit i fokus under året. Apoteket och flera andra stora företag har anslutit sig till Håll Havet Rent, ett initiativ från stiftelsen Håll Sverige Rent. Syftet är att sprida kunskap och motverka nedskräpningen av våra hav.

De vanligaste källorna till nedskräpningen är förpackningar som slängs på gator och i naturen och sedan förs via regnvatten, vindar och floder till havet. Eftersom Apotekets verksamhet ger upphov till förpackningar av olika slag är vi angelägna om att prioritera återvunnet material och att minska mängden förpackningar.

Plastpåsar blir allt färre

För att minska användningen av plastpåsar har vi under året erbjudit bonus till våra kundklubsmedlemmar som valt bort påse. Tack vare detta har vi minskat förbrukningen av plastpåsar med omkring 40 procent. Från 2018 tar vi betalt för våra plastpåsar för att ytterligare påskynda minskningen.

Klimatkompensation för varutransporter

Apotekets produkter fraktas till apotek och direkt till våra kunder i hela Sverige. Vi klimatkompenserar för utsläppen från våra varutransporter genom att investera i ett utsläppsreducerande projekt i Malawi. Projektet fokuserar på att renovera brunnar så att vattnet inte behöver kokas för att bli drickbart. Därmed minskar utsläppen från vedeldade spisar. Dessutom minskar risken för ohälsa genom tillgången till rent vatten.

Apoteket arbetar också löpande för att effektivisera och hitta klimatsmartare transportlösningar som bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige.

Engagerade och kunniga medarbetare möter våra kunder

För att Apoteket ska kunna hjälpa våra kunder att må bra och nå sina mål är det viktigt med kompetenta och motiverade medarbetare som själva mår bra.

Vi arbetar ständigt för en sund arbetsmiljö och bra ledarskap samt med att förebygga ohälsa. Vi satsar på medarbetarnas hälsa på flera olika sätt.

Hälsoförbättringar i vardagen

Som en följd av resultatet i en intern hälsoundersökning satsade vi under hösten på en hälsoaktivitet som gick ut på att genomföra enkla aktiviteter i vardagen och stötta varandra med stöd av en app. Tillsammans genomförde vi 155 000 hälsoaktiviteter. 93 procent av de som deltog upplevde att de förbättrat sin hälsa inom något område.

Sjukskrivningar minskar

Sjukfrånvaron har under 2017 minskat från 5,4 till 5,1 procent. Minskningen beror framför allt på insatser riktade mot långa sjukskrivningar. Under 2018 fokuserar vi på att sänka korttidsjukfrånvaron och därmed även höja frisknärvaron. Vi kommer också intensivifiera arbetet för att skapa en ännu bättre arbetsmiljö på våra arbetsplatser.

Fler motiverade medarbetare

Apotekets medarbetarundersökning mäter i hur hög grad medarbetarna upplever att de har rätt förutsättningar för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. I år ökade resultatet på detta område. Vi mäter även om medarbetarna upplever att de mänskliga basbehoven är tillfredsställda. Även på detta område ökade resultatet något. Andelen motiverade medarbetare uppgick till 78, även det en ökning jämfört med föregående mätning som uppgick till 75.

Utländska farmaceuter får språkpraktik

Vi fortsatte ta emot språkpraktikanter med farmaceututbildningar från länder utanför EU/EES. För att ytterligare påskynda processen deltog 20 språkpraktikanter i vår interna egenvårdsutbildning.

Inom ramen för Sveriges Farmaceuters projekt Senna arbetade vi för att stödja nyanlända farmaceuter och ta tillvara på den kunskap och kompetens de har.

Vi välkomnar olikheter

En viktig förutsättning för Apotekets utveckling är att ta tillvara på våra medarbetares olikheter. Det handlar om mångfald ur flera aspekter, exempelvis ålder, kön, etnisk bakgrund, erfarenhet och kompetens.

Medarbetare med olika bakgrund har lättare att se olika kunders behov vilket underlättar kommunikationen i kundmötet. Vi ser det som en stor tillgång att våra 3 400 medarbetare kommer från 88 olika länder och tillsammans pratar 59 språk.

Totalt 27 procent av medarbetarna är födda i ett annat land eller har utrikesfödda föräldrar. Vi konstaterar därmed att vi i hög grad speglar Sverige som helhet där andelen ligger på 28 procent.

Populärt traineeprogram

Under året startade en ny omgång av Apotekets traine utbildning. Traineeerna får genom programmet inblick i företagets olika verksamheter och möjlighet att träna bland annat apoteksdrift, ledarskap och presentationsteknik.

Satsning på ledarskap

Under året genomförde Apoteket en stor satsning på ledarutveckling då 310 chefer deltog i ”Apoteksledarutbildningen”. Utbildningen handlade framför allt om ledarskap och affärsmannaskap med fokus på tydliga verktyg för hur respektive ledare kan utveckla sin verksamhet och skapa ännu bättre förutsättningar för medarbetarna att kunna prestera. Utbildningen var mycket uppskattad och ingår nu i Apotekets utbildningsprogram för nya ledare.

God lönsamhet för bättre kunderbudanden och tillväxt

Långsiktigt god lönsamhet ger oss möjlighet att fortsätta investera i bättre kunderbudanden samt att ge tillbaka ett överskott till vår ägare och därmed samhället.

Vår ägare har fastställt tre ekonomiska mål i form av rörelsemarginal, kapitalstruktur och utdelning.

Stabilitet och tillväxt

Syftet med mål för rörelsemarginalen är att Apoteket ska vara ett stabilt företag med möjlighet till tillväxt. En god rörelsemarginal är en förutsättning för att vi ska kunna driva utvecklingen mot bättre kunderbudanden, ett utbyggt apoteksnät och mer tillgängliga digitala kanaler. Genom våra investeringar skapar vi också långsiktigt värde för samhället och förutsättningar för människor att må bra. Målet för långsiktig lönsamhet är en rörelsemarginal på tre procent.

Balans mellan eget och lånat kapital

Målet för kapitalstruktur är att skuldsättningsgraden ska uppgå till 40–80 procent av pensionsjusterat eget kapital. Skuldsättningsgraden uppgick vid utgången av året till 34 procent, det vill säga något lägre än målintervallet.

300 miljoner kronor i utdelning

En del av Apotekets vinst återinvesteras i verksamheten. Övrigt återgår till staten i form av utdelning. Målet är att utdelningen ska ligga inom intervallet 40–60 procent av pensionsjusterat nettoresultat. Under 2017 delade Apoteket ut 300 miljoner kronor till ägaren staten och föreslog samma belopp för 2018, vilket motsvarar 58 procent av pensionsjusterat nettoresultat. Beslut om utdelning under 2018 tas på Apotekets årsstämma.

Tre huvudsakliga verksamhetsområden

Apotekets kärnaffär är försäljning av läkemedel och övriga apoteksprodukter till konsument via apotek, e-handel och annan distanshandel. De två andra verksamhetsområdena är till stor del styrda av offentliga upphandlingar då den främsta kundgruppen är landsting. Avtalen omfattar dels leveranser av dosförpackade läkemedel till privatpersoner, dels tillverkning av individanpassade läkemedel, farmaceutiska tjänster och leveranser av läkemedel till slutenvården.

En del av Apotekets vinst återinvesteras i verksamheten. Övrigt återgår till staten i form av utdelning. Utdelningen under 2017 uppgick till 300 miljoner kronor. Apoteket betalade även 170 miljoner kronor i bolagsskatt.

2017:
470
miljoner kronor

Flera nya landstingsavtal under året

Apoteket skrev flera nya avtal under året gällande läkemedelsleveranser. Landstingen i Södermanland, Värmland och Östergötland samt Region Halland och Västra Götalandsregionen valde Apoteket som leverantör av läkemedel till sina sjukhus. Utöver dessa avtal skrev Apoteket nya landstingsavtal gällande farmaceutiska tjänster och tillverkning av individanpassade läkemedel.

Under året har avtalstiden för två landstingsuppdrag om läkemedelsleveranser, farmaceutiska tjänster och tillverkning löpt ut.

Nya dosavtal

Apoteket skrev under året avtal med Västra Götalandsregionen och Region Halland gällande leveranser av Apodos, Apotekets tjänst för dosförpackade läkemedel.

Satsningar i apoteksnätet

En del av Apotekets vinst har återinvesterats i verksamheten i form av fortsatta satsningar på

apoteksnätet. Satsningarna förstärker vår position på de lokala marknaderna och förenklar apoteksbesöket för våra kunder. Under året byggde vi om 45 apotek, öppnade tio nya, flyttade sex till bättre lägen och stängde tre.

Ständig digital utveckling

Allt fler kunder väljer att göra sina apoteksärenden digitalt och under året investerade vi i utveckling av vår e-handel och nya funktioner i appen Mitt apotek. Vi utgår från kundens behov när vi utvecklar nya digitala tjänster och erbjudanden.

Apoteket och Tamro i logistiksamarbete

Under året påbörjades flytten av Apotekets logistiklösning av distanshandeln för e-handel och telefoni till Tamro. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för att utveckla konkurrenskraftiga kundbjudanden och leveranssätt. Förändringen innebär att Apotekets distansapotek i Hässleholm och Falun avvecklas under 2018.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Apoteket AB (publ), org.nr 556138-6532, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 1 januari – 31 december 2017. Bolaget har sitt säte i Solna. Apoteket ägs av svenska staten och förvaltas av Näringsdepartementet. Verksamheten bedrivs enligt marknadsmässiga villkor och krav.

Väsentliga händelser

- Apoteket beslutade om extern logistiklösning för distanshandeln. Distansapoteken i Hässleholm och Falun avvecklas därmed under 2018.
- Apoteket delade ut 300 miljoner kronor till ägaren. Föreslagen utdelning avseende 2017 uppgår till 300 miljoner kronor.
- Apoteket fick förlängt uppdrag att till och med den 30 juni 2018 behålla befintliga apoteksombud.
- Västra Götalandsregionen och Region Halland samt Region Östergötland tecknade fyraårsavtal med Apoteket om att leverera läkemedel till regionernas sjukvård.
- Apotekets app Mitt apotek fick ny funktionalitet som möjliggjorde fler apoteksärenden i mobilen.
- Styrelsen utsåg inom sig Gert Karnberger till ny styrelseordförande den 18 oktober 2017. Ny ordförande väljs av kommande årsstämma.
- Apoteket etablerade tio nya apotek, stängde tre och moderniserade 45 apotek.
- Apoteket breddade sitt sortiment med 1 500 nya produkter för egenvård under 2017.

Marknad

Konsumentmarknaden definieras som sammanlagd försäljning från butiks- och distanshandeln. Den sammanlagda omsättningen på konsumentmarknaden under 2017 uppgick till 41,4 miljarder kronor. Det är en ökning med 3,2 procent jämfört med föregående år.

Nya apotek på konsumentmarknaden

Totalt sett har antalet öppenvårdsapotek på den svenska marknaden ökat med 20 under året. Sammanlagt finns det 1 409 apotek vid utgången av 2017. Apotekstätheten ligger på 7 200 invånare per apotek. Apoteket har under 2017 etablerat tio nya apotek, samt stängt tre apotek. Vid årets utgång hade Apoteket sammanlagt 394 apotek.

Allt fler e-handlar läkemedel

Försäljning av läkemedel och andra apoteksprodukter via e-handel ökade under 2017 och

utgjorde 6,5 procent av den totala apoteksmarknaden i Sverige. Motsvarande siffra för 2016 var 4,3 procent.

Försäljning av Apoteksgruppen

I november blev det klart att Apoteksgruppen kommer att säljas. Apotekskedjan Euroapothea från Litauen köper det statligt ägda servicebolaget Apoteksgruppen samt större delen av de 189 fristående apoteken.

Läkemedelsavtal på vårdmarknaden

Flera landstingsavtal minskar i omfattning och pris är oftast det viktigaste upphandlingskriteriet. En del landsting anställer egna farmaceuter och väljer att inte upphandla läkemedelstjänster utan driver dem i egen regi. Det innebär att lönsamheten för apoteksaktörerna på vårdmarknaden minskar.

NYCKELTAL, KVARTALSVIS

	2017:4	2017:3	2017:2	2017:1	2016:4	2016:3	2016:2	2016:1	2015:4
Nettoomsättning, mnkr	4 753	4 779	5 178	5 161	5 250	4 902	5 233	4 940	4 998
Rörelseresultat, mnkr	87	187	193	200	158	201	199	128	41
Rörelsemarginal, %	1,8	3,9	3,7	3,9	3,0	4,1	3,8	2,6	0,8

Nettoomsättning och resultat

Nettoomsättning

Under 2017 minskade Apotekets nettoomsättning med 2,2 procent eller 454 miljoner kronor jämfört med föregående år vilket förklaras av färre avtal på vård- och företagsmarknaden. Omsättningen uppgick till 19 871 (20 325) miljoner kronor.

Konsumentmarknaden

Apoteket erbjuder privatpersoner läkemedel och andra hälsorelaterade produkter och tjänster samt information och rådgivning genom 394 apotek och distanshandel. Apoteket bedriver även ombudsverksamhet på 628 platser i landet.

Nettoomsättningen för perioden januari–december ökade med 0,9 procent jämfört med föregående år och uppgick till 14 067 (13 939) miljoner kronor. Försäljningsökningen förklaras främst av ökad försäljning av produkter för egenvård och försäljning via e-handel medan försäljningen i kronor påverkas negativt av lägre snittpris på förskrivna produkter.

Den 31 december 2017 uppgick Apotekets marknadsandel baserat på antal öppenvårdsapotek till knappt 28 procent, vilket var oförändrat

jämfört med årets ingång. Marknadsandelen för öppenvårdsapotek mätt som omsättning av förskrivna produkter uppgick till 34 (35) procent under perioden januari–december 2017. Marknadsandelen mätt som omsättning avseende receptfria läkemedel och övriga apoteksprodukter uppgick till 27 (28) procent.

Vård- och företagsmarknaden

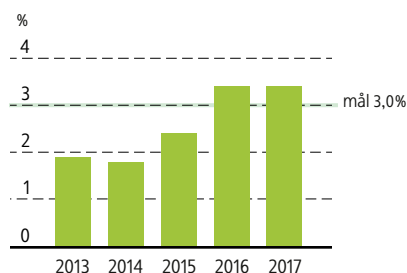
Apoteket erbjuder läkemedelsleveranser, dosförpackade läkemedel och tillverkning av individanpassade läkemedel till landsting, regioner, kommuner och företag.

Nettoomsättningen minskade under januari–december med 9,1 procent i jämförelse med föregående år och uppgick till 5 804 (6 387) miljoner kronor. Försäljningen minskar som en följd av färre avtal med landstingen avseende läkemedelsleveranser och dosförpackade läkemedel.

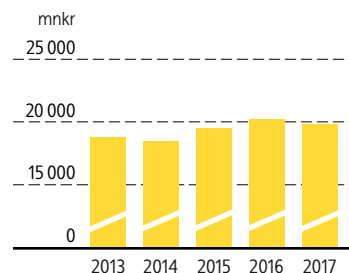
Rörelseresultat

Rörelseresultatet för 2017 uppgick till 667 (687) miljoner kronor, vilket var en försämring jämfört med motsvarande period föregående år. Försämringen är främst hänförlig till lägre bruttovinst till

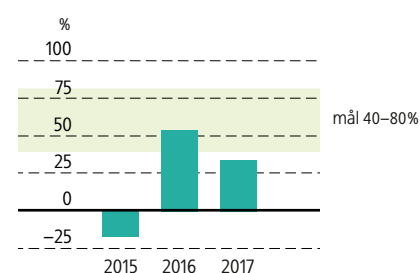
RÖRELSEMARGINAL

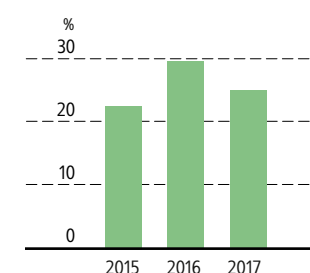
NETTOOMSÄTTNING

SKULDSÄTTNINGSGRAD
31 DECEMBER

RÄNTABILITET PÅ
SYSSELSATT KAPITAL

FÖRSÄLJNINGSSAMMANSTÄLLNING

Belopp i mnkr	2017	2016 ¹	Förändring %
Konsumentmarknaden	14 067	13 939	0,9
Vård- och företagsmarknaden	5 804	6 387	-9,1
Summa nettoomsättning	19 871	20 325	-2,2

1) För jämförbarhet är 2016 års värden omräknade med hänsyn till att några organisatoriska enheter omklassificerats från vård- och företagsmarknaden till konsumentmarknaden.

följd av färre landstingsavtal men kompenseras delvis av lägre driftkostnader för dessa avtalsaffärer. Avskrivningarna uppgick till 134 (135) miljoner kronor.

Rörelsemarginalen för 2017 uppgick till 3,4 (3,4) procent, att jämföra med Apotekets långsiktiga mål på 3,0 procent.

Årets resultat

Årets resultat uppgick till 566 (637) miljoner kronor vilket är 71 miljoner kronor lägre än föregående år. Finansnettot för pensioner minskade till 68 (136) miljoner kronor. Pensionsjusterat nettoresultat för 2017 uppgick till 513 (531) miljoner kronor.

Övrigt totalresultat

Aktuariella vinster och förluster, som avser förändringen i verkligt värde av förvaltningstillgångarna i Apotekets Pensionsstiftelse, samt utvecklingen av pensionsförpliktelsen i jämförelse med prognos, redovisas i Övrigt totalresultat och uppgick netto till 282 (-487) miljoner kronor. Årets aktuariella vinst förklaras i huvudsak av en

KONCERNENS OPERATIVA KASSAFLÖDE

mnkr	2017	2016
Kassaflöde från den löpande verksamheten	685	58
Investeringar i immateriella tillgångar	-16	-12
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-156	-200
Avyttrade anläggningstillgångar	5	2
Operativt kassaflöde	518	-152

värdeökning av förvaltningstillgångarna samt att en högre diskonteringsränta tillämpats i nuvärdesberäkningen av pensionsåtagandet jämfört med den prognos som gjordes vid utgången av föregående år.

Kassaflöde och finansiell ställning**Kassaflöde**

Det operativa kassaflödet uppgick till 518 (-152) miljoner kronor. Det operativa kassaflödet förklaras av årets positiva resultat samt något lägre investeringar. Gottgörelse avseende pensionsutbetalningar för 2017 om 459 (436) miljoner kronor har beslutats men inte utbetalats i perioden. Föregående års negativa operativa kassaflöde förklaras av att gottgörelse inte reglerats under 2016 utan har erhållits 2017. Kassaflödet från den finansiella verksamheten uppgick till -416 (-184) miljoner kronor, vilket inkluderar en aktieutdelning om 300 (1 100) miljoner kronor. Årets totala kassaflöde uppgick till 102 (-336) miljoner kronor och likvida medel uppgick den 31 december 2017 till 123 (21) miljoner kronor.

Investeringar

Investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar uppgick till 172 (212) miljoner kronor, och utgörs huvudsakligen av investeringar avseende ny- och ombyggnation av apotek.

Finansiell ställning

Det egna kapitalet uppgick den 31 december 2017 till 4 748 miljoner kronor, vilket var 548 miljoner kronor högre än vid årets ingång. Värdet på pensionstillgången ökade under året med 272 miljoner kronor och uppgick till 3 526 miljoner kronor.

Räntabiliteten på sysselsatt kapital uppgick till 25,0 (29,6) procent och räntabiliteten på eget kapital till 12,5 (14,8) procent för senaste tolv månadersperioden. Nettolåneskulden uppgick till 677 miljoner kronor per den 31 december 2017 att jämföra med en nettolåneskuld om 895 miljoner kronor vid årets ingång.

Apotekets finansiella ställning har påverkats av utdelningen om 300 miljoner kronor samt av att beslutad gottgörelse för 2016 om 436 miljoner kronor har reglerats under året.

Skuldsättningsgraden uppgick till 34 (54) procent, det vill säga något lägre än målintervallet på 40–80 procent.

Styrelsens förslag på utdelning uppgår till 300 (300) miljoner kronor.

Moderbolaget

Nettoomsättningen för Apoteket uppgick under året till 19 871 (20 325) miljoner kronor. Försäljningsminskningen beror främst på en lägre försäljning inom vård- och företagsmarknaden till följd av färre landstingsavtal. Rörelseresultatet uppgick till 835 (813) miljoner kronor. Resultatet efter skatt uppgick till 503 (466) miljoner kronor.

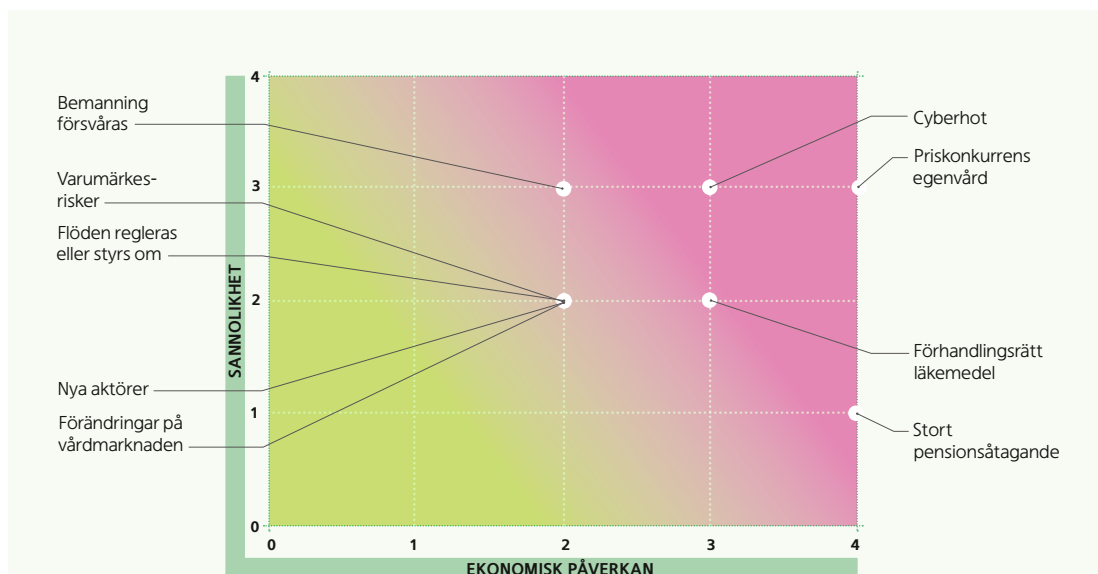
Det operativa kassaflödet uppgick till 517 (–153) miljoner kronor. Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till –167 (–210) miljoner kronor. Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgick till –416 (–184) miljoner kronor. Periodens kassaflöde uppgick till 101 (–337) miljoner kronor.

Händelser av väsentlig betydelse för bedömning av utveckling, risker och osäkerhetsfaktorer

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som redovisas för koncernen är också relevanta för moderbolaget.

**ANALYS AV RÄNTEBÄRANDE
NETTOLÅNESKULD/TILLGÅNG**

mnkr	2017	2016
IB 1 januari	895	–357
Operativt kassaflöde	–518	152
Utdelning	300	1 100
UB 31 december	677	895

KÄNSLIGHETSANALYS

Beräknad effekt på totalresultatet, mnkr

1% förändring av nettoomsättning, förskrivna försäljning	20
1% förändring av nettoomsättning, egenvårdsförsäljning	15
1% förändring av lönekostnader inklusive sociala avgifter	20
0,5% förändring av inflationen vid beräkning av nuvärde för den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen ^{1,2}	560
0,5% förändring av nominell diskonteringsränta vid beräkning av nuvärde för den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen ^{1,2}	620
5% förändring i värdet på förvaltningstillgångarnas verkliga värde i Apotekets Pensionsstiftelse ²	560

1) Vid förändring, exempelvis 0,5% höjning, av inflation och nominell diskonteringsränta möter resultatet för dessa variabler varandra (en positiv och en negativ). I detta exempel får inflation negativ resultatpåverkan och nominell diskonteringsränta positiv.

2) Effekt exklusive påslag för särskild löneskatt.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Apotekets verksamhet är såsom all affärsverksamhet utsatt för risker och osäkerhetsfaktorer som kan påverka bolagets resultat och ställning samt förmåga att genomföra strategiska planer. Apotekets riskhantering syftar till att identifiera risker som kan ha påverkan på verksamheten och förmågan att nå mål. För Apoteket handlar det om att förebygga kända risker samt att ha en beredskap för att hantera risker som företaget kan utsättas för.

Riskanalys

Efter den årliga genomgången av affärsplanen genomförs riskanalyser inom Apotekets olika verksamhetsområden. Analysen omfattar riskfaktorer med effekter på både kort och lång sikt där faktorer avseende både ekonomiska och hållbarhetsrelaterade risker beaktas. Riskerna placeras i en riskmatris där graden av risk bestäms utifrån vilken sannolikhet och ekonomisk resultatpåverkan riskerna bedöms ha. Nivån på sannolikhet och ekonomisk resultatpåverkan utgörs av hur stor risken är att Apoteket inte når sina mål. Riskmatrisen går från 1 till 4 där 1=liten och 4= mycket stor för både sannolikhet och ekonomisk resultatpåverkan.

Analyserna sammanställs till en total riskanalys för företaget. Riskerna värderas och företagsledningen prioriterar de största riskerna utifrån väsentlighet, sannolikhet och ekonomisk påverkan. Under året följs riskanalysen upp och omvärdering av risker, sannolikhet, ekonomisk påverkan samt åtgärder görs vid behov. De risker som inte hamnar på topp-10-listan hanteras i respektive verksamhet. Riskerna kategoriseras i omvärlds- och marknadsrisker, finansiella risker samt hållbarhetsrisker.

Se sidorna 26–27 för risker och åtgärder.

Omvärlds- och marknadsrisker

Omvärlds och marknadsrisker avser extern påverkan som är kopplade till Apotekets omvärld och den marknad företaget agerar på.

RISK	BESKRIVNING	HANTERING
Priskonkurrens egenvård	Apoteksprodukter säljs både i butik och inom e-handel. E-handeln inom apoteksbranschen växer kraftigt och priserna pressas. Utöver detta bidrar konkurrensen i form av nya aktörer också till ökad prispress.	Apoteket säkerställer efterlevnad av nuvarande prisstrategi och fortsätter implementeringen av omnikanal-erbjudanden dvs kundanpassade lösningar inom tillgänglighet, logistik och betalningslösningar.
Cyberhot	Apoteket utsätts dagligen för cyberattacker. Antalet cyberhot och attacker har ökat de senaste åren och de blir mer och mer avancerade. Dessutom finns en varierad mognadsgrad gällande säkerhetsmedvetande hos medarbetare. Det ökar risken för att påverkas av cyberattacker.	För att minska risken för cyberhot är fokus fortsättningsvis på omvärldsbevakning, uppdateringar av IT-stöd, uppföljning av loggar samt öka fokus på klientsäkerhet. Även säkerhetsutbildningar för att öka säkerhetskompetensen och medvetandet hos medarbetare och konsulter genomförs.
Förhandlingsrätt läkemedel	Om apotekens förhandlings- och utbytesrätt avseende parallellimport skulle inskränkas kommer det att påverka Apotekets långsiktiga och hållbara lönsamhet till följd av försämrad priskonkurrens mellan parallellimporterade och direktimporterade läkemedel. Tillgången till parallellimporterade läkemedel påverkas även av valutaförändringar och patentutgångar.	Apoteket agererar proaktivt i samband med pågående utredningar om finansiering, subvention och utbytesregler avseende läkemedel.
Bemanning försvåras	Bristen på farmaceuter inom vissa delar av landet har ökat på grund av pensionsavgångar och nyetableringar. Bristen kan öka ytterligare om förslaget i den pågående Apoteksutredningen gällande arbetsfördelningen på apotek skulle förverkligas.	I syfte att klara bemanningen utvecklas arbetsätt för att avlasta farmaceuter i recepturen och förbättra schemalaggnings. Vidare förstärks arbetet med employer branding och attraktiviteten som arbetsgivare, rekrytering av utländska farmaceuter och ledarskapsutveckling. Varje år genomförs ett traineeprogram för nyutexaminerade farmaceuter.
Nya aktörer	Nya aktörer inom e-handel och inom butiksledet med bland annat ny ägare av Apoteksgruppen.	Bevaka utvecklingen och fortsätta vårt strategiska arbete.
Flöden regleras eller styrs om	Risk finns att landstingens upphandlingsansvar utökas vilket skulle påverka receptflödet. Annat som riskerar att styra om flöden är om läkemedelsindustrin inför alternativa distributionsflöden eller när vårdaktörer styr receptflöden direkt till enskild apoteksaktör.	Apoteket för en dialog med departement och myndigheter samt kan behöva återbesöka frågan om att utöka samarbeten till fler digitala vårdgivare.
Förändringar på vårdmarknaden	Om landstingen tar in verksamhet i egen regi och mindre delar eller inga delar upphandlas gör det att marknaden krymper. Det urholkar möjligheten att erbjuda attraktiva lösningar vilket ger en negativ spiral.	Apoteket utvecklar attraktiva lösningar samt utökar affären som inte är upphandlingsdriven. Vidare arbetar Apoteket långsiktigt i relationer med landsting och påvisar fördelen med att upphandla tjänsten.

Finansiella risker

Med finansiella risker avses fluktuationer i företagets resultat- och kassaflöde till följd av förändringar i räntenivåer, valutakurser, refinansierings- och kreditrisker.

RISK	BESKRIVNING	HANTERING
Stort pensionsåtagande	Apoteket har ett omfattande pensionsåtagande som tryggas i Apotekets Pensionsstiftelse. Stiftelsens uppgift är att trygga arbetsgivarens tillgångar på ett aktsamt sätt. Om värdet på tillgångarna i pensionsstiftelsen utvecklas negativt kan det medföra att Apoteket måste skjuta till kapital för att säkra tryggheten av pensionsåtagande.	För att säkra adekvat riskkontroll har stiftelsen ett tydligt definierat riskmandat.

Hållbarhetsrisker

Med hållbarhetsrisker avses faktorer med påverkan på långsiktiga värden ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv.

RISK	BESKRIVNING	HANTERING
Varumärkesrisker	Om det uppdagas att tillverkare som Apoteket anlitar inte har acceptabla sociala- och miljöförhållanden innebär det en stor risk för negativ effekt på Apotekets varumärke. Exponeringen är än större avseende EMV (egna märkesvaror).	Apoteket fortsätter att ställa höga krav vid val av leverantör genom noggranna granskningar vid inköp.

Om Apotekets hållbarhetsrapport

Hållbarhetsrapporten innehåller upplysningar om hur Apoteket utvecklas och presterar samt verksamhetens konsekvenser för miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Upplysningarna tas upp inom ramen för Apotekets fem målområden; hälsa, sortiment, miljö, medarbetare och lönsamhet. Målen inom respektive område är förankrade i styrelsen och ska genomsyra och driva engagemang i hela företaget.

I enlighet med ÅRL 6 kap 11§ har Apoteket valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport på sidorna 8–18, 32–35 och 75–84. Rapporten är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer för hållbarhetsredovisning, version G4.

Medarbetare

Medelantalet anställda för 2017 uppgick till 3 113 vilket är en minskning med 122 jämfört med föregående år. Minskningen förklaras främst av att Apoteket har anpassat sin verksamhet till en mindre vård- och företagsaffär.

Vårt mål är att våra medarbetare ska vara motiverade och må bra. Våra medarbetare ska spegla mångfalden i samhället eftersom det hjälper oss att möta kundernas unika behov och bidrar till en inspirerande arbetsplats. Andelen motiverade medarbetare i årets medarbetarundersökning ökade från 75 till 78 procent. Målet är 80 procent. Frisknärvaron låg kvar på 65 procent. Våra medarbetare kommer från 88 olika länder och talar sammanlagt 59 olika språk.

Väsentliga händelser efter balansdagen

Apoteket har inga väsentliga händelser efter balansdagen att rapportera.

Riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare

I fråga om ersättning och andra anställningsvillkor tillämpar Apoteket AB de principer som beslutats av regeringen i ”Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande 2016-12-22”. Detta innebär bland annat följande:

Grundläggande principer

Det är för bolaget och dess ägare av grundläggande betydelse att principerna för ersättning och övriga anställningsvillkor för befattningshavare i ett kort- och ett långsiktigt perspektiv attraherar, motiverar och skapar goda förutsättningar för att behålla och utveckla kompetenta medarbetare och chefer. Detta uppnås genom rättvisa och internt balanse-erade villkor som samtidigt är marknadsmässigt konkurrenskraftiga avseende struktur, omfattning och nivå på ersättning till befattningshavare inom bolaget.

Den totala ersättningen till ledande befattningshavare ska vara rimlig och väl avvägd. Den ska även vara konkurrenskraftig, takbestämd och ändamålsenlig, samt bidra till en god etik och företagskultur. Den totala ersättningen bestående av fast grundlön, övriga förmåner samt pension ska inte vara löneledande i förhållande till jämförbara företag, utan präglas av måttfullhet. Detta ska vara vägledande också för den totala ersättningen till övriga anställda.

Vilka omfattas av riktlinjerna

Med ledande befattningshavare avses verkställande direktör och andra personer i företagets ledning. Denna krets motsvaras av de personer som avses i 8 kap. 51 § aktiebolagslagen (2005:551). Det omfattar personer som ingår i företagsledningen och andra chefer som är direkt underställda den verkställande direktören.

Dessa riktlinjer ska också gälla i samtliga dotterbolag samt godkännas av årsstämma för respektive dotterbolag.

Fast grundlön

Den fasta lönen återspeglar de krav som ställs på befattningen avseende kompetens, ansvar, komplexitet och på vilket sätt den bidrar till att uppnå affärsmålen. Den fasta lönen återspeglar också befattningshavarens prestation och är individuell och differentierad.

Rörlig lön

Några incitamentsprogram eller andra typer av rörliga lönedelar får inte förekomma för ledande befattningshavare.

Pension

Pensionsförmåner ska vara avgiftsbestämda, såvida de inte följer tillämplig kollektiv pensionsplan, och avgiften bör inte överstiga 30 procent av den fasta lönen. I de fall bolaget avtalar om en förmånsbestämd pensionsförmån ska den således följa tillämplig kollektiv pensionsplan. Apoteket erbjuder ITP 1 som huvudregel i samband med rekrytering av nya ledande befattningshavare. Eventuella utökningar av den kollektiva pensionsplanen på lönedelar överstigande de inkomstnivåer som täcks av planen ska vara avgiftsbestämda och bäras under den anställdes aktiva tid. Inga pensionspremier för ytterligare pensionskostnader

ska betalas av bolaget efter att medarbetaren har gått i pension. Pensionsålder är 65 år.

Övriga förmåner

Ledande befattningshavare kan erbjudas förmånsbil samt individuell sjukförsäkring. Vidare omfattas ledande befattningshavare av sådana förmåner som har sitt ursprung i kollektivavtal, eller är ensidigt beslutade av bolaget och även tillkommer övriga medarbetare.

Uppsägning och avgångsvederlag

Ledande befattningshavare har generellt en ömsesidig uppsägningstid om sex (6) månader. Vid uppsägning från företagets sida kan även avgångsvederlag utgå motsvarande högst tolv (12) månadslöner. Som huvudregel ska avgångsvederlag utgå motsvarande sex (6) månader, om inte särskilda skäl föreligger. Avsteg från huvudregeln måste motiveras och dokumenteras i beslutsunderlaget. Avgångsvederlaget ska utbetalas månadsvis och utgöras av enbart den fasta månadslönen utan tillägg för förmåner. Vid ny anställning, annat tillkommande avlönat uppdrag eller vid inkomst från näringsverksamhet ska ersättningen från det uppsägande bolaget reduceras med ett belopp som motsvarar den nya inkomsten under den tid då uppsägningenslön och avgångsvederlag lämnas. Vid uppsägning från den anställdes sida ska inget avgångsvederlag utgå. Avgångsvederlag betalas inte ut efter 65 års ålder.

Marknadsjämförelser

Den totala ersättningen och övriga anställningsvillkor ses över årligen för att säkerställa att den ligger i linje med riktlinjerna. En jämförelse genomförs med andra jämförbara företag, vad gäller storlek, komplexitet och omsättning med såväl statligt ägande som privat ägande för att

säkerställa att ersättningar är konkurrenskraftiga utan att vara löneledande.

Beslut samt underlag i ersättningsfrågor

Det är hela styrelsens ansvar att fastställa ersättning till den verkställande direktören. Styrelsen ska även säkerställa att såväl den verkställande direktörens som övriga ledande befattningshavares ersättningar ryms inom de riktlinjer som beslutats av bolagsstämman. Styrelsen ska säkerställa att den verkställande direktören tillser att företagets ersättningar till övriga anställda bygger på gällande ersättningsprinciper. Styrelsen ska redovisa de särskilda skäl som finns för att i ett enskilt fall avvika från regeringens riktlinjer.

Ersättningsutskottet bereder styrelsens beslut i frågor om ersättningsprinciper, ersättningar och andra anställningsvillkor för vd och bolagsledningen.

Skriftligt underlag, som visar bolagets totala kostnad ska finnas inför beslut om enskild ersättning. Detta gäller såväl inför beslut om nyanställning, ändrad befattning eller befattningssinnehåll, som i samband med årlig lönerevision. Samtliga beslut ska protokollföras.

Kontroll av riktlinjernas efterlevnad

Styrelsen har ansvaret för kontrollen av riktlinjernas efterlevnad. Därutöver lämnar bolagets revisorer, inför varje årsstämma, ett skriftligt yttrande huruvida riktlinjerna har efterlevts eller ej. Om riktlinjerna enligt revisorns mening inte har följts ska skälen för denna bedömning framgå. Vidare lämnar även styrelsens ordförande vid årsstämman en muntlig redogörelse för hur ledande befattningshavares ersättningar förhåller sig till dessa riktlinjer.

Vinstdisposition

Styrelsens förslag till utdelning avseende 2017 uppgår till 1714,29 kronor per aktie, totalt 300 miljoner kronor.

Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel och fria fonder

Balanserad vinst	435 470 862 kr
Årets vinst	503 058 381 kr
Summa	938 529 243 kr

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att:

till aktieägaren utdelas 1 714,29 kronor per aktie, totalt	300 000 000 kr
I ny räkning överförs	638 529 243 kr
Summa	938 529 243 kr

Bolagsstyrnings- rapport

Apoteket AB är ett publikt aktiebolag med säte i Solna. Svenska staten äger samtliga aktier i Apoteket.

BOLAGETS ORGANISATION

EXTERN REVISOR

Granskar bolagets finansiella rapportering samt styrelsen och verkställande direktörens förvaltning av bolaget.

ÄGARE

Ägaren Svenska staten styr Apoteket genom ägarpolicy, ägaranvisningen och bolagsordningen samt fastställer ekonomiska mål. Ägaren utser också styrelse och extern revisor på årsstämman samt fastställer arvoden till dessa.

REVISIONSUTSKOTT

Bistår styrelsen med att kvalitetssäkra finansiell rapportering samt riskhantering.

STYRELSE

Styrelsen ansvarar för övergripande organisationsfrågor och den strategiska inriktningen av Apoteket. Styrelsen fastställer även övergripande policyer.

ERSÄTTNINGSPÅSKOTT

Förbereder frågor om ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare.

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Ansvarar för den löpande förvaltningen av Apoteket inom de ramar som styrelsen har fastställt. Verkställande direktör utser övriga medlemmar i företagsledningen.

FÖRETAGSLEDNING

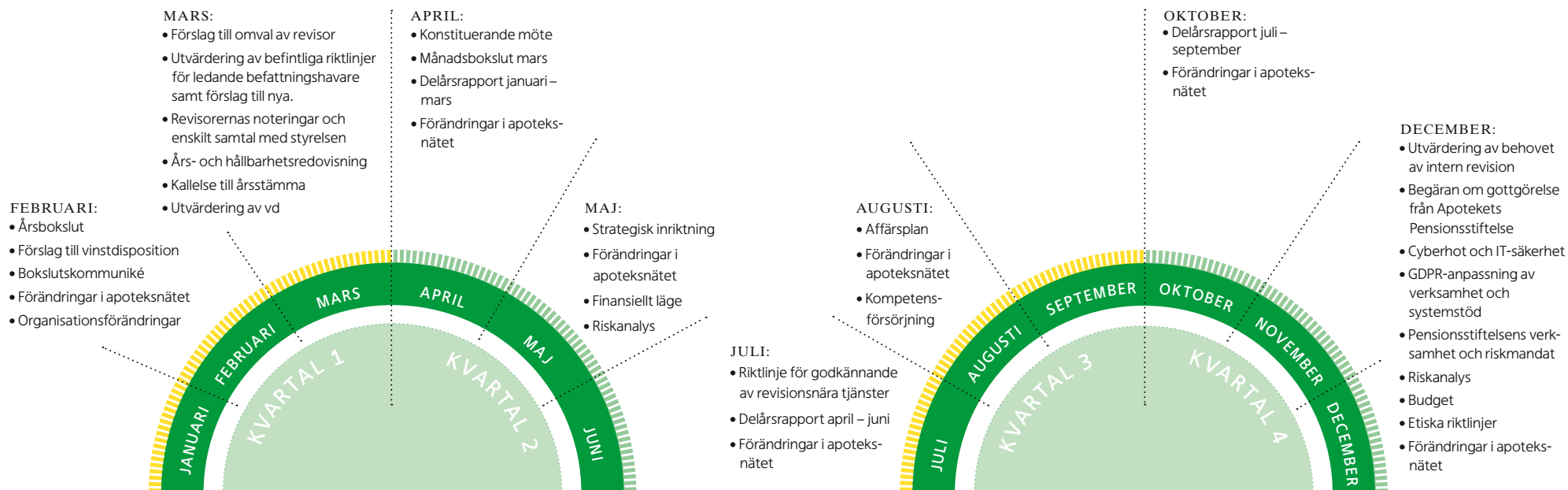
Utför den operativa ledningen av Apoteket.

Ägaren utövar sitt inflytande över bolaget vid årsstämman genom att bland annat utse styrelsen, styrelsens ordförande och revisor samt fastställa resultat och balansräkning, besluta om ansvarsfrihet för styrelsen, utdelning till ägaren, arvode till styrelse och revisor samt riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare. Styrelsen ansvarar för Apotekets strategiska inriktning och övergripande organisationsfrågor samt utser verkställande direktör, vd. Vd ansvarar för den löpande förvaltningen inom de ramar som styrelsen fastställer och utser medlemmar i företagsledningen.

Ägaren

Ägandet utövas i praktiken av Näringsdepartementet genom enheten för statlig bolagsförvaltning. Statens ägarpolicy ligger till grund för styrning av Apoteket tillsammans med bolagsordning, ekonomiska mål och ägaranvisningar.

I statens ägarpolicy redogör regeringen för sina uppdrag och mål, tillämpliga ramverk och sin inställning i viktiga principfrågor. Ägarpolicyen omfattar även särskilda riktlinjer för extern ekonomisk rapportering och för anställningsvillkor för ledande befattningshavare. Ägaren ställer krav på

STYRELSEÅRET: UNDER 2017 HAR DET VARIT ELVA STYRELSEMÖTEN, INKLUSIVE DET KONSTITUERANDE MÖTET. DESSA ÄRENDEN BEHANDLADES UNDER ÅRET.

att Apoteket ska agera föredömligt inom området hållbart företagande vilket innefattar områdena mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, anti-korruption, affärsetik, jämställdhet och mångfald. Apoteket ska även tillämpa Svensk kod för bolagsstyrning, Koden. Avsteg från Koden redovisas i avvikelse Tabellen på sidan 34. Avstämning under året mellan ägaren och bolaget samordnas från bolagets sida av styrelsens ordförande. Även vd deltar vid dessa möten.

Årsstämma

Vid årsstämman den 20 april 2017 omvaldes Christian W Jansson (ordförande), Gert Karnberger, Kristina Schauman, Maria Curman och Leif Ljungqvist. Pia Gideon och Inger Andersson valdes in i styrelsen. Stämman beslöt att dela ut 300 miljoner kronor till

ägaren. Apoteket erhöll uppdraget att behålla befintliga apoteksombud till och med den 30 juni 2018.

Årsstämman var öppen för allmänheten som gavs möjlighet att ställa frågor i anslutning till stämman. Endast ett fåtal personer närvarade och ingen riksdagsledamot, som enligt bolagsordningen har rätt att närvara vid stämman.

Revisorer

Årsstämman utser revisor och vid årsstämman omvaldes KPMG AB till revisor med Ingrid Hornberg Román som huvudansvarig revisor. Revisorerna ansvarar för att granska bolagets finansiella rapportering samt styrelsens och vds förvaltning av bolaget. Revisorernas oberoende ställning säkerställs av lagstiftning samt interna och externa yrkesetiska regler.

AVVIKELSETABELL

Regel i Kodan	Avvikelse	Förklaring
2.1–2.7: Bolaget ska ha en valberedning.	Valberedning har inte inrättats.	Enheten för statlig bolagsförvaltning inom Näringsdepartementet ansvarar för nomineringsprocessen.
4.5: Redovisning av oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare.	Beroende i förhållande till större aktieägare redovisas inte.	Regeln syftar i huvudsak till att skydda minoritetsaktieägare i bolag med spritt ägande. I statligt helägda bolag saknas skäl för att redovisa oberoende i detta avseende.

STYRELSENS MÖTEN OCH ARVODEN

	Invald år	Möten styrelse	Möten revisionsutskott	Möten ersättningsutskott	Ordinarie arvode, tkr	Arvode utskottsarbete, tkr
Gert Karnberger ¹	2009	11/11	6/6	1/1	185	31
Kristina Schauman ²	2009	11/11	6/6		150	50
Maria Curman ³	2012	11/11		7/7	150	20
Leif Ljungqvist ⁴	2012	11/11	6/6			
Sussi Kvarn ⁵	2015	2/2		2/3	50	7
Pia Gideon ⁶	2017	9/9	2/3		113	6
Inger Andersson ⁷	2017	9/9		4/4	113	15
Christian W Jansson ⁸	2009	9/9		6/6	248	23
Gunilla Larsson ⁹	2009	8/11			12	
Lena Rhodin ¹⁰	2014	11/11			12	
Lisa Ekstrand ¹¹	2015	8/11			12	
Hanna Ottosson ¹²	2016	11/11			12	

1) Ledamot i revisionsutskottet samt styrelseordförande och ordförande i ersättningsutskottet fr o m 18 oktober 2017

2) Ordförande i revisionsutskottet

3) Ledamot i ersättningsutskottet

4) Ledamot i revisionsutskottet

5) Ledamot i ersättningsutskottet

6) Ledamot i revisionsutskottet fr o m april 2017

7) Ledamot i ersättningsutskottet fr o m april 2017

8) Styrelsens ordförande och ordförande i ersättningsutskottet t o m 18 oktober 2017.

9) Arbetstagarrepresentant (ordinarie), utsedd av Unionen

10) Arbetstagarrepresentant (suppleant), utsedd av Unionen

11) Arbetstagarrepresentant (ordinarie), utsedd av Sveriges Farmaceuter

12) Arbetstagarrepresentant (suppleant), utsedd av Sveriges Farmaceuter

Styrelsen

Bolagets styrelse ska, till den del den utses av bolagsstämman, bestå av lägst fem och högst nio ledamöter utan suppleanter. Bolagsstämman ska utse styrelseordföranden. Om ordföranden lämnar sitt uppdrag under mandattiden ska styrelsen inom sig välja ordförande för tiden intill utgången av den bolagsstämma då ny ordförande väljs av stämman.

I oktober 2017 avgick Christian W Jansson som styrelseledamot och ordförande. Styrelsen utsåg inom sig Gert Karnberger till ny ordförande för

tiden intill utgången av den bolagsstämma då ny ordförande väljs av stämman.

Nomineringsprocessen för styrelseledamöter koordineras av Näringsdepartementet genom enheten för statlig bolagsförvaltning. Kompetensbehovet analyseras utifrån bolagets verksamhet, situation och utmaningar samt styrelsens nuvarande sammansättning och resultat av årets utvärdering av styrelsen. Även mångfald beaktas i enlighet med ägarens policy. Arbetstagarorganisationerna Sveriges Farmaceuter och Unionen har utsett en ledamot och en suppleant vardera. Den manliga

representationen i styrelsen utgör för närvarande 33 procent av bolagsstämmovalda ledamöter. Samtliga arbetstagarledamöter är kvinnor. Vd i Apoteket, Ann Carlsson, ingår inte i styrelsen, men närvarar vid samtliga möten tillsammans med CFO och bolagets chefsjurist som är styrelsens sekreterare.

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för sitt eget arbete för att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan styrelsen och styrelsens utskott. Ansvarsfördelning mellan styrelse och vd, inklusive rapportinstruktion, regleras i årlig fastställd vd-instruktion. Styrelsemöten följer en fastställd årscykel och normalt träffas styrelsen fem gånger per år, två gånger på våren och tre på hösten. Dessa möten kompletteras med kortare beslutsmöten per telefon. De ordinarie mötena innehåller alltid genomgång av protokoll och utestående frågor samt avrapportering från utskott och verkställande direktör. Styrelsen har inte inrättat en särskild granskningsfunktion (internrevision), men bolaget har under året fortsatt arbetet med att förstärka den interna kontrollen.

Utskott

Styrelsen har inom sig inrättat ett revisions- och ett ersättningsutskott. Revisionsutskottet består styrelsen med att kvalitetssäkra bolagets och koncernens finansiella rapportering. I revisionsutskottet ingår Kristina Schauman (ordförande), Gert Karnberger, Leif Ljungqvist och Pia Gideon. Ersättningsutskottet förbereder frågor om ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare. I ersättningsutskottet ingår Gert Karnberger (ordförande), Maria Curman och Inger Andersson. Revisorerna har deltagit i revisionsutskottsmöten vid ett flertal tillfällen under året i samband med genomgång av delårsrapporter, internkontroll och övriga revisionsinsatser. Revisorerna har deltagit i styrelsemöte i samband med fastställandet av års-

och hållbarhetsredovisning, samt för samtal med styrelsen utan närvaro av vd och medlemmar i företagsledningen.

Mer information om styrelse och revisor finns på sidan 86.

Verkställande direktör

Vd ansvarar för den löpande förvaltningen i enlighet med aktiebolagslagen. Styrelsen fastställer kompletterande instruktioner. Det är vds ansvar att hålla styrelsen kontinuerligt informerad om väsentliga händelser och i övrigt organisera bolaget så att ändamålsenlig styrning och kontroll av verksamheten uppnås. Vd fattar beslut självständigt eller med stöd av två beslutsorgan, företagsledningen och etablerings- och förnyelsekommittén samt centrala stödfunktioner.

Företagsledningen

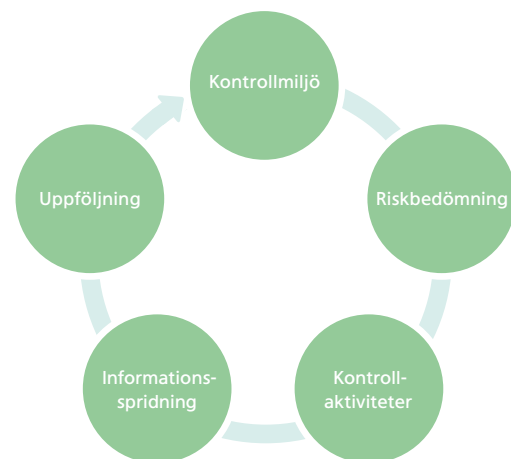
Företagsledningen leds av vd och sammanträder två gånger per månad då besluts- och informationsfrågor hanteras. Utöver det kollektiva ansvaret för ledningen av bolaget har varje ledamot ett individuellt ansvar för sin verksamhet.

Mer information om företagsledningen finns på sidan 87.

Uppföljning av verksamheten sker per enhet och område avseende verksamhetsfrågor, hållbarhetsfrågor och kvalitets- och miljöavvikelser, vilka koordineras av CFO respektive hållbarhetschef och kvalitetschef. Övriga deltagare närvarar efter behov.

Etablerings- och förnyelsekommittén

Investeringar i apoteksnätet, nyetableringar, flyttar och nedläggning av apotek, bereds av Etablerings- och förnyelsekommittén som består av vd, CFO, chef Apoteksnät, chef Försäljning & Drift, etableringschef, controller och chefsjurist.

Rapport över intern kontroll avseende finansiell rapportering

Styrelsen är enligt aktiebolagslagen och Svensk kod för bolagsstyrning ytterst ansvarig för att bolaget har en god intern kontroll, processer och rutiner som säkerställer att fastlagda principer för finansiell rapportering och intern kontroll efterlevs samt att bolagets finansiella rapportering är upprättad i överensstämmelse med lag, tillämpliga redovisningsstandarder samt övriga krav. Denna rapport har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen 6:6 andra stycket andra punkten. Beskrivningen av koncernens system för internkontroll och risk omfattar även moderbolagets beskrivning av densamma.

Apoteket använder COSO:s (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) ramverk Internal Control Integrated Framework för att stödja utvecklingen av interna

styr- och kontrollsystem. Den interna kontrollen beskrivs med hjälp av komponenterna kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, informations-spridning och uppföljning.

Funktionen för intern kontroll går igenom beslutade processer och följer upp de beslutade kontroller som ska minimera riskerna och rapporterar avvikelser för den interna kontrollen till revisionsutskott och ledning. Funktionen har ett nära samarbete med företagets externa revisorer.

Kontrollmiljö

Basen för den interna kontrollen utgörs av kontrollmiljön med organisation, beslutsprocesser, ansvar och befogenheter som är dokumenterade och kommunicerade i styrande dokument såsom policyer, riktlinjer, instruktioner och manualer. Exempel på detta är arbetsfördelningen mellan å ena sidan styrelsen och å andra sidan verkställande direktören och övriga organ som styrelsen inrättat. Ett annat exempel är instruktioner för attesträtt samt bolagets redovisnings- och rapporteringsstruktur.

Principer och former för rapportering, intern styrning, kontroll och uppföljning finns samlade i interna policyer, riktlinjer och instruktioner. Dessa görs tillgängliga för berörda medarbetare via Apotekets intranät och informationsmöten.

Riskbedömning

Koncernens metoder för riskhantering syftar till att säkerställa att risker hanteras inom fastställda ramar. Apoteket har en central ekonomifunktion som hanterar all redovisning för bolaget. Det är väsentligt att ekonomienheten har en förståelse för processer, rutiner och dess risker för att kunna identifiera, analysera och besluta om hanteringen av eventuella fel i den finansiella rapporteringen. Poster i balans- och resultaträkningen riskbedöms

löpande, speciellt inför kvartals- och årsbokslut. Ett kriterium för om en aktivitet bedöms ha hög risk är volym, komplexitet, värdering samt periodisering.

Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteterna syftar till att upptäcka, korrigera och förebygga fel och ineffektivitet. Varje år tas ett kalendarium fram där genomgång av prioriterade processer och eventuella avvikelser planeras. Kontrollerna är definierade och beskriver risken som kontrollaktiviteten syftar att minimera samt vilket bevis som ska finnas för att visa att kontrollen är utförd. Varje verksamhetschef ansvarar för god intern kontroll inom sitt område. Det finns ett tydligt ansvar i organisationen att kontrollerna genomförs och att alla kontroller är förankrade i organisationen. Resultatet av de kontrollaktiviteter som testas presenteras och går igenom med respektive verksamhetschef på regelbundna möten.

Under året har självrapportering införts avseende processer med hög andel godkända kontroller. Detta är ett sätt att tydligt visa vart ägandeskapet av kontrollen finns och få verksamheten att implementera kontrollerna mer i den löpande driften för att förstå mervärdet av kontrollen. Internkontrollfunktionen verifierar att rätt status är satt på kontrollen utifrån presenterade kontrollbevis.

Utöver införande av självrapportering har IT-processen för behörigheter, försäljningsprocessen för vård- och dosaffärerna samt lagerprocessen för konsument-, vård- och dosaffärerna testats under året.

Under året har även ett arbete påbörjats för att ta fram kontroller inom det bolagsövergripande området. Kontrollerna kommer att testas under 2018.

Informationsspridning och uppföljning

Apoteket har etablerade informations- och kommunikationsvägar såsom interna styrdokument (policyer och riktlinjer) som syftar till att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen. Apoteket följer upp efterlevnad av dessa styrande dokument. Styrelse och företagsledning får löpande information avseende den finansiella rapporteringen. Verkställande direktör och ledning vidareförmedlar informationen till medarbetarna i företaget och externa rapporter publiceras också på intranätet.

Varje månad analyseras det ekonomiska resultatet samt operativa nyckeltal för alla enheter inom företaget. Kvartalsvis har ledningen genomgång med verksamhetschefer där de går igenom resultat, nyckeltal och måluppfyllelse för verksamheten. Det ger en god bild av affärsläget och säkerställer att verksamhetsstyrningen fungerar i förhållande till målen.

Styrelsens uppföljning

Utfallet av koncernens process för riskbedömning och riskhantering behandlas årligen av styrelsen. De följer upp att processen omfattar alla väsentliga områden och ger en balanserad vägledning för olika befattningshavare. Styrelsen erhåller månatliga finansiella rapporter och vid varje styrelsesammanträde behandlas bolagets och koncernens finansiella ställning.

Koncernens internkontrollfunktion har under året följt upp de kontrollaktiviteter som finns beslutade i bolaget och rapporterat avvikelser till Apotekets revisionsutskott och ledning.

Idag har Apoteket inte någon internrevisionsfunktion. Styrelsen har beslutat i frågan och bedömer att befintliga strukturer för uppföljning och utvärdering ger ett tillfredställande underlag. Beslutet omprövas årligen.

Finansiella rapporter

- 38 Koncernens rapport över totalresultat
- 39 Koncernens balansräkning
- 40 Koncernens förändring i eget kapital
- 41 Koncernens kassaflödesanalys
- 42 Moderbolagets resultaträkning
- 42 Moderbolagets rapport över totalresultat
- 42 Moderbolagets balansräkning
- 44 Moderbolagets förändring i eget kapital
- 45 Moderbolagets kassaflödesanalys

KONCERNENS RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT

Belopp i miljoner kronor	Not	2017	2016
Nettoomsättning		19 871	20 325
Övriga rörelseintäkter		8	9
Summa intäkter	5	19 879	20 334
Handelsvaror	16	-15 904	-16 309
Övriga externa kostnader	6, 7	-1 174	-1 225
Personalkostnader	8, 15, 30	-2 000	-1 978
Avskrivningar och nedskrivningar	12, 13	-134	-135
Rörelseresultat		667	687
Andelar i intresseföretags resultat	14	0	0
Finansnetto – pensioner	15	68	136
Övriga finansiella intäkter	21	1	1
Övriga finansiella kostnader	21	-5	-6
Resultat före skatt		731	818
Inkomstskatt	9	-165	-181
Årets resultat		566	637
Övrigt totalresultat			
<i>Poster som inte kan omföras till resultatet</i>			
Aktuariella vinster/förluster	15	361	-625
Uppskjuten skatt	15	-79	138
Övrigt totalresultat		282	-487
Årets totalresultat		848	150
Årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare		566	637
Årets totalresultat hänförligt till moderbolagets aktieägare		848	150
Resultat per aktie, kr	11	3 234	3 642
Antal aktier		175 000	175 000

KONCERNENS BALANSRÄKNING

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2017	2016
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	12	53	62
Materiella anläggningstillgångar	13	411	365
Andelar i intresseföretag	14	8	8
Pensionsfordran	15	3 526	3 254
Övriga långfristiga fordringar		77	77
Summa anläggningstillgångar		4 075	3 766
Omsättningstillgångar			
Varulager	16	1 462	1 439
Kundfordringar		2 056	2 213
Aktuella skattefordringar		45	12
Övriga kortfristiga fordringar	17	751	770
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	18	136	132
Likvida medel		123	21
Summa omsättningstillgångar		4 573	4 587
SUMMA TILLGÅNGAR		8 648	8 353

KONCERNENS BALANSRÄKNING

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2017	2016
EGET KAPITAL			
Aktiekapital		175	175
Balanserad vinst		4 573	4 025
Summa eget kapital		4 748	4 200
SKULDER			
Långfristiga skulder			
Uppskjuten skatt	10	1 029	922
Avsättningar	20	–	–
Summa långfristiga skulder		1 029	922
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut, räntebärande		800	916
Leverantörsskulder		1 774	2 016
Aktuella skatteskulder		–	–
Övriga skulder		78	75
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	212	219
Avsättningar	20	7	5
Summa kortfristiga skulder		2 871	3 231
Summa skulder		3 900	4 153
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		8 648	8 353

Information om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser

22

KONCERNENS FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

Belopp i miljoner kronor	Aktiekapital	Balanserad vinst	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2016	175	4 975	5 150
Årets totalresultat		150	150
Utdelning		-1 100	-1 100
Utgående balans per 31 december 2016	175	4 025	4 200
Ingående balans per 1 januari 2017	175	4 025	4 200
Årets totalresultat		848	848
Utdelning		-300	-300
Utgående balans per 31 december 2017	175	4 573	4 748

Eget kapital är i sin helhet hänförligt till moderbolagets aktieägare.

KONCERNENS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i miljoner kronor	Not	2017	2016
<i>Löpande verksamheten</i>			
Resultat före skatt		731	818
Avskrivningar och nedskrivningar		134	135
Ej kassaflödespåverkande pensionsposter		157	122
Finansnetto pensioner		-68	-136
Fordran gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse ¹		-459	-436
Erhållen gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse		436	0
Övrigt		-4	-9
Betald skatt		-170	-179
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		757	315
<i>Förändringar i rörelsekapital</i>			
Förändringar av varulager		-23	-93
Förändringar av fordringar		195	-187
Förändringar av skulder		-244	23
Kassaflöde från den löpande verksamheten		685	58
<i>Investeringsverksamheten</i>			
Investeringar i immateriella tillgångar	12	-16	-12
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	13	-156	-200
Avyttring anläggningstillgångar		5	2
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-167	-210

1) Gottgörelse avseende pensionsutbetalningar har beslutats, men inte utbetalats 2017.

Belopp i miljoner kronor		2017	2016
<i>Finansieringsverksamheten</i>			
Utbetald utdelning	27	-300	-1 100
Övrigt finansieringsverksamheten	21	-116	916
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-416	-184
Årets kassaflöde		102	-336
Likvida medel vid årets början		21	357
Likvida medel vid årets slut¹		123	21

Kassaflöde från inbetalningar avseende räntor uppgår till 1 (1) miljoner kronor.

Kassaflöde från utbetalningar avseende räntor uppgår till 5 (6) miljoner kronor.

1) Specifikation likvida medel

Likvida medel	2017	2016
Växelkassor	10	10
Pengar på väg	10	10
Banktillgodohavande – moderbolag	101	0
Banktillgodohavande – dotterbolag	2	1
Summa likvida medel	123	21

KONCERNENS OPERATIVA KASSAFLÖDE

Belopp i miljoner kronor	2017	2016
Kassaflöde från den löpande verksamheten	685	58
Investeringar i immateriella tillgångar	-16	-12
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-156	-200
Försäljning anläggningstillgångar	5	2
Operativt kassaflöde	518	-152

MODERBOLAGETS RESULTATRÄKNING

Belopp i miljoner kronor	Not	2017	2016
Nettoomsättning	23	19 871	20 325
Övriga rörelseintäkter		8	9
Summa intäkter	5	19 879	20 334
Handelsvaror	16, 23	-15 903	-16 308
Övriga externa kostnader	6, 7	-1 176	-1 226
Personalkostnader	8, 22, 30	-1 843	-1 857
Avskrivningar och nedskrivningar	12, 13	-122	-130
Rörelseresultat		835	813
Resultat från andelar i koncernföretag	24	0	-5
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	21, 23	1	2
Räntekostnader och liknande resultatposter	21, 23	-5	-6
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		831	804
Bokslutsdispositioner	25	-184	-205
Resultat före skatt		647	599
Inkomstskatt	9	-144	-133
Årets resultat		503	466

MODERBOLAGETS RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT

Belopp i miljoner kronor	2017	2016
Årets resultat	503	466
Totalresultat för året	503	466

MODERBOLAGETS BALANSRÄKNING

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2017	2016
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	12	53	62
Materiella anläggningstillgångar	13	397	340
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	26	25	25
Långfristiga fordringar hos koncernföretag		7	7
Andelar i intresseföretag	14	9	9
Övrig långfristig fordran		78	78
Summa finansiella anläggningstillgångar		119	119
Summa anläggningstillgångar		569	521
Omsättningstillgångar			
Varulager	16	1 462	1 439
Kundfordringar		2 056	2 212
Kortfristiga fordringar hos koncernföretag		6	7
Skattefordringar		44	12
Övriga kortfristiga fordringar	17	751	770
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	18	136	132
Kortfristiga placeringar		-	-
Kassa och bank		121	20
Summa omsättningstillgångar		4 576	4 592
SUMMA TILLGÅNGAR		5 145	5 113

MODERBOLAGETS BALANSRÄKNING

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2017	2016
EGET KAPITAL			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (175 000 aktier med kvotvärde 1 000 kronor)		175	175
Reservfond		35	35
Summa bundet eget kapital		210	210
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		435	269
Årets resultat		503	466
Summa fritt eget kapital		938	735
Summa eget kapital		1 148	945
Obeskattade reserver	29	1 087	903
Avsättningar			
Uppskjuten skatteskuld	10	14	7
Övriga avsättningar	20	-	-
Summa avsättningar		14	7
SKULDER			
Långfristiga skulder			
Skulder till koncernföretag		-	-
Summa långfristiga skulder		-	-

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2017	2016
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut, räntebärande	21	800	916
Leverantörsskulder		1 774	2 016
Skulder till koncernföretag		25	27
Aktuella skatteskulder		-	-
Övriga skulder		78	75
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	212	219
Avsättningar	20	7	5
Summa kortfristiga skulder		2 896	3 258
Summa skulder		3 997	4 168
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		5 145	5 113

Information om moderbolagets ställda säkerheter och eventalförpliktelser 22

MODERBOLAGETS FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

Belopp i miljoner kronor	Aktiekapital	Reservfond	Balanserad vinst	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2016	175	35	906	463	1 579
Lämnad utdelning	–	–	–1 100	–	–1 100
Vinstdisposition	–	–	463	–463	–
Årets resultat	–	–	–	466	466
Utgående balans per 31 december 2016	175	35	269	466	945
Ingående balans per 1 januari 2017	175	35	269	466	945
Lämnad utdelning	–	–	–300	–	–300
Vinstdisposition	–	–	466	–466	–
Årets resultat	–	–	–	503	503
Utgående balans per 31 december 2017	175	35	435	503	1 148

MODERBOLAGETS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i miljoner kronor	Not	2017	2016
<i>Löpande verksamheten</i>			
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		831	804
<i>Justering för poster som inte ingår i kassaflödet</i>			
Avskrivningar och nedskrivningar		122	130
Fordran gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse ¹		-459	-436
Erhållen gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse		436	-
Övrigt		-3	-3
Betald skatt		-169	-179
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		758	316
<i>Förändringar i rörelsekapital</i>			
Förändringar av varulager		-23	-94
Förändringar av fordringar		195	-186
Förändringar av skulder		-246	21
Kassaflöde från den löpande verksamheten		684	57
<i>Investeringsverksamheten</i>			
Investeringar i immateriella tillgångar	12	-16	-12
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	13	-156	-200
Avyttring anläggningstillgångar		5	2
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-167	-210

1) Gottgörelse avseende pensionsutbetalningar har beslutats, men inte utbetalats 2017.

Belopp i miljoner kronor	Not	2017	2016
<i>Finansieringsverksamheten</i>			
Utbetald utdelning	27	-300	-1 100
Övrig finansieringsverksamhet	21	-116	916
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-416	-184
Årets kassaflöde		101	-337
Likvida medel vid årets början		20	357
Likvida medel vid årets slut		121	20

Kassaflöde från inbetalningar avseende räntor uppgår till 1 (2) miljon kronor.
Kassaflöde från utbetalningar avseende räntor uppgår till 5 (6) miljon kronor.

Noter

Sida	Not
47	1. Allmän information
47	2. Sammanfattning av viktiga redovisningsprinciper
51	3. Viktiga uppskattningar och bedömningar för redovisningsändamål
51	4. Moderbolagets redovisningsprinciper
51	5. Intäkternas fördelning
51	6. Operationella leasingavgifter
52	7. Arvode till revisorer och revisionsföretag
52	8. Löner, ersättningar och medelantal anställda
54	9. Inkomstskatt
55	10. Uppskjuten skatt

Sida	Not
55	11. Resultat per aktie
55	12. Immateriella anläggningstillgångar
56	13. Materiella anläggningstillgångar
57	14. Andelar i intresseföretag
58	15. Pensionstillgångar i koncernen
60	16. Varulager
60	17. Övriga fordringar
60	18. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
60	19. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter
61	20. Avsättningar
61	21. Finansiella instrument och finansiell riskhantering

Sida	Not
63	22. Ställda säkerheter och eventalförpliktelser
63	23. Transaktioner med närstående
63	24. Resultat från andelar i koncernföretag
64	25. Bokslutsdispositioner
64	26. Andelar i koncernföretag
64	27. Utdelning per aktie
65	28. Vinstdisposition
65	29. Obeskattade reserver
65	30. Pensioner i moderbolaget
66	31. Händelser efter balansdagen

NOT 1 ALLMÄN INFORMATION

Apoteket AB (publ) (moderbolaget) och dess dotterbolag (sammanslaget koncernen) distribuerar och säljer läkemedel och apoteksprodukter samt tjänster i Sverige inom läkemedels- och hälsovårdsområdet, huvudsakligen via ett nätverk av apotek. Apoteksprodukter och tjänster avser såväl Apotekets egna varumärken som externa varumärken. Moderbolaget är ett registrerat aktiebolag med säte i Solna. Huvudkontorets besöksadress är Dalvägen 12, 169 03 Solna.

Den 21 mars 2018 godkände styrelsen och verkställande direktören års- och koncernredovisning för räkenskapsåret 2017 som kommer att föreläggas årsstämman den 19 april 2018.

NOT 2 SAMMANFATTNING AV VIKTIGA REDOVISNINGSPRINCIPER

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) samt tolkningsuttalanden från IFRS Interpretations Committee (IFRS IC) som är godkända av EU-kommissionen. Vidare har Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 1 "Kompletterande redovisningsregler för koncerner" tillämpats. Att upprätta rapporter i överensstämmelse med IFRS kräver användning av en del viktiga redovisningsmässiga antaganden och uppskattningar. Vidare krävs att ledningen gör vissa bedömningar vid tillämpningen av företagens redovisningsprinciper.

De områden, som innefattar en hög grad av bedömning, som är komplexa eller sådana områden där antaganden och uppskattningar är av väsentlig betydelse för koncernredovisningen anges i not 3.

Förutsättningar vid upprättande av koncernens finansiella rapporter

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor, som också är rapporteringsvalutan för såväl moderbolaget som koncernen. Samtliga belopp som anges är, om inget annat anges, avrundade till närmaste miljon kronor. Redovisningen är baserad på historiska anskaffningsvärden.

De viktigaste redovisningsprinciperna som tillämpats när denna koncernredovisning upprättats anges nedan. Dessa principer har tillämpats konsekvent för alla presenterade år, om inte annat anges. Moderbolagets redovisningsprinciper framgår av not 4.

Nya och ändrade standarder som tillämpas av koncernen

Ingen av de ändringar och tolkningar av befintliga standarder som ska tillämpas från och med räkenskapsåret som började den 1 januari 2017 har haft någon väsentlig inverkan på koncernens finansiella rapporter.

Upplysningar om kommande standarder, ändringar och tolkningar

IFRS som ännu inte har trätt i kraft och/eller godkänts av EU har inte tillämpats i förtid av koncernen. Framtida ändringar av redovisningsprinciper som kan få effekt på Apotekets redovisning.

IFRS 9 Financial Instruments Recognition and Measurement

Denna standard är en del i en fullständig omarbetning av den nuvarande standarden IAS 39. Standarden innebär en minskning av antalet värderingskategorier för finansiella tillgångar och innebär att huvudkategorierna för redovisning är till anskaffningsvärde respektive verkligt värde via balansräkningen. IFRS 9 Financial Instruments träder i kraft den 1 januari 2018. EU godkände standarden i november 2016.

Apotekets bedömning är att IFRS 9 inte väsentligt kommer att påverka de finansiella rapporterna för koncern och moderbolag.

IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers

Standarden ersätter samtliga tidigare utgivna standarder och tolkningar som hanterar intäkter. IFRS 15 är en samlad modell för intäktsredovisning avseende kundkontrakt. Standarden träder i kraft för räkenskapsår som inleds med 1 januari 2018 eller senare. EU godkände standarden i slutet av 2015.

Apotekets bedömning är att IFRS 15 inte väsentligt kommer att påverka de finansiella rapporterna för koncern och moderbolag eftersom bolaget intäkter främst uppkommer vid direktförsäljning av varor.

IFRS 16 Leases

IFRS 16 ersätter IAS 17 från och med 1 januari 2019. EU godkände standarden i januari 2016. Apoteket har påbörjat en utvärdering av effekterna av standarden och dess konsekvenser på de finansiella rapporterna för koncernen. Bedömningen är att koncernens balansräkning påverkas med en ökning av leasade tillgångar bestående av främst lokaler för apotek. Samtidigt ökar koncernens skulder med Apotekets leasingsåtaganden för samma lokaler. I koncernen resultaträkning blir hyreskostnaderna lägre samtidigt som avskrivningar och räntor ökar. Det leder till en förändring i nyckeltal såsom exempelvis rörelsemarginal, räntabilitet på eget kapital, operativt kassaflöde och nettolåneskuld. Apotekets hyreskostnader uppgår för 2017 till 276 miljoner kronor och de flesta hyresavtal förfaller inom fem år. Uppskattade hyreskostnader för kommande år uppgår till 944 miljoner kronor. Se även not 6 Operationella leasingavgifter.

Koncernredovisning

Dotterbolag konsolideras om bestämmande inflytande föreligger. Kontroll (bestämmande inflytande) föreligger när investeraren:

- har inflytande över investeringsobjektet, vilket beskrivs som att ha rättigheter att styra verksamheten vilket på ett betydande sätt påverkar möjligheten till avkastning (beskrivs som relevanta verksamheten)
- exponeras för, eller har rätt till, rörlig avkastning från investeringsobjektet
- kan använda sitt inflytande för att påverka storleken på avkastningen.

Dotterbolag inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen. De exkluderas ur koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet upphör.

Förvärvade dotterbolag och andra förvärvade rörelser redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterbolag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och övertas dess skulder. Koncerninterna transaktioner och balansposter samt

orealiserade vinster och förluster på transaktioner mellan koncernföretag elimineras.

Intressebolagsredovisning

Intressebolag är alla de företag där koncernen har ett betydande men inte bestämmande inflytande, vilket i regel gäller för aktieinnehav som omfattar mellan 20 procent och 50 procent av rösterna. Innehav i intressebolag redovisas enligt kapitalandelsmetoden och värderas inledningsvis till anskaffningsvärdet.

Koncernens andel av resultat, som uppkommit i intresseföretaget efter förvärvet, redovisas i resultaträkningen. Ackumulerade förändringar efter förvärvet redovisas som ändring av innehavets redovisade värde.

Segmentrapportering

Apotekets verksamhet utgår i hög grad från gemensamma resurser såsom gemensam driftorganisation och övriga funktioner. Av detta följer att Apotekets olika kundsegment inte är möjliga att segmentredovisa. Apoteket bedrivs därmed som ett rörelsesegment med intäkter, bruttovinst samt delar av rörelsekostnader från två marknader; konsumentmarknaden samt vård- och företagsmarknaden.

Omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan enligt de valutakurser som gäller på transaktionsdagen. Valutakursvinster och -förluster som uppkommer vid betalning av sådana transaktioner, och vid omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta till balansdagens kurs, redovisas i resultaträkningen i övriga externa kostnader.

Immateriella anläggningstillgångar

Aktiverade utvecklingsutgifter

Utgifter för utveckling aktiveras i den mån dessa bedöms komma att ge framtida ekonomiska fördelar. De viktigaste kriterierna för aktivering är att utvecklingsarbetets slutprodukt har en påvisbar framtida intjäning och kassaflöde och att det finns tekniska och finansiella förutsättningar att fullfölja utvecklingsarbetet när det startas.

I balansräkningen redovisade aktiverade utvecklingsutgifter är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Det redovisade värdet inkluderar direkta utgifter för förvärvade tjänster och material samt indirekta utgifter som kan

hänföras till tillgången på ett rimligt och konsekvent sätt. Övriga utgifter för utveckling där påvisbar framtida intjäning bedöms som låg redovisas i resultaträkningen som kostnad när de uppkommer.

Övriga immateriella anläggningstillgångar och hyreskontrakt

Övriga immateriella tillgångar består huvudsakligen av utgifter för anskaffande av hyresrätter, lokalinredning som omklassificerats till immateriella tillgångar samt goodwill.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningsprinciper

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över immateriella tillgångars beräknade nyttjandeperioder. Nyttjandeperioden beräknas till fem år.

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader redovisas till anskaffningsvärde, minskat med avskrivningar enligt plan som gjorts därefter. Mark redovisas till anskaffningsvärdet. Övriga materiella anläggningstillgångar tas upp till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter läggs till tillgångens redovisade värde, endast då det är sannolikt att de framtida ekonomiska förmåner som är förknippade med tillgången, kommer att komma koncernen tillgodo och tillgångens anskaffningsvärde kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Löpande reparationer och underhåll redovisas som kostnader i resultaträkningen under den period de uppkommer.

Avskrivningsprinciper

Inga avskrivningar görs på mark. Avskrivningar på andra tillgångar fördelas på deras anskaffningsvärde ner till det beräknade restvärdet. Avskrivningar görs linjärt enligt plan över den beräknade nyttjandeperioden:

Byggnader	20 – 40 år
Lokalinredning i annans fastighet	7 år
Maskiner	5 – 10 år
Fast lokalinredning	5 år
Fordon	5 år
Inventarier och installationer	3 – 5 år

Nedskrivningar

De redovisade värdena för koncernens tillgångar, exklusive varulager och uppskjutna skattefordringar, testas vid varje rapportperiods slut för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov. Redovisat värde testas också när indikation om en värdenedgång har identifierats. För att fastställa eventuella nedskrivningsbehov tillämpas IAS 36 Nedskrivningar. En tillgång skrivs ned om redovisat värde överstiger dess återvinningsvärde, där återvinningsvärdet definieras som det högsta av en tillgångs nettoförsäljningsvärde och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden som tillgången bedöms generera med en räntesats som återspeglar aktuella marknadsmässiga bedömningar av pengars tidvärde och de kassagenererande enheternas specifika risker. Denna räntesats bedöms motsvara Apotekets vägda kapitalkostnad. En separat tillgång hänförs till den minsta kassagenererande enhet där oberoende kassaflöden kan fastställas. Nedskrivningar belastar resultatet.

Leasingavtal

Leasing av anläggningstillgångar, där koncernen i allt väsentligt innehar de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet, klassificeras som finansiell leasing. Apoteket har ingen leasing som klassificeras som finansiell leasing.

Operationella leasingavgifter kostnadsförs linjärt över leasingperioden. Apotekets operationella leasingavgifter avser i huvudsak lokalhyra för apotek.

Finansiella instrument

Finansiella instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång, finansiell skuld eller ett eget kapitalinstrument i ett annat företag. Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan likvida medel, kortfristig placering, kundfordringar och lånefordringar. Bland skulder återfinns

leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument och låneskulder. Likvida medel utgörs av kassa och bank samt kortfristiga placeringar med löptid kortare än 90 dagar.

Redovisning av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen. Redovisning sker därefter beroende av hur de har klassificerats.

En finansiell tillgång eller skuld tas upp i balansräkningen när bolaget blir part till instrumentets avtalsmässiga villkor. Kundfordringar tas upp i balansräkningen när faktura har skickats. Skuld tas upp när motpart har presterat och avtalsenlig skyldighet föreligger att betala, även om faktura inte har mottagits.

En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet förfaller eller bolagets kontroll upphör. Detsamma gäller för del av finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av skuld.

Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom etablerade värderingstekniker. Vid varje rapporteringstillfälle utvärderar företaget om det finns objektiva indikationer på att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader, förutom för derivatinstrument för vilka transaktionskostnader omedelbart kostnadsförs. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningstillfället bland annat utifrån vilket syfte instrumentet förvärvades.

Alla finansiella tillgångar och skulder klassificeras i följande kategorier:

- **Lånefordringar och kundfordringar**

Apotekets likvida medel, kundfordringar, övriga fordringar och lånefordringar ingår i denna kategori.

- **Finansiella tillgångar som kan säljas**

Denna kategori består av finansiella tillgångar som inte klassificeras i någon annan kategori såsom aktier och andelar i både börsnoterade och icke börsnoterade bolag samt kortfristiga placeringar.

- **Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde**

Innefattar finansiella skulder som inte innehas för handel. Apotekets leverantörsskulder samt skulder till kreditinstitut ingår i denna kategori.

Redovisning av finansiella instrument

Likvida medel

I likvida medel ingår kassa, banktillgodohavanden och övriga kortfristiga placeringar med förfallodag inom tre månader från anskaffningstidpunkten.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar med fastställda eller fastställbara betalningar som inte är noterade på en aktiv marknad. Utmärkande är att de uppstår när koncernen tillhandahåller pengar, varor eller tjänster direkt till en kund, utan avsikt att handla med uppkommen fordran. De ingår i omsättningstillgångar, med undantag för poster med förfallodag mer än tolv månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar.

Kundfordringar redovisas inledningsvis till verkligt värde och därefter till upplupet anskaffningsvärde minskat med eventuell reservering för värdeminskning. En reservering för värdeminskning av kundfordringar görs när det bedöms att koncernen inte kommer att kunna erhålla alla belopp som är förfallna enligt fordringarnas ursprungliga villkor. Kundfordringar är värderade med beaktande av kreditförluster.

Finansiella skulder

Finansiella skulder redovisas initialt till erhållet belopp efter avdrag för transaktionskostnader. Efter anskaffningstidpunkten värderas skulderna till upplupet anskaffningsvärde enligt effektivräntemetoden.

Varulager

Varulagret redovisas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet fastställs med användning av viktat anskaffningsvärde (WAC) för butikerna. För övriga enheter används först-in-först-ut (FIFO). Inkurans i varulager bedöms och beräknas utifrån parametrar såsom återstående tid lager med hänsyn till aktuell lagernivå, senaste tidens uttag samt lageromsättningshastighet.

Intäktsredovisning

Intäkter innefattar det verkliga värdet av sålda varor och tjänster exklusive mervärdesskatt och rabatter samt efter eliminering av koncernintern försäljning.

Försäljning av varor intäktsredovisas när ett koncernföretag säljer en produkt till en kund. Försäljning i detaljhandel betalas vanligen kontant eller med kreditkort. Redovisad intäkt är försäljningens bruttobelopp exklusive moms.

Aviseringsavgifter, påminnelse- och lagstadgade avgifter som är hänförliga till Apotekets delbetalningssystem intäktsbokförs när de inbetalts. Samma princip gäller för återvunna kundförluster som är hänförliga till delbetalningssystemet, se not 21.

Aktuell skatt

Redovisad aktuell skatt innefattar skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år och justeringar avseende tidigare års aktuella skatt. Värdering av samtliga skatteskulder/-fordringar sker till nominella belopp och görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas.

För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt redovisas i sin helhet, enligt balansräkningsmetoden, på alla temporära skillnader som uppkommer mellan det skattemässiga värdet på tillgångar och skulder och för outnyttjade underskottsavdrag och dessas redovisade värden i koncernredovisningen.

Uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattning det är troligt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas tillgängliga, mot vilka de temporära skillnaderna kan utnyttjas.

Kassaflöden

Kassaflödesanalys redovisas enligt den indirekta metoden. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- och utbetalningar.

IAS 7 Rapport över kassaflöden

IAS 7 Rapport över kassaflöden kommer att tillämpas av Apoteket från och med årsredovisningen för 2017. Upplysningar kommer att läggas till där årets förändring i skulder hänförliga till finansieringsverksamheten stäms av med specifikation av bl.a. nyupplåning, amortering, förändringar kopplade till avyttring/förvärv av dotterbolag, valutakurseffekter.

Ersättningar till anställda

Pensioner

Koncernen har både förmånsbestämda och avgiftsbestämda pensionsplaner. Apotekets pensionsplaner finansieras via Apotekets Pensionstiftelse och via betalningar av premier till försäkringsbolag eller administrationsbolag.

En förmånsbestämd pensionsplan är en pensionsplan som anger ett belopp för den pensionsförmån en anställd erhåller efter pensionering, vanligen baserat på en eller flera faktorer såsom ålder, tjänstgöringstid och pensionsgrundande lön.

För de förmånsbestämda pensionsplanerna, dvs. ITP2 och Apotekets pensionsplan, är den skuld eller fordran som redovisas i balansräkningen skillnaden mellan den förmånsbestämda förpliktelsen på balansdagen och verkligt värde på förvaltningstillgångarna. Den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen beräknas årligen av oberoende aktuarier (PRI Pensionsgaranti) med tillämpning av den så kallade Projected Unit Credit Method. Nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen fastställs genom diskontering av uppskattade framtida kassaflöden med utgångspunkt från diskonteringsräntan för svenska bostadsobligationer, som är utfärdade i samma valuta och med löptider jämförbara med den aktuella pensionsskuldens.

Räntenettet avseende pensionsåtagandet och förvaltningstillgångarna redovisas inom finansnettot. Intjänandet redovisas inom

rörelseresultatet. I övrigt totalresultat redovisas omvärderingskomponenten, bestående av aktuariella vinster och förluster på pensionsåtagandet tillsammans med skillnaden mellan verklig och beräknad avkastning på förvaltningstillgångar.

En avgiftsbestämd pensionsplan är en pensionsplan enligt vilken koncernen betalar fasta avgifter till en separat juridisk enhet. Apotekets avgiftsbestämda pensionsplaner utgörs huvudsakligen av ITP1 och ITPK. Koncernen har inte några rättsliga eller informella förpliktelser att betala ytterligare avgifter, om den juridiska enheten inte har tillräckliga tillgångar för att betala alla ersättningar till anställda, som hänger samman med de anställdas tjänstgöring under innevarande eller tidigare perioder. För de avgiftsbestämda delarna av pensionsplanerna betalar koncernen avgifter till försäkringsbolag eller försäkringsförening. Koncernen har inga ytterligare betalningsförpliktelser när avgifterna väl är betalda. Avgifterna redovisas som personalkostnader när de förfaller till betalning.

En del av koncernens förmånsbestämda pensionsplan finansieras via Alecta. Den del Apoteket betalar till Alecta utgörs av familjepension (ITP2), sjukpension och premiebefrielse (ITP2 och ITP1). Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. För merparten av de intjänade pensionsförmånerna saknas hos Alecta information om fördelning av intjänandet mellan arbetsgivare. Hela intjänandet är istället registrerat på den sista arbetsgivaren. Alecta saknar därför möjlighet att göra en exakt fördelning av tillgångar och avsättningar till respektive arbetsgivare. För räkenskapsår för vilket bolaget inte haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa denna plan som en förmånsbestämd plan, ska en pensionsplan enligt ITP som tryggas genom en försäkring i Alecta redovisas som en avgiftsbestämd plan.

Ersättningar vid uppsägning

Ersättningar vid uppsägning utgår när en anställds anställning sagts upp före normal pensionstidpunkt eller då en anställd accepterar frivillig avgång från anställning i utbyte mot sådana ersättningar. Koncernen redovisar avgångsvederlag, när den bevisligen är förpliktad endera att säga upp anställda enligt en detaljerad formell plan utan möjlighet till återkallande, eller att lämna ersättningar vid uppsägning som resultat av ett erbjudande som gjorts för att uppmuntra till frivillig avgång från anställning.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse till följd av tidigare händelser, när det är mer sannolikt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera åtagandet än att så inte sker och när beloppet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, se not 20.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse är en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser. En eventualförpliktelse kan även utgöras av en befintlig förpliktelse som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas alternativt att förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Eventualförpliktelser är i förekommande fall värderade till diskonterat värde.

NOT 3 VIKTIGA UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR FÖR REDOVISNINGSÄNDAMÅL

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet.

De bedömningar företagsledningen gjort vid tillämpningen av IFRS som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna avser främst följande områden: finansiella anläggningstillgångar och genomgång av aktuariella antaganden för pensionsberäkning enligt IAS 19R som görs årligen. För ytterligare information om pensionsberäkning enligt IAS 19R, se not 15.

NOT 4 MODERBOLAGETS REDOVISNINGSPRINCIPER

Moderbolaget följer koncernens redovisningsprinciper med de undantag och tillägg som stipuleras av Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 2 "Redovisning för juridiska personer".

Dotterbolag och intressebolag

Andelar i dotterbolag och intressebolag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden.

Leasade tillgångar

I moderbolaget redovisas samtliga leasingavtal enligt reglerna för operationell leasing.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar i moderbolaget redovisas till anskaffningsvärde, efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar, på samma sätt som för koncernen, men med tillägg för eventuella uppskrivningar.

Pensioner

I moderbolaget beräknas de förmånsbestämda pensionsplanerna enligt de bestämmelser som framgår i Tryggandelagen och Finansinspektionens föreskrift (FFFS 2007:24) vilka skiljer sig från IAS 19R (koncern).

De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19R, är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkning av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå, utan antagande om framtida löneökningar och att företag vars kapital i pensionsstiftelse överstiger kapitalvärdet av pensionsåtagandena inte redovisar detta överskott i balansräkningen.

NOT 5 INTÄKTERNAS FÖRDELNING

I nettoomsättningen ingår intäkter från:

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Varuförsäljning	19 457	19 844	19 457	19 844
Tjänsteförsäljning	383	447	383	447
Fakturerade kostnader	3	3	3	3
Aviavgifter, lagstadgade avgifter	27	30	27	30
Övriga intäkter	1	1	1	1
Summa	19 871	20 325	19 871	20 325

I övriga rörelseintäkter ingår intäkter från:

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Återvunna kundförluster	2	6	2	6
Vinst vid avyttring inventarier	4	2	4	2
Erhållna statliga bidrag	2	1	2	1
Övriga intäkter	0	0	0	0
Summa	8	9	8	9

NOT 6 OPERATIONELLA LEASINGAVGIFTER

Framtida minimileasingavgifter, som hänför sig till icke uppsägningsbara operationella leasingavtal, fördelas enligt följande:

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Inom 1 år	260	246	260	246
Mellan 1 och 5 år	608	530	608	530
Efter mer än 5 år	76	52	76	52
Summa	944	828	944	828

Leasingkostnader avseende operationella leasingavtal under året uppgår i koncernen till 276 (269) miljoner kronor och i moderbolaget till 279 (272) miljoner kronor.

Apotekets leasingavgifter avser i huvudsak lokalhyra för apotek och huvudkontor. De flesta hyresavtal förfaller inom fem år, men det finns inget som indikerar att dessa avtal inte kommer att omförhandlas.

NOT 7 ARVODE TILL REVISORER OCH REVISIONSFÖRETAG

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
KPMG AB				
Revisionsuppdrag	1,4	1,0	1,4	1,0
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0,6	0,4	0,6	0,4
Skatterådgivning	-	-	-	-
Andra uppdrag	0	0	0	0
Summa	2,0	1,4	2,0	1,4

Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av års- och koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal. Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föränsas vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

NOT 8 LÖNER, ERSÄTTNINGAR OCH MEDELANTAL ANSTÄLLDA

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Löner och ersättningar	1 378	1 401	1 378	1 401
Sociala kostnader	592	561	434	439
(varav pensionskostnader) ¹	(160)	(126)	(2)	(4)
Summa	1 970	1 962	1 812	1 840

¹ Av koncernens pensionskostnader, beräknade enligt IAS 19 avser 6,3 (7,0) miljoner kronor gruppen vd, tidigare vd:ar och övriga ledande befattningshavare. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 65,8 (56,4) miljoner kronor. Förmånsbestämda pensionsförpliktelser för denna grupp tryggas i Apotekets Pensionsstiftelse.

Moderbolagets utestående pensionsförpliktelser för gruppen vd, tidigare vd:ar och övriga ledande befattningshavare, beräknade enligt tryggandelagen, har ökat till 55,7 (49,9) miljoner kronor. Pensionskostnaden för nämnda grupp (exklusive tidigare vd:ar) uppgick till 5,4 (6,2) miljoner kronor. Pensionskostnaden definieras som inbetalda pensionspremier, förändring i pensionsreserv och utbetalda pensioner.

Pensionskostnaden i moderbolaget påverkas positivt av gottgörelse om 459 (436) miljoner kronor från Apotekets Pensionsstiftelse. Gottgörelsen för 2017 är fastställd, men inte utbetald under 2017. För ytterligare upplysningar om pensioner, se not 15 och not 30.

Pensionskostnaden i koncernen och moderbolag är exklusive räntekostnad, avkastning och del av särskild löneskatt.

Incitamentsprogram

Ett resultatbaserat program för medarbetare och första linjens chefer med direkt eller indirekt kundkontakt kan ge en premie på 6 000 kronor per år till medarbetare och ytterligare 6 000 kronor per år till första linjens chefer. Premiemalet är utformat som ett ekonomiskt förbättringsmål. Medarbetare som är anställda på centrala enheter omfattas inte av programmet.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan ledande befattningshavare och övriga anställda

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Styrelse, vd och övriga ledande befattningshavare ¹	20	20	20	20
(varav tantiem och dylikt)	(-)	(-)	(-)	(-)
Övriga anställda	1 358	1 381	1 358	1 381
Summa	1 378	1 401	1 378	1 401

¹ I koncernen utgörs gruppen styrelse, vd och övriga ledande befattningshavare av 16 (17) personer. I moderbolaget utgörs motsvarande grupp av 16 (17) personer. Apoteket definierar övriga ledande befattningshavare som företagsledningen.

Medelantal anställda

	2017		2016	
	Medelantal anställda	varav män, %	Medelantal anställda	varav män, %
<i>Moderbolag och koncern</i>				
Sverige	3 113	16,5	3 235	16,4
Summa koncern	3 113	16,5	3 235	16,4

Styrelseledamöter och ledande befattningshavare

	2017		2016	
	Antal	varav män, %	Antal	varav män, %
<i>Koncern</i>				
Styrelseledamöter	8	38,0	8	38,0
Vd och andra ledande befattningshavare	8	62,5	9	67,0
<i>Moderbolag</i>				
Styrelseledamöter	8	38,0	8	38,0
Vd och andra ledande befattningshavare	8	62,5	9	67,0

Ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare 2017

	Medlem i företagsledning sedan	Lön, tkr	Övriga förmåner, tkr ¹	Totalt, tkr	Pensions-ålder	Pensionskostnad, tkr ²	Upp-sägningstid (arbetstagar-/bolag)	Avgångsvederlag
Ann Carlsson, vd ^{3,4}	2010	4 921	67	4 988	65	1 479	6 mån/ 6 mån	18 mån
Anna Rogmark, chefsjurist och direktör Hållbarhet & Juridik ⁴	2010	1 787	66	1 853	65	619	6 mån/ 6 mån	18 mån
Calvin Anderson ⁵	2016	243	8	251	65	52	3 mån/ 3 mån	
Carl Tersmeden, tf CFO ⁶	2016	472	–	472	65	44	3 mån/ 6 mån	
Eric Lundberg, direktör Marknad ⁷	2017	1 315	–	1 315	65	350	6 mån/ 6 mån	6 mån
Eva Hemb, CFO ⁸	2017	1 667	39	1 706	65	435	6 mån/ 6 mån	12 mån
Joachim Nielsen, direktör Apoteksnät	2016	1 586	37	1 623	65	432	6 mån/ 6 mån	6 mån
Kenneth Hagsten, direktör HR	2013	1 745	67	1 812	65	499	6 mån/ 6 mån	6 mån
Lars Skutholm, vice vd och direktör Försäljning & Drift	2011	2 291	66	2 357	65	712	6 mån/ 6 mån	12 mån
Olle Carls, direktör IT & Logistik	2012	2 087	52	2 139	65	642	6 mån/ 6 mån	12 mån
Wictoria Glans ⁵	2016	231	9	240	65	56	3 mån/ 3 mån	
Summa		18 345	411	18 756		5 320		

1) Övriga förmåner utgörs huvudsakligen av förmånsvärde för tjänstebil.

2) Pensionskostnaden avseende förmånsbestämd pension beräknas enligt tryggandelagen. Pensionskostnaden består av intjänad pension under året, ränta på tidigare avsättningar samt pensionspremier.

3) Vd Ann Carlsson har premiebestämd pension med 30 procent av grundlönen.

4) Anställningsavtal ingångna före ikraftträdandet av riktlinjer för statliga bolag (2016-12-22) som anger maximalt avgångsvederlag på 12 månader.

5) Adjungerad medlem i företagsledningen t o m den 28 februari 2017.

6) Medlem i företagsledningen t o m den 30 april 2017.

7) Medlem i företagsledningen t o m den 1 mars 2017.

8) CFO fr o m den 19 april 2017.

Ersättning och förmåner

Ersättning och förmåner till verkställande direktör och ledande befattningshavare utgörs av kontant utbetald lön, övriga förmåner, övrig ersättning samt pensionsåtaganden. Samtliga belopp är angivna exklusive sociala avgifter respektive löneskatt. Verkställande direktör och ledande befattningshavare har sex månaders ömsesidig uppsägningstid (med undantag för tre befattningshavare). Vid uppsägning från arbetsgivarens sida utgår även i vissa fall ett avgångsvederlag. För verkställande direktör motsvarar detta 18 månadslöner, för övriga ledande befattningshavare är avgångsvederlaget reglerat till att motsvara mellan 6 och 18 månadslöner. Avräkning sker mot eventuell annan framtida ersättning.

Pensionsvillkor

Verkställande direktören Ann Carlsson har premiebestämd pension med 30 procent av grundlönen med pensionsålder 65 år. För två ledande befattningshavare gäller att de har förmånsbestämd pension enligt ITP2 med pensionsålder från och med 65 år. Övriga ledande befattningshavare har premiebestämda pensionsvillkor.

Beslutsordning

Ersättning och förmåner till verkställande direktör har beslutats av styrelsen. Ersättning och förmåner till andra ledande befattningshavare har beslutats av styrelsen efter beredning av ersättningsutskottet.

Ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare 2016

	Medlem i företagsledning sedan	Lön, tkr	Övriga förmåner, tkr ¹	Totalt, tkr	Pensions- ålder	Pensions- kostnad, tkr ²	Upp- sägningstid (arbetstagare/ bolag)	Avgångs- vederlag
Ann Carlsson, vd ³	2010	4 851	67	4 918	65	1 504	6 mån/ 6 mån	18 mån
Anna Rogmark, chefsjurist och direktör Juridik & Hållbarhet	2010	1 751	68	1 819	65	611	6 mån/ 6 mån	18 mån
Calvin Anderson ⁶	2016	1 407	48	1 455	65	392	3 mån/ 3 mån	
Carl Tersmeden, tf CFO ⁵	2016	482	–	482	65	184	3 mån/ 6 mån	
Jan Johansson, CFO ⁴	2011	1 718	43	1 761	65	954	6 mån/ 6 mån	18 mån
Joachim Nielsen	2016	1 536	21	1 557	65	442	6 mån/ 6 mån	6 mån
Kenneth Hagsten, HR-direktör	2013	1 731	68	1 799	65	484	6 mån/ 6 mån	6 mån
Lars Skutholm, direktör Marknad	2011	2 211	57	2 268	65	666	6 mån/ 6 mån	12 mån
Olle Carls, direktör Logistik	2012	2 049	53	2 102	65	623	6 mån/ 6 mån	12 mån
Wictoria Glans ⁶	2016	1 341	54	1 395	65	308	3 mån/ 3 mån	
Summa		19 077	479	19 556		6 168		

1) Övriga förmåner utgörs huvudsakligen av förmånsvärde för tjänstebil.

2) Pensionskostnaden avseende förmånsbestämd pension beräknas enligt tryggandelagen. Pensionskostnaden består av intjänad pension under året, ränta på tidigare avsättningar samt pensionspremier.

3) Vd Ann Carlsson har premiebestämd pension med 30 procent av grundlönen.

4) Medlem av företagsledningen t o m den 31 augusti 2016.

5) Tillförordnad CFO fr o m den 1 september 2016.

6) Adjungerad medlem i företagsledningen sedan januari 2016.

NOT 9 INKOMSTSKATT

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Aktuell skatt för året	-137	-135	-137	-135
Aktuell skatt avseende tidigare år	0	0	0	0
Uppskjuten skatt	-28	-46	-7	2
Summa	-165	-181	-144	-133
Uppskjuten skatt som redovisas i övrigt totalresultat hänförligt till pensioner	-79	138	–	–

Skatten på koncernens och moderbolagets resultat före skatt skiljer sig från det teoretiska belopp som skulle framkommit vid vägd genomsnittlig skattesats gällande för resultaten i koncernen och moderbolaget enligt följande tabell:

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Resultat före skatt	731	818	647	599
Skatt enligt gällande skattesats	-161	-179	-142	-131
Skatteeffekt övriga ej skattepliktiga intäkter	17	8	17	8
Justering av skatt hänförlig till tidigare period	0	0	0	0
Skatteeffekt ej avdragsgilla kostnader	-21	-10	-19	-10
Övriga skatteeffekter	0	0	0	0
Summa	-165	-181	-144	-133

Skattesatsen för 2017 års inkomstskatt är 22,0 (22,0) procent. Uppskjuten skatt har beaktats med 22,0 (22,0) procent.

NOT 10 UPPSKJUTEN SKATT

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
<i>Uppskjuten skattekostnad/intäkt avseende:</i>				
anläggningstillgångar	-7	2	-7	2
bokslutsdispositioner	-41	-45	-	-
pensionsfordran	-60	135	-	-
Uppskjuten skatt i totalresultatet	-108	92	-7	2
<i>Uppskjutna skatteskulder avseende:</i>				
pensionsfordran	-776	-716	-	-
anläggningstillgångar	-14	-7	-14	-7
bokslutsdispositioner	-239	-199	-	-
Summa uppskjutna skatteskulder	-1 029	-922	-14	-7
Nettoskuld	-1 029	-922	-14	-7

NOT 11 RESULTAT PER AKTIE

	Koncern	
	2017	2016
Årets resultat, mnkr	566	637
Antal aktier	175 000	175 000
Resultat per aktie, kr	3 234	3 642

NOT 12 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Immateriella anläggningstillgångar kategoriseras i tre grupper: utvecklingsarbeten, hyreskontrakt och övriga immateriella tillgångar. I kategorin utvecklingsarbeten redovisas balanserade utvecklingsutgifter. Per den 31 december 2016 ingår aktiverade utgifter för e-handelsplattform, dosverksamheten, företagsgemensamt ordersystem samt programlicenser.

Årets investeringar i utvecklingsarbeten uppgick till 15 miljoner kronor och utgjordes av licenser. I kategorin Hyreskontrakt redovisas aktiverade utgifter för anskaffade hyreskontrakt och avser

lokaler belägna i strategiska lägen. I kategorin Övriga immateriella tillgångar återfinns goodwillpost från förvärvat dotterbolag. Goodwillposten har skrivits ned under 2016.

Fastställande av eventuella nedskrivningsbehov av immateriella tillgångar har gjorts enligt IAS 36 varvid beräknat återvinningsvärde har jämförts med bokfört värde för respektive immateriell tillgång. Vid värdering av immateriella tillgångar har Apoteket bedömt att inget nedskrivningsbehov föreligger.

Koncern	Utvecklingsarbeten		Hyreskontrakt		Övriga immateriella tillgångar		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början								
	225	298	38	29	22	22	285	349
Investeringar	15	2	1	10	-	-	16	12
Avyttringar/utrangeringar	-1	-75	-	-1	-	-	-1	-76
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	239	225	39	38	22	22	300	285
Ackumulerade avskrivningar vid årets början								
	-47	-94	-28	-29	-19	-19	-94	-142
Årets avskrivningar enligt plan	-24	-26	-1	0	-	-	-25	-26
Avyttringar/utrangeringar	1	73	-	1	-	-	1	74
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-70	-47	-29	-28	-19	-19	-118	-94
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början								
	-126	-126	-	-	-3	-	-129	-126
Årets nedskrivning	-	-	-	-	-	-3	-	-3
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-126	-126	0	0	-3	-3	-129	-129
Planenligt restvärde vid årets slut	43	52	10	10	0	0	53	62

Moderbolag	Utvecklings- arbeten		Hyres- kontrakt		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	244	317	38	29	282	346
Investeringar	15	2	1	10	16	12
Avyttringar/utrangeringar	-1	-75	-	-1	-1	-76
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	258	244	39	38	297	282
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-71	-118	-28	-29	-99	-147
Årets avskrivningar enligt plan	-24	-26	-1	0	-25	-26
Avyttringar/utrangeringar	1	73	-	1	1	74
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-94	-71	-29	-28	-123	-99
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	-121	-121	-	-	-121	-121
Årets nedskrivning	-	-	-	-	-	-
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-121	-121	-	-	-121	-121
Planenligt restvärde vid årets slut	43	52	10	10	53	62

NOT 13 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Koncern	Byggnader, mark, markanläggning		Inventarier		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	46	46	1 313	1 702	1 359	1 748
Nyanskaffningar	-	-	156	200	156	200
Avyttringar/utrangeringar	-	-	-33	-589	-33	-589
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	46	46	1 436	1 313	1 482	1 359
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-21	-19	-841	-1 332	-862	-1 351
Avyttringar/utrangeringar	-	-	32	587	32	587
Årets avskrivningar enligt plan	-1	-2	-96	-96	-97	-98
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-22	-21	-905	-841	-927	-862
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	-	-	-132	-124	-132	-124
Årets nedskrivning	-10	-	-2	-8	-12	-8
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-10	-	-134	-132	-144	-132
Planenligt restvärde vid årets slut	14	25	397	340	411	365
Bokfört värde, byggnader	12	23				
Bokfört värde, mark, markanläggningar	2	2				
Taxeringsvärde, byggnader	14	14				
Taxeringsvärde, mark	2	2				

	Inventarier	
	2017	2016
Moderbolag		
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	1 313	1 702
Nyanskaffningar	156	200
Ackumulerade anskaffningsvärden övertagna från koncernföretag	–	–
Avyttringar/utrangeringar	–33	–589
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	1 436	1 313
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	–855	–1 346
Ackumulerade avskrivningar övertagna från koncernföretag		
Avyttringar/utrangeringar	31	587
Årets avskrivningar enligt plan	–95	–96
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	–919	–855
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	–118	–110
Årets nedskrivning	–2	–8
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	–120	–118
Planenligt restvärde vid årets slut	397	340

NOT 14 ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Vid årets början	8	8	9	9
Andel av vinst/förlust ¹	0	0	–	–
Vid årets slut	8	8	9	9

1) Andel av förlust anges efter skatt.

Koncernens andelar i intresseföretag

2017	Tillgångar	Skulder	Intäkter	Resultat
Kårhuset Pharmen AB 556043-3277, Uppsala	7	2	0	0
Summa	7	2	0	0
2016				
Kårhuset Pharmen AB 556043-3277, Uppsala	7	2	0	–1
Summa	7	2	0	–1

Specifikation av andelar i intresseföretag

2017	Andelar	Andel i procent	Bokfört värde	
			Koncern	Moderbolag
Kårhuset Pharmen AB 556043-3277, Uppsala	27 000	45	8	9

NOT 15 PENSIONSTILLGÅNGAR I KONCERNEN

Pensionsförmåner	2017	2016
Pensionsförpliktelse IB	8 526	7 769
Förmåner intjänade under perioden	67	54
Avgångspensioner	1	1
Räntekostnad	168	250
Utbetalda pensioner	-400	-394
Aktuariell vinst/förlust på pensionsförpliktelse	84	846
Pensionsförpliktelse UB	8 446	8 526
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde IB	11 145	10 879
Beräknad ränteintäkt på förvaltningstillgångar	223	359
Gottgörelse	-459	-436
Aktuariell vinst/förlust på förvaltningstillgångar	374	343
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde UB	11 283	11 145
<i>Förändringar i nettotillgång eller (nettoskuld)</i>		
Pensionstillgång vid årets ingång	2 619	3 110
Pensionskostnad	-13	54
Utbetalda pensioner	400	394
Gottgörelse	-459	-436
Aktuariell vinst/förlust	291	-503
Pensionstillgång vid årets slut exklusive särskild löneskatt	2 838	2 619
Särskild löneskatt	688	635
Pensionstillgång redovisad i balansräkningen	3 526	3 254
<i>Fördelning av förvaltningstillgångar</i>		
Aktier och liknande finansiella instrument	2 563	2 228
Räntebärande värdepapper m m	6 413	6 862
Övrigt	2 307	2 055
Summa förvaltningstillgångar	11 283	11 145

	2017	2016
<i>Poster i resultaträkningen</i>		
Räntekostnad	-168	-250
Beräknad ränteintäkt på förvaltningstillgångar	223	359
Särskild löneskatt	13	27
Finansnetto pensioner	68	136
Förmåner intjänade under perioden	-67	-54
Avgångspensioner	-1	-1
Övriga pensionsförsäkringar	-59	-43
Särskild löneskatt	-30	-24
Summa totala pensionskostnader (inkluderad i personalkostnader)	-157	-122
<i>Poster i övrigt totalresultat</i>		
Poster som inte kan omföras till periodens totalresultat		
Aktuariell vinst/förlust på pensionsförpliktelse		
- varav erfarenhetsbaserade justeringar	356	412
- varav effekter av förändrade demografiska antaganden	-	-
- varav effekter av förändrade finansiella antaganden	-65	-915
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive belopp som ingår i ränteintäkter	-	-
Delsumma övrigt totalresultat	291	-503
Särskild löneskatt	70	-122
Uppskjuten skatt	-79	138
Summa övrigt totalresultat	282	-487
<i>Fördelning per plan avseende förmånsbestämda pensionsförpliktelser</i>		
Apoteksplanen	4 552	4 646
ITP2-planen	3 894	3 880
Summa pensionsförpliktelser	8 446	8 526

Pensionsutfästelser fördelat på aktiva, fribrev och pensionärer	2017-12-31 antal	2017-12-31 mdkr	2016-12-31 antal	2016-12-31 mdkr
Aktiva	1 972	1	2 166	1
Fribrevshavare	15 751	2	16 338	3
Pensionärer	15 175	5	14 836	5
Totala utfästelser som ingår i förpliktelsen	32 898	8	33 340	9

Den faktiska avkastningen på förvaltningstillgångarna uppgick till 597 (702) miljoner kronor. Faktisk avkastning redovisas inklusive driftskostnad.

De viktigaste aktuariella antagandena som användes var följande:	2017	2016
Diskonteringsränta, % ¹	2,40	2,00
Framtida löneökningar, %	2,50	2,50
Inflation, %	1,90	1,50
Personalomsättning, %	9,00	9,00
Återstående livslängd ITP2 i egen regi, kvinnor	24	25
Återstående livslängd Apotekets pensionsplan, kvinnor	24	24
Återstående livslängd ITP2 i egen regi, män	22	23
Återstående livslängd Apotekets pensionsplan, män	22	20

1) För känslighetsanalys gällande diskonteringsränta, se sidan 25.

- Nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen fastställs genom diskontering av uppskattade framtida kassaflöden med utgångspunkt från diskonteringsräntan för svenska bostadsobligationer, som är utfärdade i samma valuta och med löptider jämförbara med den aktuella pensionsskuldens.
- Inflationen speglar utvecklingen av konsumentprisindex och används av Apoteket för uppräknig av pensionsunderlag.
- Förväntad löneökning speglar framtida förväntade procentuella löneökningar med hänsyn tagen till framtida förväntad inflation.
- Personalomsättning bygger dels på historiska fakta, dels på förväntad framtida personalomsättning.
- För återstående livslängdsantagande tillämpas från och med 2017-12-31 DUS14 (tjänstemän) för båda pensionsplanerna. Byte av princip för livslängdsantagande (där DUS06 använts tidigare år) har resulterat i en skuldökning om 105 miljoner kronor.

Genom sina förmånsbestämda pensionsplaner är Apoteket exponerad för ett antal risker. De viktigaste beskrivs nedan:

- **Marknadsrisk** – Apotekets Pensionsstiftelse har ett fastställt placeringsreglemente där ett tillåtet placeringsintervall avseende fördelningen mellan nominella och reala tillgångar är reglerat. Den övergripande målsättningen är att placeringsstillgångarnas avkastning på medellång och lång sikt minst ska motsvara pensionsförpliktelsens utveckling.
- **Inflationsrisk** – Pensionsförpliktelsen är kopplade till inflationen. Högre inflation kommer att leda till att pensionsförpliktelsen ökar. Förvaltningstillgångarna påverkas inte av inflationen i någon väsentlig utsträckning. Sammantaget leder högre inflation till att nettopensionstillgångarna minskar i värde.
- **Diskonteringsränta** – Pensionsförpliktelsen beräknas med hjälp av en diskonteringsränta som baseras på bostadsobligationer. Om förvaltningstillgångar generar sämre avkastning än diskonteringsräntan, kommer det att skapa ett underskott. I förvaltningstillgångarna ingår en betydande andel aktier, vilket förväntas ge högre avkastning än bostadsobligationer på lång sikt, samtidigt som det ger högre volatilitet och risk på kort sikt.
- **Förväntad livslängd** – Syftet med pensionsplanerna är att generera en pension som sträcker sig över den anställdes livstid. Detta innebär att om den förväntade livslängden ökar så kommer pensionsförpliktelsen att öka.

Den genomsnittliga löptiden för utbetalningar som motsvarar pensionsskulden

Den genomsnittliga löptiden (durationen) för diskonterade utbetalningar som motsvarar pensionsskulden per 2017-12-31 beräknade enligt IAS 19 är 14 år.

Förmåner enligt de förmånsbestämda planerna

Förmånsbestämd ålderspension betyder att den är bestämd till en viss procentsats av den pensionsmedförande årslön när individen går i pension förutsatt att individen har haft en anställning med ITP2 eller likvärdig tjänstepension under 360 månader från 28 års ålder. Förmånen baseras på slutlönen vid 65 års ålder.

Procentsatsen är olika för olika inkomstintervall, 2017:

Pensionsplan ITP2	
10%	i ålderspension 0–461 250 kr
65%	i ålderspension 461 251–1 230 000 kr
32,5%	i ålderspension 1 230 001–1 845 000 kr

Apotekets pensionsplan

10%	i ålderspension	0% i familjepension	15% i sjukpension	0–342 750 kr
65%	i ålderspension	32,5% i familjepension	65% i sjukpension	342 751–914 000 kr
32,5%	i ålderspension	16,5% i familjepension	32,5% i sjukpension	914 001–1 371 000 kr
0%	i ålderspension	0% i familjepension	0% i sjukpension	1 371 001 kr –

Åtaganden för sjukpension och familjepension för tjänstemän i Sverige tryggas genom en försäkring i Alecta. Årets avgifter för pensionsförsäkringar som är tecknade i ITP-planen via Collectum uppgår till 56 (51) miljoner kronor. Vid utgången av 2017 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 154 (148) procent. Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska beräkningsantaganden, vilka inte överensstämmer med IAS 19.

Koncernen förväntar sig avgifter under 2018 avseende förmånsbestämda planer uppgående till 409 miljoner kronor. Den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångar baseras på den nuvarande sammansättningen av placeringsportföljen.

Pensionsstiftelsens förvaltning av tillgångarna

Storleken på Apotekets pensionsskuld förändras med utgångspunkt från bland annat ränteläget och inflations- och reallöneutvecklingen i Sverige. Placeringsverksamheten i Apotekets Pensionsstiftelse ska således i huvudsak vara exponerad mot tillgångar som återspeglar pensionsskuldens karakteristika.

Mot bakgrund av ovanstående har Pensionsstiftelsens styrelse lagt fast en placeringsinriktning som innebär att en del av kapitalet placeras i räntebärande tillgångar utgivna av den svenska staten eller andra låntagare med hög kreditvärdighet. Därutöver sker placeringarna i aktier med en huvudsaklig inriktning på den svenska marknaden.

Det övergripande syftet är att diversifiera förvaltad kapital inom både nominella och reala tillgångar och därmed minska risken samtidigt som en långsiktigt god avkastning kan uppnås.

NOT 16 VARULAGER

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Handelsvaror	1 462	1 439	1 462	1 439
Summa	1 462	1 439	1 462	1 439

Den utgift för varulager som kostnadsförts ingår i posten Handelsvaror och uppgick i koncernen till 15 904 (16 309) miljoner kronor och i moderbolaget till 15 903 (16 308) miljoner kronor. Inkursansreserven uppgår till 31 (30) miljoner kronor. Nedskrivning av lagret har under året gjorts med 0 (4) miljoner kronor.

NOT 17 ÖVRIGA FORDRINGAR

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Momsfordran	259	311	259	311
Fordran gottgörelse på Apotekets Pensionsstiftelse	459	436	459	436
Fordringar kontokort	32	22	32	22
Övriga fordringar	1	1	1	1
Summa	751	770	751	770

NOT 18 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Förutbetalda hyror	70	68	70	68
Upplupna intäkter	12	10	12	10
Förutbetalda kostnader	54	53	54	53
Upplupen leverantörsbonus	0	1	0	1
Övriga poster	0	0	0	0
Summa	136	132	136	132

NOT 19 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Upplupna semesterlöner	146	156	146	156
Bonus till anställda	6	6	6	6
Upplupna löner	2	2	2	2
Upplupna kostnader	58	55	58	55
Summa	212	219	212	219

NOT 20 AVSÄTTNINGAR

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Vid årets början	5	10	5	10
<i>Kostnadsfört i resultaträkningarna</i>				
Tillkommande avsättningar	7	5	7	5
Återförda outnyttjade belopp	0	-4	0	-4
Utnyttjat under året	-5	-6	-5	-6
Vid årets slut	7	5	7	5
Varav kortfristig avsättning	7	5	7	5

NOT 21 FINANSIELLA INSTRUMENT OCH FINANSIELL RISKHANTERING

Apotekets finansiella riskhantering styrs av koncernens finanspolicy som beslutas av Apotekets styrelse. Finanspolicyen omfattar riktlinjer för likviditetsförvaltning, kapitalförsörjning och andra finansiella risker. Koncernens övergripande riskhanteringspolicy eftersträvar att minimera potentiella ogynnsamma effekter på koncernens finansiella resultat och ställning. Finansförvaltningen är centraliserad till en koncerngemensam funktion inom moderbolaget med uppdraget att tillvarata samordningsvinster, minska resultat- och kassaflödesfluktuationer samt att sörja för en god riskhantering. Moderbolagets operativa enheter ansvarar för identifiering, rapportering och uppföljning av finansiella risker som uppstår i verksamheten.

Policy och principer för hantering av finansiella risker

Målen för finansiell riskhantering är att upprätthålla en god betalningsberedskap och en effektiv kapitalanvändning samt att trygga kapitalförsörjningen. Principer för finansiell riskstyrning:

- Finansiella risker som uppstår i koncernens verksamhet ska ligga inom fastställda begränsningar avseende kreditrisk, marknadsrisk och refinansieringsrisk. För all riskhantering gäller att spekulativ handel inte är tillåten.
- All kreditgivning ska ha sin grund i affärsmässiga överväganden som beaktar såväl finansieringskostnad som risk. Kredit ska medges först efter prövning av kredittagaren.
- Koncernens finansförvaltning och kreditgivning ska kännetecknas av sådan organisation, inklusive intern kontroll och rapportering, att de administrativa riskerna minimeras.

Likviditetsrisk

Försiktighet i hantering av likviditetsrisk innebär att inneha tillräckliga likvida medel och tillgänglig finansiering genom tillräckliga avtalade kreditmöjligheter. Apotekets likviditetspolicy strävar efter att reducera den externa skulden så mycket som möjligt och samtidigt hålla likvida tillgångar så

nära noll som möjligt. Likvida tillgångar inom koncernen ska i första hand reducera koncernens externa skuld. Likvida överskott inom koncernen hanteras av finansfunktionen som även ansvarar för att erforderlig likviditetsreserv finns.

Ränterisk

Koncernens exponering för ränterisk är i allt väsentligt förknippad med pensionstillgångar. Se även not 15. Pensionsstiftelsen eftersträvar en placering av förvaltningstillgångarna som balanserar den risk som värdeutvecklingen av pensionsskulden innebär. I övrigt finns en begränsad exponering för ränterisk vid kortfristig finansiell upplåning och placering.

Valutarisk

Inköp och försäljning sker i allt väsentligt i svenska kronor varför valutaexponeringen är begränsad.

Kreditrisk

Koncernen har ingen väsentlig koncentration av kreditrisker. Fastställd policy för kreditriskhantering finns framtagen.

Försäljning inom konsumentmarknaden sker kontant eller via vanligt förekommande kreditkort. Delbetalningskonto erbjuds privatkunder. Apoteket genomför kreditprövning för samtliga nytillkommande kunder som ansöker om kredit. Kreditprövningen utgår ifrån om kunden har betalningsanmärkningar och/eller skuldsaldo hos Kronofogdemyndigheten. Kunder som inte betalar sina skulder nekas fortsatt kredit efter cirka två månader från det att fakturan förfallit.

Av Apotekets utestående kundfordringar till företagskunder står landstingen och eHälsomyndigheten för 95 procent. Risken bedöms som mycket låg. Fordringarna betalas normalt inom angiven kredittid.

Förfallotidpunkter för kundfordringar

Koncern	2017	2016
<i>Förfallna men inte nedskrivna</i>		
< 30 dagar	3	33
30–90 dagar	1	2
<i>Förfallna och nedskrivna</i>		
91–180 dagar	0	0
> 180 dagar	0	1
Summa	4	36

Avsättning för osäkra fordringar

Avsättning för osäkra fordringar uppgick till 5 (5) miljoner kronor. Avsättning för osäkra fordringar har ändrats enligt följande:

Koncern	2017	2016	2015	2014
Vid årets ingång	5	4	23	22
Utnyttjat av tidigare års reserver	0	-3	-23	-
Reservering för befarade förluster	0	4	4	1
Vid årets utgång	5	5	4	23
Konstaterade förluster	0	1	2	6
Återvunnen kundförlust	1	1	0	1

Årets kostnad för osäkra fordringar uppgick till 4 (8) miljoner kronor. Andelen osäkra fordringar beräknas utifrån en i Apoteket etablerad och väl beprövad modell. Redovisat värde utgör således en god approximation av verkligt värde.

Verkligt värde på finansiella instrument

Nominellt värde, minskat med eventuella krediteringar, för kundfordringar och leverantörsskulder, bedöms motsvara deras verkliga värden då löptiden är mindre än tre månader och oftast ännu kortare.

2017	Kund och lånefordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga finansiella skulder	Summa redovisas värde	Verkligt värde
Kundfordringar	2 056			2 056	2 056
Övriga kortfristiga fordringar	32			32	32
Kortfristiga placeringar ¹		-		-	-
Kassa och bank ¹	123			123	123
Summa finansiella tillgångar	2 211			2 211	2 211
Kortfristiga skulder till kreditinstitut			800	800	800
Leverantörsskulder			1 774	1 774	1 774
Summa finansiella skulder			2 574	2 574	2 574

1) I koncernen benämns Kassa och bank samt Kortfristiga placeringar som Likvida medel.

2016	Kund och lånefordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga finansiella skulder	Summa redovisas värde	Verkligt värde
Kundfordringar	2 213			2 213	2 213
Övriga kortfristiga fordringar	22			22	22
Kortfristiga placeringar ¹		-		-	-
Kassa och bank ¹	21			21	21
Summa finansiella tillgångar	2 256	-		2 256	2 256
Kortfristiga skulder till kreditinstitut			916	916	916
Leverantörsskulder			2 016	2 016	2 016
Summa finansiella skulder			2 932	2 932	2 932

1) I koncernen benämns Kassa och bank samt Kortfristiga placeringar som Likvida medel.

Finansiella skulder till kreditinstitut	Koncern		Moderbolag		Beviljad
	2017	2016	2017	2016	
Handelsbanken	-	116	-	116	300
Certifikat	800	800	800	800	1 500
Totalt utnyttjad kredit	800	916	800	916	1 800

Beviljad checkkredit uppgår till 300 miljoner kronor, som var utnyttjad med 0 (116) miljoner kronor per den 31 december 2017. Löptid för certifikaten är 7 respektive 35 dagar.

Ränteintäkter och räntekostnader på finansiella instrument

Nedanstående tabell visar ränteintäkter och räntekostnader avseende Apotekets samtliga finansiella tillgångar och finansiella skulder:

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Ränteintäkter på finansiella tillgångar	0	0	0	1
Ränteintäkter på finansiella skulder	1	1	1	1
Räntekostnader och liknande kostnader på finansiella skulder	-5	-6	-5	-6
Valutakursvinster/-förluster på skulder	0	0	0	0
Summa	-4	-5	-4	-4

Skulder som härrör från finansieringsverksamheten

	UB 2016	Kassaflöden	Icke-kassa- flödes- påverkande förändringar	UB 2017
Checkräkningskredit	116	-116		-
Certifikat	800			800
Summa skulder härrörande från finansieringsverksamheten	916	-116	0	800

NOT 22 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

	Koncern		Moderbolag	
	2017	2016	2017	2016
Garantiförbindelse PRI Pensionsgaranti	46	45	46	45
Borgensförbindelser, övriga	1	4	1	4
Summa eventualförpliktelser	47	49	47	49
Ställda säkerheter	Inga	Inga	Inga	Inga

I samband med avregleringen av apoteksmarknaden 2010 gick Apoteket AB i borgen till förmån för hyreskontrakt som tecknades av övriga apoteksaktörer. Antal kvarvarande borgensförbindelser uppgår till tre och borgensåtagandet uppgår till 1 (4) miljoner kronor.

Apoteket har tecknat garantiförbindelse med PRI Pensionsgaranti. Ömsesidigt ansvar är två procent av pensionskulden ITP2. Beloppet uppgick för år 2017 till 46 (45) miljoner kronor.

NOT 23 TRANSAKTIONER MED NÄRSTÅENDE**Koncernföretag**

För moderbolaget avser 0,1 (0,1) procent av årets inköp och 0,0 (0,0) procent av årets försäljning transaktioner med koncernföretag. Vid inköp och försäljning mellan koncernföretag tillämpas samma principer för prissättning som vid transaktioner med externa parter.

Svenska staten

Apoteket är helägt av svenska staten. Inköp och försäljning av produkter och tjänster till och från statliga myndigheter och bolag sker på affärsmässiga grunder.

Övriga ränteintäkter och räntekostnader

I moderbolagets ränteintäkter ingår räntor avseende koncernföretag till ett belopp av 1 (1) miljon kronor. I räntekostnader ingår räntor avseende koncernföretag till ett belopp av 0 (0) miljoner kronor.

Ersättning till ledande befattningshavare

Ersättning till ledande befattningshavare presenteras i not 8.

Andra organisationer i Sverige

Apotekets Pensionsstiftelse förvaltar de förvaltningstillgångar som tryggar förmånsbestämda pensionsåtaganden för Apoteket AB och Apoteket Farmaci AB. Under 2017 har beslutades om gottgörelse avseende pensionsutbetalningar på 459 (436) miljoner kronor. Gottgörelsen avseende 2017 har inte utbetalats under 2017.

NOT 24 RESULTAT FRÅN ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Moderbolag	
	2017	2016
Nedskrivning av aktier i dotterbolaget Snabboteket AB	-	-5
Summa	-	-5

NOT 25 BOKSLUTSDISPOSITIONER

	Moderbolag	
	2017	2016
Skillnad mellan bokförd och planenlig avskrivning, inventarier	-12	-
Periodiseringsfond, årets avsättning	-207	-205
Återföring periodiseringsfond	35	-
Summa	-184	-205

NOT 26 ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Moderbolag	
	2017	2016
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	25	31
Kapitaltillskott till dotterbolag och förvärv	-	1
Avytttrade dotterbolag ¹	-	-2
Nedskrivning ²	-	-5
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	25	25

1) 2016: Avyttring Apoteksinformation, Apoteksbolaget AB samt Apoteksakademien i Sverige AB

2) 2016: Nedskrivning av aktieägartillskott samt köpeskilling i Snabboteket AB

Specifikation av moderbolagets och dotterbolags innehav av aktier och andelar i koncernföretag

Koncernföretag/org nr/säte	Antal andelar	Andel i procent	Bokfört värde	
			2017	2016
Förvaltnings AB Tanken 556500-6953, Solna	1 000	100	0	0
Snabboteket AB 556819-9656, Solna	97 808	100	0	0
<i>Vilande bolag</i>				
Apoteket Farmaci AB 556758-1789, Solna	25 000	100	25	25
Apoteket International AB 556606-4266, Solna	1 000	100	0	0
Apoteket Svanen AB 556822-8430, Solna	1 000	100	0	0
Farmacifamiljen Malmö AB 556839-1170, Malmö	1 000	100	0	0
Summa			25	25

NOT 27 UTDELNING PER AKTIE

På årsstämman den 19 april 2018 kommer en kontant utdelning avseende 2017 om 1 714,29 (1 714,29) kronor per aktie, totalt 300 (300) miljoner kronor att föreslås. Utdelningen redovisas som en vinst-disposition. Under 2017 har utdelning om 300 miljoner kronor gjorts till ägaren.

NOT 28 VINSTDISPOSITION**Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel och fria fonder**

Balanserad vinst	435 470 862 kr
Årets vinst	503 058 381 kr
Summa	938 529 243 kr

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att:

till aktieägaren utdelas 1 714,29 kronor per aktie totalt	300 000 000 kr
i ny räkning överförs	638 529 243 kr
Summa	938 529 243 kr

NOT 29 OBESKATTADE RESERVER

	Moderbolag	
	2017	2016
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	12	-
Periodiseringsfonder fördelas sig enligt följande:		
Periodiseringsfond, taxering 2012	-	35
Periodiseringsfond, taxering 2013	66	66
Periodiseringsfond, taxering 2014	245	245
Periodiseringsfond, taxering 2015	149	149
Periodiseringsfond, taxering 2016	203	203
Periodiseringsfond, taxering 2017	205	205
Periodiseringsfond, taxering 2018	207	-
Summa	1 087	903

NOT 30 PENSIONER I MODERBOLAGET

Kapitalvärde av pensionsförpliktelse	2017	2016
Kapitalvärde (inkl konsolideringsreserv) av pensionsförpliktelsen vid årets början	7 195	7 352
Intäkt/kostnad exklusive räntekostnad som belastat resultatet	97	81
Räntekostnad	102	105
Effekt av nya parametrar enligt tryggandelagen	47	50
Utbetalning av pensioner	-400	-393
Kapitalvärde av pensionsförpliktelser vid årets slut	7 041	7 195

Särskilt avskilda tillgångar som stiftelsen förvaltar

Särskilt avskilda tillgångar	2017	2016
Verkligt värde av tillgångar vid årets början	11 145	10 879
Avkastning på särskilt avskilda tillgångar ¹	597	702
Gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse	-459	-436
Verkligt värde av tillgångar vid årets slut	11 283	11 145

1) Avkastning på särskilt avskilda tillgångar för 2017 och 2016 redovisas inklusive driftskostnad.

Förvaltningstillgångar minus pensionsförpliktelser	2017	2016
Verkligt värde av tillgångar vid årets slut	11 283	11 145
Kapitalvärde (inkl konsolideringsreserv) av pensionsförpliktelse vid årets slut	-7 041	-7 195
Pensionstillgång	4 242	3 950
I balansräkningen redovisad skuld/fordran	-	-

Specifikation avseende årets pensionskostnader	2017	2016
Utbetalda pensioner	-400	-393
Pensioner genom försäkring	-61	-47
Gottgörelse	459	436
Summa pensionskostnader i moderbolaget	-2	-4

Marknadsvärde förvaltningstillgångar

Tillgångsslag, andel i procent	2017	2016
Aktier och liknande finansiella instrument	23	20
Räntebärande värdepapper	57	62
Övrigt	20	18
Summa	100	100

Moderbolaget förväntar sig avgifter avseende förmånsbestämda planer under 2018 uppgående till –409 miljoner kronor. Den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångar baseras på den nuvarande sammansättningen av placeringsportföljen.

Ränteantaganden

Apoteket AB:s anslutning till ITP-planen innebär till stor del förändrad tillämpning av ränteantaganden, dels med anledning av att Apoteket AB nu tryggar nyintjänad ålderspension enligt ITP2 i Apotekets Pensionsstiftelse, dels att värdesäkring är borttagen avseende intjänad pensionsrätt och utgående pensioner enligt Apotekets pensionsplan. För nyintjänad förmånsbestämd ålderspension enligt ITP2 tillämpas PRI Pensionsgarantis ränteantagande på netto 3,84 procent.

För nyintjänad pension fram till och med pensionering enligt Apotekets pensionsplan tillämpas Finansinspektionens föreskrift om försäkringstekniska grunder, FFFS 2007:31. Dessa föreskrifter innehåller så kallade tryggandegrunder som ska användas för att beräkna kapitalvärden vid tryggande av pensionsutfästelser utanför livförsäkringsbolag och tjänstepensionskassor. För utgående pensioner och intjänad pensionsrätt enligt Apotekets pensionsplan tillämpas räntefot för åtaganden som inte innebär utfästelse om framtida värdesäkring eller indexuppräknning på brutto 0,6 procent.

NOT 31 HÄNDELSER EFTER BALANSDAGEN

Apoteket har inga väsentliga händelser efter balansdagen att rapportera.

Underskrifter

Undertecknade försäkrar att koncern- och årsredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS, sådana de antagits av EU, respektive god redovisningssed och ger en rättvisande bild av koncernens och moderbolagets ställning och resultat samt att förvaltningsberättelsen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av koncernens och moder-

bolagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som de företag som ingår i koncernen står inför.

Resultat- och balansräkningarna ska föreläggas årsstämman för fastställande den 19 april 2018.

Solna den 21 mars 2018

Gert Karnberger
ORDFÖRANDE

Maria Curman
LEDAMOT

Leif Ljungqvist
LEDAMOT

Kristina Schauman
LEDAMOT

Pia Gideon
LEDAMOT

Inger Andersson
LEDAMOT

Lisa Ekstrand
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Lena Rhodin
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Ann Carlsson
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Vår revisionsberättelse har lämnats den 21 mars 2018

KPMG AB

Ingrid Hornberg Román
AUKTORISERAD REVISOR

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Apoteket AB (publ), org. nr 556138-6532

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Apoteket AB (publ) för år 2017. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 21–67 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och årsredovisningslagen.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Förvaltningsberättelsen och bolagsstyrningsrapporten är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar, och bolagsstyrningsrapporten är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt rapport över totalresultat och balansräkningen för koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och

koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–20, 72–84 och 86–88. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och, vad

gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med

grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen.

Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens

förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Apoteket AB för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorernas ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta

innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation.

Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Stockholm den 21 mars 2018
KPMG AB

Ingrid Hornberg Román
Auktoriserad revisor

Flerårsöversikt

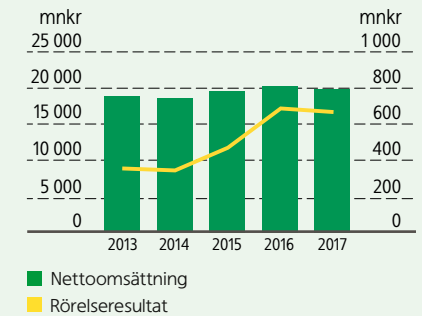
NYCKELTAL

	2017	2016	2015	2014	2013
Nettoomsättning, mnkr	19 871	20 325	19 599	18 567	18 847
Rörelseresultat, mnkr	667	687	469	343	354
Finansiella poster, mnkr ¹	-4	-5	-4	-1	-6
Resultat före skatt, mnkr	731	818	592	481	436
Årets resultat, mnkr	566	637	458	371	364
Utdelning (beslutad och utbetald följande år), mnkr ²	300	300	1 100	158	150
Balansomslutning, mnkr	8 648	8 353	8 499	8 028	7 866
Eget kapital, mnkr	4 748	4 200	5 150	4 686	4 389
Procentuell förändring av nettoomsättning, %	-2,2	3,7	5,6	-1,5	-11,9
Rörelsemarginal, %	3,4	3,4	2,4	1,8	1,9
Soliditet, %	54,9	50,3	60,6	58,4	56,3
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	25,0	29,6	22,7	17,1	16,3
Räntabilitet på eget kapital, %	12,5	14,8	9,2	7,8	10,2
Medelantal anställda	3 113	3 235	3 318	3 474	3 899

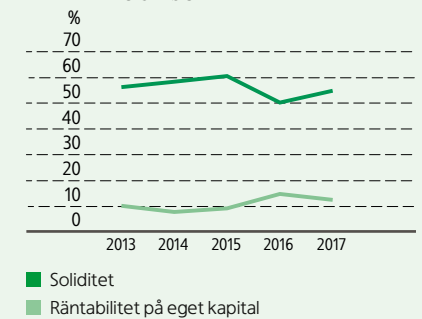
1) Finansiella poster inkluderar inte avkastning på förvaltningstillgångar för pensionsåtagande eller räntekostnad på pensionsåtagande.

2) Utdelning 2017 avser föreslagen ännu ej beslutad utdelning om 300 miljoner kronor.

NETTOOMSÄTTNING OCH RÖRELSERESULTAT

RÄNTABILITET PÅ EGET KAPITAL OCH SOLIDITET

Alternativa resultatmått

(Icke-IFRS resultatmått)

Alternativa resultatmått	Beskrivning	Orsak till användande av mått
Bruttovinst	Nettoomsättning och övriga intäkter med avdrag för varukostnader.	Bolaget är till övervägande del verksam inom detaljhandel där varukostnaden är ett centralt mått att följa. Bruttovinsten anger överskott före driftskostnader.
Rörelsemarginal	Rörelseresultat i procent av årets nettoomsättning.	Ett av ägarens mål angivet i ägaranvisningen. Anger företagets förmåga till återinvestering och långsiktigt värdeskapande.
Pensionsjusterat nettoresultat	Periodens resultat justerat för finansnetto pensioner och därmed relaterad uppskjuten skatt.	Visar periodens resultat exkluderat effekter av Apotekets Pensionsstiftelse.
Rörelsekapitalbindning	Mått på kapital som binds i verksamheten i form av omsättningstillgångar och kortfristiga skulder.	Visar hur mycket av kapitalet som binds i verksamheten och därmed inte kan användas till andra investeringar. Här ingår de omsättningsbara posterna lager, kundfordringar, leverantörsskulder samt övriga kortfristiga fordringar och skulder.
Nettolåneskuld/fordran	Räntebärande skulder minskat med räntebärande tillgångar, exklusive nettopensionstillgångar.	Nettolåneskuld/fordran är det mest relevanta måttet för att visa bolagets totala lånefinansiering.
Pensionsjusterat eget kapital	Eget kapital justerat för avkastning, nettotillgångar och uppskjuten skatt hänförlig till pensionstillgångar i Apotekets Pensionsstiftelse.	Koncernens egna kapital exkluderat effekter av Apotekets Pensionsstiftelse. Pensionstillgången är bunden i Apotekets Pensionsstiftelse där avkastning endast kan nyttjas via gottgörelser för pensionsutbetalningar. Definitioner exkluderande pensionsposter är mer hänförligt till bolagets verksamhet.
Sysselsatt kapital	Balansomslutningen (exklusive pensionstillgång) minskad med icke räntebärande skulder inklusive uppskjutna skatteskulder.	Visar hur mycket av företagets tillgångar som har lånats av företagets ägare eller annan långgivare.
Skuldsättningsgrad, %	Nettolåneskuld dividerat med pensionsjusterat eget kapital.	Ett av ägarens mål som anges i ägaranvisningen. Anger belåningsgrad och därmed finansiell risk.
Soliditet, %	Eget kapital dividerat med summa eget kapital och skulder.	Få en överblick över hur stor andel av tillgångarna som är finansierade med eget kapital.
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	Pensionsjusterat resultat efter finansnetto i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital för den senaste tolv månadersperioden.	Visar avkastning på kapital som binds i verksamheten.
Räntabilitet på eget kapital, %	Resultat efter skatt i procent av genomsnittligt eget kapital för den senaste tolv månadersperioden.	Visar ur ett aktieägarperspektiv vilken avkastning som ges på ägarens investerade kapital.
Operativt kassaflöde	Utgörs av kassaflöde från den löpande verksamheten med avdrag för löpande investeringar i anläggningstillgångar samt sålda anläggningstillgångar.	Visar totalt kassaflöde som hänförs till den operativa verksamheten.

Härledning alternativt resultatmätt

	Beräkning	2017	2016
<i>Mått hänförliga till koncernens resultaträkning</i>			
Nettoomsättning		19 871	20 325
Övriga intäkter		8	9
Handelsvaror		-15 904	-16 309
Bruttovinst		3 975	4 025
Rörelseresultat		667	687
Rörelsemarginal, %	Rörelseresultat / Nettoomsättning	3,4	3,4
Resultat före skatt		731	818
Finansnetto pensioner		-68	-136
Pensionsjusterat resultat efter finansnetto		663	682
Finansiella kostnader		5	5
Periodens resultat		566	637
Finansnetto pensioner		-68	-136
Skatt finansnetto pensioner		15	30
Pensionsjusterat nettoresultat		513	531

Härledning alternativt resultatmätt

	Beräkning	2017	2016
<i>Mått hänförliga till koncernens balansräkning</i>			
Omsättningstillgångar		4 573	4 587
Övriga kortfristiga skulder		-2 871	-3 231
Rörelsekapital		1 702	1 356
Räntebärande skulder		-800	-916
Räntebärande tillgångar (likvida medel)		123	21
Nettolåneskuld/fordran		-677	-895
Pensionsjusterat eget kapital	Beräknas på R12-värden (5 kvartal)	1 830	1 784
Räntebärande kortfristig skuld	Beräknas på R12-värden (5 kvartal)	841	542
Sysselsatt kapital		2 671	2 326
Eget kapital		4 748	4 200
Pensionsfordran		-3 526	-3 254
Uppskjuten skatt pensionsfordran		775	715
Pensionsjusterat eget kapital		1 997	1 661
Skuldsättningsgrad, %	Nettolåneskuld / Pensionsjusterat eget kapital	33,9	53,9
Soliditet, %	Eget kapital / Summa eget kapital och skulder	54,9	50,3
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	Pensionsjusterat resultat efter finansnetto / Sysselsatt kapital	25,0	29,6
Räntabilitet på eget kapital, %	Periodens resultat / Genomsnittligt eget kapital R12	12,5	14,8
<i>Mått hänförliga till koncernens kassaflödesanalys</i>			
Kassaflöde från den löpande verksamheten		685	58
Investeringar i anläggningstillgångar		-172	-212
Avyttrade anläggningstillgångar		5	2
Operativt kassaflöde		518	-152

Hållbarhetsredovisning

Apotekets hållbarhetsredovisning utgår från Global Reporting Initiatives (GRI) ramverk för hållbarhetsredovisning.

SIDA

- 75 Om redovisningen
- 75 Hållbarhetsstyrning och uppföljning
- 76 Hälsa
- 76 Sortiment
- 77 Miljö
- 78 Medarbetare
- 79 Ekonomi
- 80 Antikorruption och regelefterlevnad
- 80 Väsentlighetsanalys
- 80 Intressentdialog
- 82 GRI-index

OM REDOVISNINGEN

Apoteket redovisar sitt hållbarhetsarbete årligen utifrån de hållbarhetsaspekter som i dialog med våra intressenter har bedömts som väsentliga för Apotekets verksamhet. Redovisningen omfattar hela Apotekets verksamhet. Den senaste redovisningen publicerades 31 mars 2017.

Årsredovisningslagen och Global Reporting Initiative

Hållbarhetsredovisningen är upprättad enligt Global Reporting Initiatives (GRI) ramverk för hållbarhetsredovisning version G4, tillämpningsnivå Core. Redovisningen omfattar sidorna 8-18, 32-35 och 75-84. GRI-index finns på sidorna 82-83 och beskrivning av väsentlighetsanalysen på sidan 80. Samtliga indikatorer är externt granskade. Hållbarhetsredovisningen omfattar även Apotekets lagstadgade hållbarhetsrapport i enlighet med ÅRL 6 kap 11§. För extern granskning se Revisors rapport över översiktlig granskning av Apoteket ABs hållbarhetsredovisning samt yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten på sidan 85.

Förändringar i redovisningen

Hållbarhetsredovisningen har anpassats efter de nya kraven i Årsredovisningslagen 6 11 §. Följande justeringar har gjorts i 2016 års resultat: scope 1 på grund av korrigerig av beräkningsmetod för resor med tjänstebil och egen bil i tjänsten. Utsläpp från varutransporter på grund av korrigerig av underlag, vilket även

påverkar scope 3 och de totala utsläppen. Taxi inkluderas 2017 endast i scope 3, inte fördelat på scope 1 och 3.

Externa regelverk, standarder och principer

Apoteket är certifierat enligt ISO 14001 sedan 2007 och blev anslutet till Global Compact 2010. För information om lagar och regler som berör Apoteket, se sidan 80.

HÅLLBARHETSSTYRNING OCH UPPFÖLJNING

Apotekets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och andra krav, på ett sätt som är ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart. Flera olika verktyg används för att åstadkomma detta.

Apotekets mål

Apotekets mål följs upp regelbundet i företagsledningen. De ekonomiska målen fastställs av ägaren medan övriga hållbarhetsmål fastställs av styrelsen. Företagsledningen ansvarar för att verksamheten arbetar mot målen. Företagsledningen följer också regelbundet upp avvikelser, revisionsresultat och andra nyckeltal kopplade till patientsäkerhet, kvalitet och miljö.

Systematiskt kvalitets- och miljöarbete

Apoteket har ett integrerat ledningssystem för kvalitet och miljö. Det är certifierat enligt miljöledningssystemet ISO 14001:2015 och

dess uppföljningsverktyg motsvarar även Socialstyrelsens krav på ledningssystem för systematiskt arbete med kvalitet och patientsäkerhet. Ledningssystemet är verktyget för att arbeta systematiskt för patientsäkerhet, lagefterlevnad och minskad miljöbelastning. Apotekets hållbarhetspolicy är en viktig del i ledningssystemet eftersom den anger i vilken riktning verksamheten ska bedrivas. Riktlinjer som exempelvis Apotekets uppförandekod (Code of Conduct) fastställs av verkställande direktören.

Varje apotek genomför årligen en egeninspektion för att kontrollera att lagar och andra krav efterlevs. Intern revision genomförs regelbundet för ytterligare kontroll. Avvikelse dokumenteras och följs upp för att undvika att de inträffar igen. Kvalitetssäkrade roller fastställs för de medarbetare som möter kund eller arbetar i produktionen.

Medarbetarna vidareutvecklar sin kompetens regelbundet, till exempel när det gäller produkter och terapiområden men även hållbar utveckling, kvalitet och uppförandekodens värderingar. Ledningssystemet utvärderas årligen i företagsledningen. Under året har en uppföljande revision genomförts av extern part. Resultatet blev att Apotekets ledningssystem fortsatt är certifierat och uppfyller kraven enligt standardens nya version, ISO 14001:2015.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Apoteket arbetar systematiskt för att säkerställa en bra arbetsmiljö för medarbetarna. Arbetsmiljöronder är ett sätt att uppmärksamma risker och åtgärda avvikelser. Inför större förändringar genomförs alltid en riskanalys. Medarbetarnas synpunkter kartläggs genom den årliga medarbetarundersökningen och i systemet för förbättringsförslag. Statistik för sjukfrånvaro, frisknärvaro och arbetsskador följs kontinuerligt.

Medlemskap i organisationer

Apoteket är medlemmar i Svensk Handel, Sveriges Apoteksförening, SNS och Näringslivets säkerhetsdelegation.

HÄLSA

Hälsa och säkerhet för kunder och medarbetare är centralt för Apotekets verksamhet och ligger i linje med visionen om Ett liv i hälsa. Våra medarbetares kunskap och tillgång till regelbunden kompetensutveckling ligger till grund för goda kundmöten och konkurrenskraft.

MÅL OCH INDIKATORER, HÄLSA

Mätetal	Mål 2018	Mål 2017	Mål 2017	2016	2015
Andel nöjda kunder, NKI	85	85	84	84	85
Tillgänglighet receptbelagt, %	-	-	>95	>95	>95

1) NKI-resultatet i tabellen avser endast apotek, vilket är en av de undersökta kundgrupperna. Resultatet för 2017 avser de 300 största apoteken.

Kundernas hälsa och säkerhet

NKI (Nöjd kund-index) används som mått på att kunderna upplever att de får hjälp med sin hälsa hos Apoteket. Under 2017 gjordes NKI-mätningar för de 300 största apoteken, på apoteket.se och bland Apodoskunder. En webbenkät användes för konsumenter och en enkät samt intervjuer för Apodoskunder. Resultatet från NKI-mätningen för apotekens kunder var 84 (84), kunder på apoteket.se 83 (83) och appen Mitt apotek 81. Resultatet för Apodoskunder var 92 (85). Kundsynpunkter hanteras också kontinuerligt i Apotekets uppföljningssystem.

Under 2017 togs ett Hälsaindex fram för att mäta i vilken grad kunderna upplever att de får hjälp med sin hälsa hos Apoteket. Hälsaindex kommer att ersätta NKI som övergripande mål från och med 2018, medan NKI fortsättningsvis kommer att mätas parallellt och vara nedbrytbart per apotek.

Tillgänglighet till receptbelagda läkemedel

En viktig förutsättning för kundernas hälsa och säkerhet är att rätt läkemedel finns tillgängliga. Detta följs upp med nyckeltalet servicegrad som beskriver leveranssäkerhet i termer av lagertillgänglighet, orderhantering och punktliga leveranser. Servicegrad bygger på andelen felfria orderrader av alla inkomna (ej akuta) som kan expedieras inom avtalad ledtid. Under året har servicegraden varit konstant högre än 95 procent. Nyckeltalet omfattar endast öppenvårdsapotek.

Utvärdering av produkter och tjänster

Produkter som inte är läkemedel genomgår Apotekets kvalitetskontroll i sex steg. Alla läkemedel granskas av Läkemedelsverket. Apoteket granskar att informationen på apoteksprodukter som inte är läkemedel följer gällande regler och ger kunden korrekt vägledning. Myndighetskrav reglerar märkningen av läkemedel. Apotekets hälso- och farmacitjänster är utformade i samråd med

experter och utförs av specialutbildade farmaceuter. Medarbetarnas grundutbildning och kompetensutveckling tillsammans med regelbunden kalibrering av apparater säkerställer att tjänsterna utförs i enlighet med gällande regelverk och med hänsyn till hälsa, säkerhet och miljö.

SORTIMENT

Apotekets sortiment består av läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster som ska göra det enklare för våra kunder att må bra. Apoteket har omkring 1 100 produktleverantörer varav två tredjedelar är leverantörer av läkemedel och en tredjedel är leverantörer av övriga apoteksprodukter. Leverantörerna finns i huvudsak i Europa och Asien. Merparten av Apotekets egna varumärken tillverkas i Sverige. Apoteket arbetar för att minska och förebygga negativ påverkan på människa och miljö i hela värdekedjan.

Apotekets uppförandekod

Syftet med Apotekets uppförandekod är att bidra till goda miljö- och arbetsmiljömessiga förhållanden vid tillverkning. Den bygger på Apotekets hållbarhetspolicy samt internationella konventioner och riktlinjer, som FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, ILO:s konventioner och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Den innefattar områdena miljö, sociala och affärsetiska frågor samt djurskydd och ställer bland annat krav på att leverantören ska arbeta systematiskt med frågorna.

Apotekets långsiktiga ambitionsnivå är att alla leverantörer ska acceptera uppförandekoden. Apotekets möjlighet att påverka skiljer sig dock åt mellan olika typer av leverantörer, varför väl avgränsade etappmål är uppsatta för systematisk genomarbetning av alla leverantörer. Målsättningen omfattar leverantörer av receptfria läkemedel och andra apoteksprodukter, avtalsbundna leverantörer av indirekt material och tjänster, samt leverantörer av receptbelagda läkemedel.

Leverantörer av receptfria läkemedel och andra apoteksprodukter

målsättningen omfattar de leverantörer där Apotekets inköpskostnad är minst en miljon kronor per år. Även i de fall inköpskostnaden understiger en miljon kronor finns leverantörer som undertecknat uppförandekoden. Dessa inkluderas dock inte i beräkningen. Vid utgången av 2017 hade 78 (79) procent accepterat uppförandekoden.

Leverantörer av indirekt material och tjänster: målsättningen omfattar leverantörer av indirekt material och tjänster där Apotekets inköpskostnad är minst en miljon kronor per år. Transportleverantörer inkluderas inte. Apoteket för dock en nära dialog med transportörerna kring avtal, transportlösningar och miljö. Bland transportleverantörerna samt leverantörer där inköpskostnaden understiger en miljon kronor finns leverantörer som undertecknat uppförandekoden. Dessa inkluderas dock inte i beräkningen. Vid årets slut hade 86 (82) procent av leverantörerna av indirekt material accepterat uppförandekoden.

Leverantörer av receptbelagda läkemedel där Apoteket själv är distributör: målsättningen omfattar samtliga leverantörer av receptbelagda läkemedel som tas in via Apotekets egen grossistverksamhet. Under 2017 hade 100 (96) procent av leverantörerna accepterat uppförandekoden.

Övriga leverantörer av receptbelagda läkemedel: målsättningen omfattar de leverantörer där Apotekets inköpskostnad är minst en miljon kronor per år. Även i de fall inköpskostnaden understiger en miljon kronor finns leverantörer som undertecknat uppförandekoden. Dessa inkluderas dock inte i beräkningen. Vid årets slut hade 9 (9) procent accepterat uppförandekoden.

Leverantörsgranskning

Enligt Apotekets rutiner för kvalitetskontroll ska tillverkare av produkter som inte är läkemedel granskas för att säkerställa att tillverkningen går korrekt till och att produktinnehållet överensstämmer med Apotekets krav. Granskningen omfattar områdena kvalitet, miljö, affärsetik och socialt ansvar. Granskningen genomförs i samband med introduktion av nya produkter i sortimentet. Befintliga tillverkare granskas löpande vid produktintag och vid behov för att säkerställa att informationen om tillverkarna som finns i Apotekets system är uppdaterad.

Granskningen genomförs i form av självutvärderingar, redovisning av tredjepartscertifikat, möten eller platsbesök. Utifrån Apotekets riskklassning fokuserar granskningen särskilt på de krav i uppförandekoden som är mest relevanta för respektive tillverkare. Beroende på resultatet av revisionen tar Apoteket beslut om hur samarbetet ska fortsätta samt behovet av åtgärdsplaner och uppföljande revisioner. Ambitionen är alltid att åtgärda avvikelser i nära dialog med tillverkaren. Samarbeten avslutas bara i undantagsfall, främst vid allvarliga avvikelser från uppförandekoden och om avvikelser inte rättas till.

Produkters och tjänsters miljöpåverkan

Apoteket minskar den negativa miljöpåverkan från produkter och tjänster bland annat genom att samla in och skicka läkemedelsavfall till säker förbränning. Apoteket för också löpande dialog

med leverantörer angående ämnen som godtas i sortimentet. Det innebär att Apoteket i vissa fall nekar att ta in produkter vars innehåll inte lever upp till kraven. I andra fall byts olämpliga ingredienser ut mot mer miljöanpassade. Apoteket följer försiktighetsprincipen vilken ingår i kvalitetskontrollen.

MILJÖ

Apotekets verksamhet påverkar miljön både direkt och indirekt, främst genom hantering och användning av läkemedel samt transporter.

Utsläpp till vatten och avfall

Läkemedelsavfall och farligt avfall medför störst miljöpåverkan för Apoteket, därför avgränsas redovisningen till dessa avfallslag. Allt läkemedelsavfall förbränns på ett säkert sätt medan farligt avfall tas omhand på olika sätt beroende på vilken avfallskod som berörs. Apotekets mål är att fler kunder lämnar in överblivna läkemedel till apotek. Totalt skickades 417 (400) ton läkemedelsavfall till förbränning medan 22 (27) ton farligt avfall togs omhand.

Utsläpp till luft

Apotekets utsläpp av växthusgaser orsakas främst av varutransporter, el, uppvärmning och tjänsteresor. Målet är att samtliga transporter ska genomföras med fordon av lägst miljöklass Euro 5 till 2020 och att transporterna ska vara helt fossilfria till 2030. Utsläppen per rest kilometer ska minska främst genom val av färdmedel som genererar lägre utsläpp. Utsläppsberäkningarna görs utifrån koldioxidekvivalenter (CO₂e). Basåret för utsläppsberäkningarna är 2014. Sedan 2016 utgår beräkningarna från december till och med november året därpå.

Scope 1 tjänstebilar och egen bil i tjänst

Scope 1 avser direkta utsläpp från Apotekets tjänstebilar och egen bil i tjänst. Beräkningen baseras på körda kilometer och emissionsfaktorer per tjänstebil respektive Trafikverkets emissionsfaktorer för bilresor. Utsläppen för scope 1 var 2017 315 (175) ton CO₂e. Resultatet är inte helt jämförbart med föregående år eftersom mätmetoden har ändrats för utsläpp från tjänstebilar och resor med egen bil i tjänsten.

MÅL OCH INDIKATORER, SORTIMENT

	Mål 2018	Mål 2017	2017	2016	2015
Leverantörer av receptfria läkemedel och apoteksprodukter som accepterat Apotekets uppförandekod, %	100	100	78	79	89
Leverantörer av receptbelagda läkemedel (via egen grossistverksamhet) som accepterat Apotekets uppförandekod, %	100	100	100	96	96
Leverantörer av receptbelagda läkemedel (övriga) som accepterat Apotekets uppförandekod, %	10	10	9	9	6
Leverantörer av indirekt material och tjänster som accepterat Apotekets uppförandekod, %	85	85	86	82	72

MÅL OCH INDIKATORER, MILJÖ

	Mål 2018	Mål 2017	2017	2016	2015
Privatpersoner som lämnar in överblivna läkemedel till apotek, % ¹	50	80	48	45	54
Fossilfria varutransporter (andel förnybara bränslen), %	50	–	44	23	10
Miljösmartare varutransporter (lägst Euro 5), % ²	90	85	84	85	72
Resa mer klimatsmart (minska koldioxidutsläpp), g/km	123	123	133	121	128
Koldioxidutsläpp från tjänsteresor, ton ³	–	–	779	519	678
Koldioxidutsläpp från el och uppvärmning, ton	–	–	3 409	2 874	3 900
Koldioxidutsläpp från varutransporter, ton ⁴	–	–	3 859	4 973	5 102
Koldioxidutsläpp totalt, ton	–	–	8 048	8 348	9 680
Koldioxidutsläpp, g/kr	–	–	0,40	0,41	0,49
Läkemedelsavfall, ton	–	–	417	400	390
Farligt avfall, ton	–	–	22	27	26

1) Målet har justerats 2017 för att omfatta inlämning oberoende av apotekskedja.

2) Omfattar endast de sträckor som körs av tunga fordon. Lätta fordon används i mycket liten utsträckning inom Apotekets transportuppdrag.

3) Årets resultat är inte direkt jämförbart med 2016 på grund av förändrad mätmetod för utsläpp från tjänstebilar och resor med egen bil i tjänsten.

4) Utfallet för 2016 har korrigerats efter publiceringen av 2016 års rapport med en minskning på 18 ton. Korrigeringen påverkar även de totala koldioxidutsläppen 2016.

Scope 2 direkt energiförbrukning

Scope 2 inkluderar direkta utsläpp från el och uppvärmning av Apotekets lokaler. Beräkning av uppvärmning baseras på antagandet om hundra procent fjärrvärme för hela Apoteket. Schablon för fjärrvärmeanvändning baseras på Energimyndighetens årliga statistik över fjärrvärmeanvändning per yta i lokaler med enbart fjärrvärme, samt uppgifter om Apotekets lokalytor.

Elförbrukningen för enheter där Apoteket har eget elavtal baseras på faktisk elanvändning. För uppskattning av elförbrukning för enheter där el ingår i hyran används schablon för genomsnittlig elförbrukning per lokalyta baserad på förbrukningen för de apotek där förbrukningen är känd. Där Apoteket har eget elavtal köps ursprungsmärkt vattenkraftsel. För enheter där el ingår i hyran används emissionsfaktor för Nordisk residualmix. Utsläppen för scope 2 var 2017 3 241 (2 702) ton CO₂e.

Scope 3 varutransporter, tjänsteresor och indirekt energiförbrukning

Scope 3 avser Apotekets varutransporter och tjänsteresor exklusive direkta utsläpp från tjänstebilar. Det inkluderar även indirekta

utsläpp från produktion av el och uppvärmning. Beräkningar av utsläpp från varutransporter bygger på standarden EN16258. Om transportören inte anger annat antas att returtransporter är inkluderade i beräkningarna. Emissionsfaktorer baseras på transportörens uppgifter om bränsletyp.

Resor med flyg beräknas utifrån antalet kilometer per resa, baserat på indata från reseleverantör, emissionsfaktorer från DEFRA. Resor med egen bil i tjänsten beräknas utifrån antalet körda kilometer per bil, med indata från Apotekets system för reseräkningar. Från och med 2016 fördelas utsläppen från egen bil och taxi i scope 1 och 3. Hyrbil och taxi baseras på antal kilometer rapporterade från leverantör. Taxiresorna baseras på utfall för 2015 då översyn av avtal pågår och 2017 års statistik uteblivit.

Emissionsfaktorer för bilresor (tjänstebil indirekta utsläpp, hyrbil, taxi) baseras på olika biltyper och har hämtats från Trafikverket. Utsläppsvärden för fossila och biobränslen har hämtats från Energi-myndigheten. Tågresor beräknas utifrån antal resta kilometer per resa, baserat på indata från reseleverantör, emissionsfaktor från Network for Transport Measures (NTM). Utsläppen för scope 3 var 2017 4 491 (5 473) ton CO₂e.

MEDARBETARE

Apotekets ambition är att sammansättningen av chefer och medarbetare ska spegla mångfalden i samhället för att bättre kunna bemöta olika kundbehov och öka Apotekets attraktionskraft som arbetsgivare.

Medarbetarnas hälsa och säkerhet

Medarbetarnas hälsa och säkerhet följs upp regelbundet. Målet är att öka frisknärvaron, vilket innebär max sju sjukdagar per person och år. Sjukfrånvaron minskade under året till 5,1 (5,4). Resultatet baseras på andel sjuktimmar av den totala schemalagda tiden under perioden för all anställd personal. Frisknärvaron låg på 65 (65) precis som föregående år. Antalet arbetsskadeanmälningar fortsätter att öka vilket främst förklaras av att fler arbetsskador rapporteras in tack vare ett ökande fokus på arbetsmiljö. Samtliga arbetsskadeanmälningar rapporteras till Apotekets HR-enhet där de dokumenteras löpande och sammanställs årligen.

Utbildning och kompetensutveckling

Uppföljning av genomförda medarbetarsamtal dokumenteras i nuläget lokalt hos respektive chef. Därför finns ingen central sammanställning över hur stor andel av medarbetarna som genomfört sina samtal. Arbetet med att ta fram en ny central mätmetod fortsätter under 2018.

Jämställdhet och lika möjligheter

Apotekets mål är att öka andelen motiverade medarbetare, andelen män samt andelen medarbetare med utländsk bakgrund. Arbetstagarrepresentanter inkluderas inte i redovisningen av styrelsens könsfördelning. Läs mer om köns- och åldersfördelning i Apotekets företagsledning och styrelse på sidorna 86 – 87.

Personalindikatorernas avgränsningar

Samtliga personalindikatorer bygger på faktiskt antal anställda per 31 december om inget annat anges. Vikariat, säsongsanställning och provanställning redovisas inte. Statistiken bryts inte ned per region eftersom Apotekets verksamhet endast bedrivs inom Sverige, vilket betraktas som en enda region. Konsulter utgör endast omkring två procent av den totala personalstyrkan och inkluderas därför inte.

Antalet anställda som arbetar efter avrop och med timlön varierar under året. Framför allt har detta samband med semesterperioder och storhelger då extra resurser behövs för att ersätta ledig ordinarie personal. Under en normal månad har

MÅL OCH INDIKATORER, MEDARBETARE

	Mål 2018	Mål 2017	2017	2016	2015
Motiverade medarbetare, %	79	78	78	78/75	77
Andel män, % ¹	–	17	16,5	16,4	15
Andel medarbetare med utländsk bakgrund, % ²	Spegla Sverige	Spegla Sverige	27	25	23
Frisknärvaro, %	68	75	65	65	68
Sjukfrånvaro, %	–	–	5,1	5,4	4,9
Arbetssskador, st	–	–	60	31	25
Medarbetarsamtal, % ³	–	–	E/T	E/T	85
Totalt antal anställda, st	–	–	3 393	3 585	3 546
Antal män, st	–	–	483	512	455
Antal tillsvidareanställda, st	–	–	3 247	3 402	3 404
– varav män, st	–	–	451	448	414
Antal visstidsanställda, st	–	–	146	183	142
– varav män, st	–	–	32	64	41
Antal heltidsanställda, st	–	–	1 952	2 058	2 167
– varav män, st	–	–	420	435	365
Antal deltidsanställda, st	–	–	1 441	1 527	1 237
– varav män, st	–	–	62	77	49

1) Andel män baseras på medelantal anställda, se not 8. Målet utgår från och med 2018.

2) Baseras på SCB:s definition av utländsk bakgrund, det vill säga utrikesfödd eller inrikesfödd med två utrikesfödda föräldrar.

3) Utfall saknas eftersom medarbetarsamtal endast dokumenteras lokalt. Ny mätmetod kommer att tas fram.

KÖN OCH ÅLDERSFÖRDELNING PER ANSTÄLLNINGSKATEGORI

	Män	<30 år	30-50 år	>50 år
Farmaceuter 2017	169	240	1 029	571
Övriga anställningskategorier 2017	314	299	766	488
Totalt 2017	483	539	1 795	1 059
Totalt 2016	512	584	1 909	1 092
Totalt 2015	455	475	1 923	1 148

Apoteket omkring 690 timanställda och under sommar samt jul och nyår kan antalet öka till 840–900 timanställda. Timanställda arbetar i snitt cirka 25 procent av en heltid. Samtliga medarbetare omfattas av kollektivavtal. Avtalet finns tillgängligt på Apotekets intranät.

EKONOMI

Långsiktig lönsamhet är en förutsättning för att Apoteket ska kunna fortsätta vara en konkurrenskraftig aktör på apoteksmarknaden. Apotekets ägare lägger stor vikt vid att styrelse och företagsledning arbetar mot långsiktiga, ambitiösa och realistiska mål för att säkerställa värdeskapande. De ekonomiska mål som beslutas är långsiktiga och utvärderas över en konjunkturcykel eller fem till sju år. Väsentliga förändringar i affärsplan eller omvärld kan motivera en förnyad översyn av de ekonomiska målen.

Ägaren beslutade nuvarande ekonomiska mål vid årsstämman 2013. Apotekets målsättning är i enlighet med ägarens krav att öka företagets långsiktiga lönsamhet, vilket förväntas ge direkta positiva effekter för samhället.

Ökad lönsamhet är en förutsättning för att verksamheten ska kunna fortsätta att utvecklas för att möta kundernas behov. Dessutom kan mer pengar delas ut till ägaren vilket kommer hela svenska folket till godo. För mer information om utfall och förutsättningar inom det ekonomiska området, se finansiella rapporter.

MÅL OCH INDIKATORER, EKONOMI

	Mål 2018	Mål 2017	2017	2016	2015
Lönsamhetsmål, rörelsemarginal, %	3,0	3,0	3,4	3,4	2,4
Skuldsättningsgrad, %	40–80	40–80	34	54	neg.
Utdelning, % av pensionsjusterat nettoresultat	40–60	40–60	59	56	306
Utdelning, mnkr			300 ¹	300	1 100

1) Enligt styrelsens förslag till vinstdisposition.

ANTIKORRUPTION OCH REGELEFTERLEVNAD

Apotekets arbete inom områdena antikorrup­tion och regelefterlevnad är en förutsättning för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt.

Antikorrup­tion

Apoteket arbetar för att en etisk och ansvarstagande företagskultur. Vi tolererar inte någon form av mutor eller otillbörlig påverkan i relation till leverantörer eller kunder. Apotekets riktlinjer angående mutor och korruption följer "Kod för gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet" från Institutet mot Mutor. Detta ligger i linje med regeringens vilja att statliga bolag ska agera föredömen i svenskt näringsliv.

Apotekets hållbarhetsutbildning som riktar sig till alla medarbetare tar bland annat upp antikorrup­tion och etiska frågor. Alla våra medarbetare ska känna till reglerna och särskilt viktigt är det för medarbetare som har nära kontakter med leverantörer. Kunderna ska kunna lita på att allt som finns på apotekshyllan har kvalitets­säkrats och köpts in på ett korrekt sätt.

Inga bekräftade korruptionsincidenter har inträffat under året och inte heller några bekräftade incidenter år 2015–2016.

Regelefterlevnad

Apoteket omfattas av de lagar och regelverk som reglerar svensk apoteksverksamhet. Tillsynsmyndigheter är främst Läkemedels­verket, Socialstyrelsen, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, Inspektionen för vård och omsorg, Datainspektionen och eHälsomyndigheten. Dessutom tillkommer andra regelverk som exempelvis miljö- och arbetsmiljölagstiftning. Apoteket arbetar systematiskt för att bevaka förändringar i regelverken, för att i god tid anpassa de interna rutinerna till förändringarna. Läs mer om Apotekets systematiska arbetssätt på sidan 75–76.

Inga betydande böter eller ickemonetära sanktioner mot Apoteket har förekommit under året för brott mot gällande lagar och bestämmelser. Några betydande böter eller icke-monetära sanktioner förekom inte heller under 2015–2016.

VÄSENTLIGHETSANALYS

Väsentlighetsanalysen bygger på risker och möjligheter för de väsentliga aspekter som rapporteras i Apotekets hållbarhetsredovisning.

Årets väsentlighetsanalys baseras förutom GRI:s principer på flera ramverk; FN:s globala mål, FN:s vägledande principer för

mänskliga rättigheter, Global Compact, Svenska miljömålen, Folkhälsomålen, Statens krav på statliga bolag samt särskilda förväntningar på Apoteket, nya krav i ÅRL, ISO 14001:2015 samt Integrated Reporting.

Utifrån ramverken har en lista över relevanta aspekter sällats fram. Aspekterna har prioriterats av Apotekets företagsledning och utvalda intressenter. De prioriterade aspekterna kommer att ligga till grund för Apotekets strategiarbete under 2018.

Innehållet i årets års- och hållbarhetsredovisning speglar analysresultatet till viss del. Vi tar exempelvis upp områden som dialog för att öka nyttan av läkemedel, vårt arbete för bättre levnads­vanor och medarbetarnas utbildning och mångfald.

Apotekets väsentliga aspekter och påverkans omfattning framgår av GRI-index på sidorna 82–83. Ekonomiområdet täcks av de reviderade delarna av redovisningen. De aspekter som redovisas enligt GRI-index är desamma som föregående år. En översyn av aspekterna görs i samband med övergången till GRI standards 2018.

INTRESSENTDIALOG

Apoteket för dialog kontinuerligt under året med intressenter som påverkar och påverkas av vår verksamhet. Under arbetet med års- och hållbarhetsredovisningen har ett antal intervjuer genomförts med utvalda intressenter, till exempel Agenda 2030-delegationen, Svenskt Vatten, olika myndigheter och representanter för de olika intressentkategorierna. De ombads prioritera Apotekets hållbarhetsaspekter och diskussioner fördes också kring intressenternas respektive sakområden. En sammanfattning av årets intressentdialog finns på sidan 81.

Intressentdialog

Apoteket för dialog med olika intressenter löpande under året för att fånga upp risker och möjligheter kopplade till våra väsentliga aspekter.

Under 2017 genomfördes också ett antal intervjuer med utvalda intressenter inför arbetet med års- och hållbarhetsredovisningen.

Resultatet presenteras översiktligt i tabellen nedan.

INTRESSENT	EXEMPEL PÅ KANALER FÖR DIALOG	VIKTIGASTE HÅLLBARHETSFRÅGOR 2017	APOTEKETS ÅTGÄRDER
Konsumenter Befintliga och potentiella kunder.	Kundmöten, kundundersökningar, system för avvikelser och förbättringsförslag, kundforum på apoteket.se	Tillgänglighet och pris. Dialog för ökad nytta av läkemedel. Förebygga ohälsa genom sunda levnadsvanor, kost och träning. Hälsoprodukter och tjänster som är naturliga, miljöanpassade, nytänkande och skräddarsydda.	Provtagning på apotek, Hälsoaktiv för diabetiker, modernisering av apoteks nät inklusive öppningar av nya apotek, lansering av appen Mitt apotek, kvalitetskontrollen, större sortiment av ekologiska produkter för egenvård.
Vård och omsorg Landsting, kommunala vårdinrättningar, privata vårdgivare och företag.	Avtalsråd, upphandling, särskilda möten och rundabordssamtal om dosförpackade läkemedel Apodos.	Följsamhet, läkemedelsbehandling, dosförpackade läkemedel, uppföljning leverantörsled, miljö- och socialt ansvar vid tillverkning.	Utökade samarbeten med leverantörer och landsting kring hållbarhetsfrågor och följsamhet.
Medarbetare Befintliga och potentiella medarbetare.	Medarbetarundersökning, Apotekets intranät, dialog i vardagen på olika nivåer i organisationen.	Utbildning och kompetensutveckling, hälsa och arbetsbelastning, bemanning.	Hälsosatsning utifrån individuella förutsättningar, Apotekets ledarutbildning, traineeprogram, praktik för farmaceutstudenter och språkpraktik för nyanlända apotekare.
Ägare Svenska staten genom Näringsdepartementet.	Ägarpolicy, ägardialog, bolagsstämma, seminarier.	Statliga bolag ska alltid agera föredömligt, FN:s globala mål, FN:s vägledande principer för mänskliga rättigheter, Svenska miljömålen.	Integration av hållbarhetsaspekter i verksamheten, höjda förväntningar på Apoteket som statligt ägd apotekskedja.
Leverantörer Leverantörer av läkemedel, övriga apoteksprodukter och indirekt material.	Möten, mejl, telefon, leverantörsdagar, utbildning i kvalitetskontrollen, avtalsförhandlingar.	Utsläpp till vatten, startförpackningar, cirkularitet och resurseffektivitet, energi, klimat, arbete för bättre levnadsvanor, antibiotikaresistens, kvalitets-säkring genom produktens hela livscykel.	Samarbeten kring följsamhet, samverkan kring transportlösningar.
Intresseorganisationer Rädda Barnen, Koll på läkemedel, Håll Sverige Rent, SNS, patientorganisationer.	Fördjupat samarbete och regionala konferenser inom Koll på läkemedel, projektmöten med Rädda Barnen och Håll Sverige Rent.	Jämlik hälsa, rätt läkemedelsbehandling, cirkularitet, resurseffektivitet, nedskräpning.	Vidareutveckling av samarbete med Rädda Barnen kring hälsa på lika villkor, deltagande i nätverket Håll Havet Rent.
Politiker och myndigheter Departement och myndigheter som påverkar Apotekets verksamhet.	Särskilda möten med fokus på hållbart företagande, återkommande möten med Näringsdepartementet, Socialdepartementet, Läkemedelsverket, TLV, eHälsomyndigheten och Socialstyrelsen.	Apotekets bidrag till bättre läkemedelsbehandling. Miljökrav vid läkemedelstillverkning och försäljning, överblivna läkemedel.	Apoteket engagerade i samhällsfrågor. Vi deltar i olika forum och debatter för att påverka och inhämta omvärldsinformation.

GRI-index

Hållbarhetsredovisningen är upprättad utifrån Global Reporting Initiatives (GRI) internationella riktlinjer för hållbarhetsredovisning, G4, och uppfyller tillämpningsnivå Core. Samtliga aspekter och indikatorer är externt granskade. Vid egna indikatorer noteras "Egen". I kolumnen GC hänvisas till principer i Global Compact.

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information /kommentar	GC
Strategi och analys				
G4-1	Uttalande från vd.	6-7		
Organisationsprofil				
G4-3	Organisationens namn.	21		
G4-4	De viktigaste varumärkena, produkterna och/eller tjänsterna.	47		
G4-5	Lokalisering av organisationens huvudkontor.	47		
G4-6	Antal länder där organisationen är verksam.	47		
G4-7	Ägarstruktur och företagsform.	21		
G4-8	Marknader där organisationen är verksam.	4, 21		
G4-9	Den redovisande organisationens storlek.	38, 47, 51, 79		
G4-10	Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform, anställningsvillkor, region och kön.	79		6
G4-11	Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal.	79		3
G4-12	Beskrivning av organisationens leverantörskedja.	76-77		
G4-13	Väsentliga förändringar under redovisningsperioden.	4-5, 21		
G4-14	Beskrivning av, om och hur organisationen följer försiktighetsprincipen.	77		
G4-15	Externt utvecklade ekonomiska, miljömässiga och sociala deklARATIONER, principer eller andra initiativ som organisationen anslutit sig till eller stödjer.	75, 80		
G4-16	Medlemskap i organisationer och/eller nationella/internationella lobbyorganisationer.	76		
Väsentliga aspekter och avgränsningar				
G4-17	Enheter som ingår i organisationens finansiella redovisning.	63-64		
G4-18	Beskrivning av processen för att definiera redovisningens innehåll och aspektavgränsningar.	80		

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information /kommentar	GC
G4-19	Redogörelse för samtliga väsentliga aspekter som identifierats.	83		
G4-20	Redogörelse för varje väsentlig aspekts avgränsning inom organisationen.	83		
G4-21	Redogörelse för varje väsentlig aspekts avgränsning utanför organisationen.	83		
G4-22	Förklaring till effekten av förändringar av information som lämnats i tidigare redovisningar och skälen för sådana förändringar.	75, 77-78		
G4-23	Väsentliga förändringar som gjorts sedan föregående redovisningsperiod.		Inga väsentliga förändringar.	
Kommunikation och intressenter				
G4-24	Intressentgrupper som organisationen har kontakt med.	81		
G4-25	Princip för identifiering och urval av intressenter.	80-81		
G4-26	Tillvägagångssätt vid kommunikation med intressenter.	80-81		
G4-27	Viktiga områden och frågor som har lyfts via kommunikation med intressenter.	81		
Information om redovisning och styrning				
G4-28	Redovisningsperiod	21		
G4-29	Datum för publicering av den senaste redovisningen.	75		
G4-30	Redovisningscykel	75		
G4-31	Kontaktperson för frågor angående redovisningen och dess innehåll.	89		
G4-32	Redogörelse för innehållsförteckning enligt GRI:s redovisningsnivå Core och rapport för externt bestyrkande.	82-83, 85		
G4-33	Redogörelse för organisationens policy och tillvägagångssätt för externt bestyrkande av redovisningen.	85		
G4-34	Redogörelse för organisationens bolagsstyrning.	32-37, 75-76		

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information /kommentar	GC
Etik och integritet				
G4-56	Organisationens värderingar, principer, standarder och normer.	75-76, 79-80		10
Miljö				
DMA	Utsläpp till luft.	75-78, 80	Omfattar Apoteket och leverantörsledet.	7-8
EN15	Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1).	77-78		7-8
EN16	Energi indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2).	77-78		7-8
EN17	Övriga utsläpp av växthusgaser (scope 3).	77-78		7-8
EN18	Utsläppsintensitet växthusgaser.	78		8
DMA	Utsläpp till vatten och avfall.	77-78, 80	Omfattar Apoteket, leverantörsledet och kundledet.	8
EN23	Total avfallsmängd.	78		8
DMA	Produkters och tjänsters miljöpåverkan.	76-77, 80	Omfattar Apoteket, leverantörsledet och kundledet.	7-9
EN27	Åtgärder för att minska miljöpåverkan från produkter och tjänster.	15-16		7-9
DMA	Leverantörsuppföljning avseende miljö.	76-77, 80	Omfattar leverantörsledet.	8
EN32	Andel nya leverantörer som granskats avseende miljö.	76-77	Tillverkare ska granskas i kvalitetskontrollen.	8
Arbetsförhållanden				
DMA	Medarbetarnas hälsa och säkerhet.	78-79, 80	Omfattar Apoteket.	
LA6	Arbetsrelaterade skador och sjukdomar.	78-79	Avser arbetsskador och sjukfrånvaro. Ej köns- eller regionindelning.	
Egen	Sjukfrånvaro	78-79		
Egen	Frisknärvaro	78-79		
DMA	Utbildning	76, 78-79	Omfattar Apoteket.	6
LA11	Uppföljning av karriärsutveckling.	79	Indikatorn delas inte upp i kön eller anställningskategori.	6

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information /kommentar	GC
DMA	Jämställdhet och lika möjligheter.	78-80	Omfattar Apoteket och kundledet.	6
LA12	Mångfald inom organisationen.	78-79, 86-87		6
DMA	Leverantörsuppföljning avseende arbetsförhållanden.	76-77, 80	Omfattar leverantörsledet.	
LA14	Andel nya leverantörer som granskats avseende arbetsförhållanden.	76-77	Tillverkare ska granskas i kvalitetskontrollen.	
Mänskliga rättigheter				
DMA	Leverantörsuppföljning avseende mänskliga rättigheter.	76-77, 80	Omfattar leverantörsledet.	1-2, 4-5
HR10	Andel nya leverantörer som granskats avseende mänskliga rättigheter.	76-77	Tillverkare ska granskas i kvalitetskontrollen.	2
Samhällsansvar				
DMA	Antikorruption	80	Omfattar Apoteket och leverantörsledet.	10
SO5	Korruptionsincidenter och åtgärder.	80		10
DMA	Regelefterlevnad	80	Omfattar Apoteket.	
SO8	Lagbrott	80		
DMA	Leverantörsuppföljning avseende samhällspåverkan.	76-77, 80	Omfattar leverantörsledet.	
SO9	Andel nya leverantörer som granskats avseende samhällspåverkan.	76-77	Tillverkare ska granskas i kvalitetskontrollen.	
Produktansvar				
DMA	Kundernas hälsa och säkerhet.	76, 80	Omfattar Apoteket och kundledet.	
PR1	Utvärdering av produkter och tjänster avseende hälsa och säkerhet för kund.	76		
Egen	Tillgänglighet till receptbelagda läkemedel.	76		
DMA	Märkning av produkter och tjänster.	76, 80	Omfattar Apoteket.	
PR5	Resultat från kundnöjdhetsundersökningar.	76		

Styrelsen om hållbarhetsredovisningen

Hållbarhetsredovisningen tillika den lagstadgade hållbarhetsrapporten utifrån ÅRL 6 kap 11 § vars innehåll anges på sidan 75 har godkänts för utfärdande av styrelsen.

Solna den 21 mars 2018

Gert Karnberger
ORDFÖRANDE

Maria Curman
LEDAMOT

Pia Gideon
LEDAMOT

Kristina Schauman
LEDAMOT

Inger Andersson
LEDAMOT

Leif Ljungqvist
LEDAMOT

Lisa Ekstrand
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Lena Rhodin
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Ann Carlsson
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Revisors rapport över översiktlig granskning av hållbarhetsredovisningen samt yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till Apoteket AB (publ)

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Apoteket AB att översiktligt granska Apoteket ABs hållbarhetsredovisning för år 2017. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning på sidorna 8–18, 32–35 och 75–84 i detta dokument som även avser den lagstadgade hållbarhetsrapporten.

Styrelsens och företagsledningens ansvar

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen inklusive den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med tillämpliga kriterier respektive årsredovisningslagen. Kriterierna framgår på sidan 75 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av ramverket för hållbarhetsredovisning utgivet av GRI (Global Reporting Initiative) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna

framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning och lämna ett yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. Vi har utfört vår granskning avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. En översiktlig granskning och en granskning enligt RevR 12 har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsd i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till Apoteket AB enligt

god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning av hållbarhetsredovisningen utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för våra uttalanden nedan.

Uttalanden

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

En lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 21 mars 2018
KPMG AB

Ingrid Hornberg Román
AUKTORISERAD REVISOR

Torbjörn Westman
SPECIALISTMEDLEM I FAR

Styrelse och revisor

GERT KARNBERGER

Ordförande sedan oktober 2017.
Gymnasieingenjör
Ledamot sedan 2009.
Född 1943.

Tidigare befattningar:

Vd, koncernchef och styrelseledamot i Clas Ohlson, styrelseledamot i Alectas överstyrelse och Swedol, ordförande Näringslivets Regelnämnd, NNR samt vice ordförande i Systembolaget.

MARIA CURMAN

Civilekonom
Ledamot sedan 2012.
Född 1950.

Andra väsentliga uppdrag:

Styrelseordförande i SF Studios. Styrelseledamot i Bonnier AB, Bonnier Books, Cappelen Damm A/S samt Work for you.

Tidigare befattningar:

CEO Bonnier Books och vd Sveriges Television.

INGER ANDERSSON

Civilingenjör kemi
Ledamot sedan 2017.
Född 1950.

Andra väsentliga uppdrag:

Styrelseordförande S:t Eriks Ögonsjukhus och MistraBiotech. Styrelseledamot Miris Holding, Uppsala Monitoring Centre och Plastkretsens forskningsstiftelse.

Tidigare befattningar: Generaldirektör Livsmedelsverket, Teknisk direktör Arla och Vin & Sprit.

PIA GIDEON

Civilekonom
Ledamot sedan 2017.
Född 1954.

Andra väsentliga uppdrag:

Styrelseordförande i Klöver och ActionAid. Styrelseledamot i Metria och Qlucore.

Tidigare befattningar:

Befattningar inom Ericssonkoncernen, bland annat Marknads- och kommunikationschef Ericsson Nordamerika och koncernen samt managementkonsult och finansanalytiker.

KRISTINA SCHAUMAN

Civilekonom
Ledamot sedan 2009.
Född 1965.

Andra väsentliga uppdrag:

Styrelseledamot och ordförande i revisionsutskottet i Billerud-Korsnäs, Coor Service Management, Ellos Group Holding, Orexo och ÅF.

Styrelseledamot, BEWI Group, Livförsäkringsbolaget Skandia ömsesidigt samt styrelseledamot (suppleant) i Apotekets Pensionsstiftelse.

Tidigare befattningar:

CFO Carnegie Investment Bank, CFO OMX samt finanschef i Investor.

LEIF LJUNGQVIST

Civilekonom
Ledamot sedan 2012.
Född 1971.

Andra väsentliga uppdrag:

Bolagsförvaltare på enheten för statlig bolagsförvaltning inom Näringsdepartementet. Styrelseledamot i Sveaskog, Samhall samt Statens Bostadsomvandling.

Tidigare befattningar:

Styrelseledamot i Svensk Bilprovning, Akademiska Hus, Vasallen samt Bostadsgaranti. Aktieanalytiker Kauption Bank samt Hagströmer & Qviberg.

Revisor

INGRID HORNBERG ROMÁN

Auktoriserad revisor, KPMG AB, vald 2015.
Född 1959.

Andra väsentliga uppdrag:

BAE Systems Hägglunds, BAE Systems Bofors, BillerudKorsnäs, EQT Partners och Linas Matkasse.

LISA EKSTRAND

Arbetsstagarrepresentant, utsedd av Sveriges Farmaceuter. Farmacie magister, Leg. receptarie
I Apotekets styrelse sedan 2015.
Född 1975.

Andra väsentliga uppdrag:

Vice ordförande Sveriges Farmaceuter.

GUNILLA LARSSON

Arbetsstagarrepresentant, utsedd av Unionen. Leg. receptarie
I Apotekets styrelse sedan 2009.
Född 1951.

Andra väsentliga uppdrag:

Styrelseledamot i Apotekets Pensionsstiftelse. Suppleant i Apotekets Personalstiftelse.

HANNA OTTOSSON

Arbetsstagarrepresentant (suppleant), utsedd av Sveriges Farmaceuter. Leg. apotekare
I Apotekets styrelse sedan 2016.
Född 1977.

LENA RHODIN

Arbetsstagarrepresentant (suppleant), utsedd av Unionen. Apotekstekniker
I Apotekets styrelse sedan 2014.
Född 1959.

Den 6 mars 2018 lämnade Gunilla Larsson styrelsen, Lena Rhodin utsågs av Unionen till ordinarie ledamot och Ingela Brindell-Lindberg utsågs till suppleant.

Företagsledning

ANN CARLSSON

Vd och koncernchef
Fil. kand. Anställd och
medlem i företags-
ledningen sedan 2010.
Född 1966.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseordförande Sveriges
Apoteksförning, styrelsele-
damot i Ramirent Plc., Svensk
Handel, SNS och Ruter Dam.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom ICA-
koncernen, senast som chef
Affärsområden ICA.

EVA HEMB

CFO
Civilekonom. Anställd och
medlem i företagsledningen
sedan april 2017.
Född 1966.

Tidigare befattningar:
Vice vd och CFO på BB Tools,
CFO Saint-Gobain Nordic and
Baltics, Finansdirektör Dahl
International.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseledamot (suppleant) i
Apotekets Pensionsstiftelse.

LARS SKUTHOLM

Vice vd och direktör
Försäljning & Drift
Civilekonom. Anställd 2009
och medlem i företags-
ledningen sedan 2011.
Född 1968.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom Pharmacia,
Nycomed, Novartis och
Nestlé.

JOACHIM NIELSEN

Direktör Apoteks nät
Civilekonom. Anställd 2015
och medlem i företags-
ledningen sedan 2016.
Född 1965.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom ICA-
koncernen (affärs- och
butiksutveckling), etable-
ringschef Apoteket och
grundare av apotekskedjan
Medstop.

ANNA ROGMARK

Chefsjurist och direktör
Hållbarhet & Juridik
Jur. kand. Anställd 2005 och
medlem i företagsledningen
sedan 2010.
Född 1965.

Tidigare befattningar:
Bolagsjurist Biovitrum
och Pharmacia.

ERIC LUNDBERG

Direktör Marknad
Marknadsekonom.
Anställd 2015 och medlem
i företagsledningen
sedan mars 2017.
Född 1978.

Tidigare befattningar:
Nordisk marknadsdirektör
Plantasjen ASA, marknadschef
Bauhaus och Lidl Sverige.

OLLE CARLS

Direktör IT & Logistik
MBA. Anställd och medlem i
företagsledningen sedan 2012.
Född 1960.

Tidigare befattningar:
Logistikdirektör Dahl
Sverige AB, Vd UPS Logistics
Group Nordic, Marknads-
och IT-chef Schenker CLC,
Logistikchef Computer
2000.

KENNETH HAGSTEN

Direktör HR
Fil. kand. och MBA.
Anställd och medlem i före-
tagsledningen sedan 2013.
Född 1970.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom ICA,
senast som Director HR
Development.

Definitioner och ordlista

APOTEKSOMBUD

Apoteksombud är Apotekets utlämningsställen för läkemedel och andra apoteksprodukter. De finns på orter som saknar vanligt apotek.

APOTEKSPRODUKTER

Produkter som säljs på apotek men inte är läkemedel, till exempel hud- och hårvårdsprodukter, tandvårdsprodukter, hygienartiklar och kosttillskott.

CIRKULÄR EKONOMI

Cirkulär ekonomi är ett ekonomiskt system där produkter och tjänster designas så att de blir värdefulla att återanvända.

COSO

The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ger ut ett sammanhållet ramverk (Internal Control Integrated Framework) för intern styrning och kontroll.

DOSFÖRPACKADE LÄKEMEDEL

Varje dospåse innehåller de läkemedel patienten ska ta vid ett och samma tillfälle, till exempel morgon, middag och kväll. Apodos är Apotekets tjänst för dosförpackade läkemedel.

DOS ORIGINAL-FÖRPACKNINGAR

Läkemedel till en dospatient som inte kan förpackas i dospåsar, till exempel ampuller, vätskor och sprutor. De levereras i sin originalförpackning tillsammans med dosförpackade läkemedel.

EGENVÅRDSPRODUKTER

Receptfria läkemedel och övriga apoteksprodukter.

E-HÄLSOMYNDIGHETEN

Myndighet som ansvarar för register och IT-funktioner som öppenvårdsapotek och vårdgivare behöver ha tillgång till för en patientsäker och kostnadseffektiv läkemedels hantering.

FARMACEUT

Person med farmaceutisk utbildning, apotekare eller receptarie.

FARMACEUTISKA TJÄNSTER

Tjänster som vården upphandlar för sina patienter och brukare, exempelvis kvalitetsgranskning, utbildning och läkemedelsgenomgångar.

FRISKNÄRVARO

Andel tillsvidareanställda medarbetare med färre än åtta sjukdagar under året.

FÖRSKRIVNA PRODUKTER

Produkter som är förskrivna på recept. De kan vara receptbelagda eller receptfria läkemedel. Även andra apoteksprodukter kan förskrivas och inkluderas då i försäljningsstatistiken.

GOTTGÖRELSE FRÅN PENSIONSSTIFTELSE

Tillgodogörande av överskott från pensionsstiftelse som ersättning för utbetalda pensionskostnader.

GRI G4 CORE

Basnivån i riktlinje för hållbarhetsredovisning från Global Initiative Reporting (GRI).

HANDELSVAROR

Innefattar Apotekets varukostnader för försäljning av läkemedel och övriga apoteksprodukter.

INDIREKT MATERIAL

Produkter och tjänster som Apoteket köper till sin egen verksamhet, exempelvis butiksinredning och kontorsmaterial.

INDIVIDANPASSADE LÄKEMEDEL

Läkemedel som av olika skäl inte tillverkas i läkemedelsindustrin men som ändå behövs. De tillverkas utifrån enskild kunds behov. Benämns också extemporeläkemedel eller specialtillverkade läkemedel.

INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS (IFRS)

Internationell redovisningsstandard som ges ut av International Accounting Standards Board (IASB).

KONSUMENTMARKNAD

Apoteksaktörernas försäljning från butik- och distanshandeln.

LÄKEMEDELSVERKET

Myndighet som ansvarar för tillsyn av medicintekniska produkter och kosmetika samt godkänner och kontrollerar läkemedel och naturläkemedel.

MEDARBETARE

Antal tillsvidare-, visstids- och timanställda medarbetare obeaktat arbetad tid och frånvaro.

MEDELANTAL ANSTÄLLDA

Beräknas enligt bokföringsnämndens rekommendation R4 som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på månadsvisa mätningar under räkenskapsåret. Korrigering har gjorts för personal med deltidsanställning, föräldradighet, tjänstledighet samt långtids-sjukfrånvaro.

NUDGING

Nudging innebär att påverka beteende i en önskvärd riktning utan att använda piska eller morot. Istället underlättar man för människor att välja rätt.

RECEPTBELAGDA LÄKEMEDEL

Läkemedel som måste skrivas ut på recept av person med förskrivningsrätt.

RECEPTFRIA LÄKEMEDEL

Läkemedel som inte kräver en förskrivning på recept. Benämns också OTC, Over-the-counter drugs.

SJUKFRÅNVARO

Totala antalet sjuktimmar för samtliga anställda medarbetare i förhållande till schemalagd tid.

SLUTENVÅRD

Hälsa- och sjukvård som utförs på patienter som är inlagda på sjukhus eller motsvarande.

TANDVÅRDS- OCH LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET (TLV)

Myndighet som granskar och tar beslut om vilka läkemedel och tandvårdsbehandlingar som ska ingå i högkostnadsskydden.

ÖPPENVÅRD

Hälsa- och sjukvård för patienter som inte är inlagda på sjukhus eller motsvarande.

Produktion: Apoteket i samarbete med Sthlm Kommunikation & IR

Text: Apoteket. Formgivning: JF Formgivare

Upphovsrätt: Detta material är upphovsrättsligt skyddat genom lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Upphovsrätten tillhör Apoteket.

Fotografer: Jeanette Hägglund (sidorna omslag, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 14, 15, 18, 19, 87, 89), Kristian Pohl (sidan 10), Johan Töpel (sidorna 17, 86), Övriga foton: Apoteket

Följ oss på

FINANSIELLA RAPPORTER FÖR 2018

Delårsrapport januari – mars 2018: 20 april

Delårsrapport januari – juni 2018: 19 juli

Delårsrapport januari – september 2018: 26 oktober

Apotekets årsstämma: 19 april 2018 i Solna.

KONTAKTA OSS GÄRNA

Vi tar gärna emot kommentarer och synpunkter på vår års- och hållbarhetsredovisning via kundservice@apoteket.se eller 0771-450 450.

För ytterligare information om Apotekets årsredovisning, kontakta Ann Carlsson, vd eller Eva Hemb, CFO. För ytterligare information om Apotekets hållbarhetsarbete kontakta Anna Rogmark, direktör Hållbarhet & Juridik, eller Eva Fernvall, chef Samhällskontakter. Samtliga nås på telefonnummer 010-447 50 00.

Apoteket AB (publ)

Besöksadress huvudkontoret:

Dalvägen 12, Solna

Postadress: Box 3001, 169 03 Solna

Telefon: 010-447 50 00

www.apoteket.se

Org nr: 556138-6532

Kundservice telefon: 0771-450 450